

Leto XVIII. Stev. 255

DIREKTOR »BORBE«
VELJKO VLABOVIČ
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
VAN ŠIBL
UREJA UREDNIŠKI ODBOR

List izhaja vsak dan razen
petka - Cene 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA BORBA

GLASILO ZVEZE
KOMUNISTOV JUGOSLAVIJE

»LJUDSKA PRAVICA«
USTANOVljena 8. OKTOBRA
1934 • MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 16-DNEVNIK IN
TEDNIK OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL 1953 KOT DNEV-
NIK. NATO PA KOT TEDNIK
• OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA
KOT »BORBA« ZA SLOVENIJO

Govor maršala Tita na proslavi južnomoravskih brigad v Leskovcu

Sklenili smo zaščititi naše koristi v duhu Ustanovne listine OZN

Leskovec, 10. oktobra

Nad 100.000 ljudi iz južnih okrajev Srbije se je zbralo danes v Leskovcu in navdušeno pozdravilo predsednika Tita, ki se je odzval vabilu in prisostvoval veliki svečanosti v počastitev desetletnice ustanovitve južnomoravskih brigad.

Potem ko je v imenu leskovačke garnizije raportiral generalmajor Radojica Nenezic, je maršalu Titu v imenu preživelih borcev in voditeljev osemnajstih južnomoravskih brigad raportiral znani borec teh krajev generalmajor Vaso Smajović. Po končanem pregledu postrojenih brigad se je maršal Tito obrnil nanje z besedami:

»Tovariši in tovarišice, borci in voditelji južnomoravskih brigad! Priserčno vam čestitam k temu velikemu dnevu z bojnimi pozdravi: »Smrt fašizmu — svoboda narodu!« Sledila je svečana izročitev odlikovanj VIII. srbski brigadi, ki je odlikovana z redom bratstva in enotnosti I. stopnje, in IV. srbski brigadi, odlikovani z redom zaslug za narod I. stopnje. V imenu odlikovanih brigad sta se zahvalila maršalu Titu dr. Milivoje Perović in inženir Vladimir Vujović, prek katerih je maršal Tito izročil odlikovanja brigadama. Ob tej priložnosti so prebrali tudi ukaz o razglasitvi 125. pehotnega polka za XIX. proletarsko brigado, ki bo odslej praznovala 25. september kot dan, ko je bila leta 1943 formirana prva šumadijska brigada.

Med viharnimi ovacijami in ves zasut s cvetjem je maršal Tito potem v spremstvu predsednika Izvršnega sveta Srbije, Petra Stambolića, in generalmajorja Smajovića odšel na svečano okraшено tribuno, na kateri so bili že zbrani predsednik Izvršnega sveta LR Makedonije Lazar Koliševski, člani Zveznega izvršnega sveta Milentije Popović, Dobrivoje Radosavljević in Mijalko Todorović, načelnik generalštaba JLA generalni polkovnik Peko Dapčević, komandant skopljanske vojne oblasti general Namović ter drugi ugledni politični in vojaški voditelji s tega področja. Ko je maršal Tito stopil na tribuno, je ugledni borec iz teh krajev Boško Krtić, sekretar Zveze borcev LR Srbije, začel miting, na katerem je govoril predsednik Tito. Njegov govor so zborovalci spremljali z dolgotrajnimi vzkliki, zlasti tiste dele, ki se nanašajo na vprašanje Trsta.

Sinovi naših narodov so prelivali kri za Trst

Tovariši in tovarišice, dovolite, da vas predvsem najtopleje pozdravim, vse vas, ki ste tu zbrani in ljudstvo vsega tega kraja. Vsem vam in ljudstvu topniškega okraja ter ostalih krajev čestitam na ta veliki dan, ko praznujete formiranje južnomoravskih brigad (»Hvala, hvala« vzklikli tovariši Titu).

Tovariši in tovarišice, srečen sem, da sem prišel v kraj, kakršen je topliški, ki ima tako slavne in sijajne tradicije svoje borbenosti in ljubezni do svoje zemlje, ljubezni do svobode in neodvisnosti.

Danes sem vam hotel govoriti o nečem drugem, ne pa o tem, o čemer vam bom moral govoriti. Hotel sem vam govoriti o tistem trpljenju, ki ga je preživelo ljudstvo tega kraja, ne le v tej, marveč tudi v minulih svetovni vojni. Hotel sem govoriti o tistih sijajnih primerih junštva in žilavosti, ki jo je to ljudstvo izpričalo v prvi in drugi svetovni vojni. Hotel sem govoriti o zaslugah in pomenu borbe južnomoravskih brigad za osvoboditev naše dežele, hotel sem govoriti o tistem velikanskem navdušenju, ki ga je izpričalo to ljudstvo v naši borbi takrat, ko smo se spopadli z mnogimi in mnogimi okupatorji, Bolgari, Italijani in Nemci ter vsemi ostalimi, ki so bili okupirali našo deželo.

Toda, tovariši in tovarišice, danes moram znova govoriti o vprašanju, o katerem smo že mnogo govorili, ki pa je žal dobilo popolnoma nov značaj, takršen značaj, kakršnega si nihče izmed nas, mislim pa da tudi nihče na svetu, ni mogel nadejati. Govoril bom o Trstu, (Viharni protesti iz gostih vrst ljudstva.)

Tovariši in tovarišice, vi veste, kako se je ves ta proces glede Trsta razvijal od konca vojne do danes. Vi dobro veste, da so Trst osvobodile naše čete, vi veste, da so se za Trst borili sinovi vseh naših narodov in prelivali kri za njegovo osvoboditev, vi veste, da so naši bratje v Istri nad/dvajset let trpeli neverjeten teror in vse

mogoče poskuse, preračunane na njihovo uničenje po fašističnih upravljalnih, o katerih lahko rečem, da v svojih težnjah niso bili mnogo slabši od tistih, ki sede zdaj v Rimu, kadar gre za koristi naše dežele in naših narodov.

Leta 1945 smo morali pod pritiskom Trst zapustiti, da ne bi prišlo do spopada s tistimi, s katerimi smo bili zavezniki v veliki osvobodilni vojni. Takrat smo bili popolnoma sami, prepuščeni samim sebi. Razume se, da se nikoli nismo sprijaznili s takratno rešitvijo. Nam so takrat govorili, da je Trst potreben zavezniškim armadam kot oporišče za preskrbo-

Odgovori predsednika Tita na vprašanja ameriškega novinarja

Predsednik republike Josip Broz Tito je dal naslednje odgovore na vprašanja, ki mu jih je brzojavno zastavil generalni direktor za Evropo »International News Service« g. Kingsbury Smith v zvezi z angloameriškim sklepom o izročitvi cone A STO Italiji.

Kakšno je Vaše osebno stališče glede angloameriškega sklepa, da cono A Trsta izroči Italiji in zatem umaknejo obo-rožene sile?

»Moje osebno stališče glede angloameriškega sklepa, da se da cona A Trsta Italiji, je istovetno s stališčem vseh naših narodov, ki so z najsilnejšimi izrazi ogorčenja enodušno vstali proti takšnemu krivičnemu dejanju, in to tem bolj, ker glede tega niso bila dana nikakršna poverstva ali obveznosti tako od zaveznikov, kakor tudi še manj od Italije. Nasprotno, izjave italijanskega ministrskega predsednika g. Pelle v zvezi s tem dejanjem jasno govorijo o nadaljnjih ekspanzionističnih podvigih Italije proti Jugoslaviji.

Ali ta poteza krepi odločnost Jugoslavije, da obdrži nadzorstvo nad cono B?

vanje fronte in še nadaljnega prodiranja v Avstrijo in Nemčijo. Dobro, če smo takrat pod pritiskom morali zapustiti Trst, da bi bil oporišče za lažje razvijanje vojne in preskrbovanje zavezniških armad, ki so prodirale proti Nemčiji, se moramo vsekakor vprašati, zakaj je bilo potemakem potrebno to oporišče odtrgati od Jugoslavije in vzpostaviti nekakšno svobodno ozemlje pod zavezniško upravo. To je bilo zato, ker takrat nihče na svetu, niti zavezniki, ni imel toliko moralne pravice, niti poguma, da bi v tistem trenutku dal Trst in vso tisto cono Italijanom, ker so bili Italijani njihovi in naši sovražniki, ker so se Italijani borili dokler so se mogli, dokler niso opešali, dokler jih niso spravili na kolena. Ko pa so bili na kolenih, so v zadnji fazi, ko je bil nemški fašizem že zlomljen, dali svoj dozdnevni prispevek tej veliki borbi. Zato je bilo kot prvo etapo potrebno upostaviti svobodno ozemlje.

Verjeli smo v pravično ureditev

Svobodno ozemlje Trsta so upostavili na podlagi mirovne pogodbe in Jugoslavija je podpisala sporazum o obstoju tega svobodnega ozemlja, ker se je morala izogniti temu, da bi jo imeli za nepomirljivega činitelja, ker je to morala storiti zaradi kolikor tolikšne vzpostavitve miru v tem delu sveta, v tem delu Evrope. Razume se, da se nismo za večne čase sprijaznili s tem. Sprijaznili smo se začasno, misleč, da bomo nekega dne dobili pravilno rešitev, misleč, da bodo nekega dne pravilno ocenili upravičene zahteve naše dežele, naših narodov in tistih žrtev, ki so jih naši narodi dali v veliki borbi proti skupnim sovražnikom.

Ker pa se niso mogli pogoditi, kdo bo guverner, je prišel čas, da so zahodni zavezniki iz mnogih razlogov, izraženih v glavnem v njihovih koristih, sprejeli tristransko deklaracijo z namenom, pomagati bivšemu predsedniku italijanske vlade, da bi na volitvah zmagal. Za to zmagalo, namesto da bi jo dosegel z ureditvijo notranjih gospodarskih in socialnih problemov, so mu dali

kos naše s krvjo prepojene zemlje, vstevši Trst. Tristranske deklaracije mi nikoli nismo priznali, ker je bilo to enostransko dejanje, ki ga nismo mogli spre-

jeti. S tristransko deklaracijo italijanska vlada, prejšnja in sedanja, stalno maha po zraku in zahteva, naj jo izpolnijo.

Videč, da te zadeve brez naše privolitve ni mogoče urediti, so zavezniki, vedoč, da mi v to nikoli ne bomo privolili, storili nekaj drugega. Za delno uresničitev te tristranske deklaracije so dali predčerašnjim s svojim

S spontanimi manifestacijami je naše ljudstvo dejalo: ne!

Tovariši in tovarišice, jaz sem predstavnikom obeh držav odkrito rekel, da menim, da nihče nima pravice postaviti nas in Italijo na isto stopnjo. Mi smo se borili tudi proti Italiji, proti fašizmu, proti tistim, proti katerim so se tudi sami borili (enodušno viharno odobravanje in vzklikanje tovarišu Titu). Priznali smo jim pravico do okupiranja, ker so zavezniki in ker imajo pravico okupirati in ostati tam tudi dlje. Nimajo pa pravice postaviti Italijo za okupatorja našega ozemlja (»Tako je, tako je!«). Nimajo pravice postaviti za okupatorja niti pedi naše zemlje, tistega, ki je bil v minulih vojni njihov in naš sovražnik. Tudi tega dejanja ne priznavamo in to smo jim povedali, jaz pa mislim, da naše ljudstvo še nikoli ni tako jasno in glasno reklo ne, kakor je reklo predčerašnjim s svojimi spontanimi manifestacijami in de-

monstracijami (dolgotrajno odobravanje in vzklikanje: Mi smo Titovi, Tito je naš). Tovariši in tovarišice, nas so iznenada postavili pred izvršeno dejstvo. Toda za nas ni izvršeno. (Odobravanje...) To dejstvo ni izvršeno in jaz, ko danes tu govorim, tehtam sleherni svojo besedo in bi rad, da bi to razumeli tudi tisti, ki nas doslej niso hoteli razumeti, da govorim zelo resno (navdušeno viharno vzklikanje), da govorim v imenu 17 milijonov ponosnih državljanov socialistične dežele. (Ponovno viharno odobravanje in vzklikanje tov. Titu.)

Naša dežela se je večkrat znašla pred zelo težavnimi položaji. Moram reči, da smo danes spet pred res zelo delikatnim položajem. Storitvi pa moramo, kar je v interesu nas samih. To moramo storiti tudi tokrat, ker ne

(Nadaljevanje na 3. strani.)

V Trstu vedno hujsi odpor proti priključitvi k Italiji

Od stalnega dopisnika »Borbe«

Trst, 10. oktobra. — Na poslopiju tržškega občinskega sveta se je pojavila italijanska zastava. Iredentisti — prebivalstvo nazvle njihovemu pozivu ni razobesilo nobene italijanske zastave — so začeli telefonično zahtevati od raznih ustanov in tržških prebivalcev, naj takoj ustrežejo njihovi želji, »ker bo Italija kmalu prišla in bodo vedeli, kdo je bil zoper njo.«

Včeraj so v večernih urah neofašisti delili po tržških ulicah letake, ki govorijo o italijanskih težnjah po Reki, Pulju in Zadru. V Trstu danes govorijo, da ireden-

tisti in neofašisti pripravljajo tudi protitalijanske manifestacije. Iredentistično predsedstvo tržškega občinskega sveta izjavlja, da pomeni izročitev cone A italijanski upravi samo začetek. Iredentistični »Giornale di Trieste«, v katerem pišejo tudi mnogi znani fašisti, zahteva zdaj Poreč, Rovinj, Reko, Zadar in Pulj.

S sovinstičnimi izjavami in članki v iredentističnem tisku želi italijanski aneksonisti prestrašiti večino prebivalstva cone A, ki neče, da bi jih Italija okupirala. V teh dneh je tudi večji del italijanskega življa nerazpoložen in nezadovoljen, ko so zvedeli, da naj bi v Trst vkorakale italijanske enote.

Med tržškimi Slovenci in Slovenci cone A STO čedalje bolj raste ogorčenje in odpor. Na Opčinah so ponoči premazali vse italijanske napise, na mnogih hišah pa napisali gesla: »Dol z Italijo!«, »Dol z izdajalec!«, »Nočemo Italije!«

Včeraj so ogorčeni delavci zadruge za nakladanje in razklada-

nje v Proseku zapustili delo in z enournno stavko napovedali 24-urno stavko za danes. Prebivalci Škvednja, Medije vasi, Proseka in drugih krajev so protestirali proti sklepu Velike Britanije in ZDA in odločno zahtevali naj ga prekličejo. V teh dneh je bilo mnogo primerov, da so člani Vidaljevske stranke zapustili stranko in izrazili svoje razočaranje, ker niso prej razumeli, da je Vidali na položaj italijanskega imperalizma.

Vladimir Popovič obiskal namestnika zunanjega ministra ZDA

Washington, 10. okt. (Tanjug). Jugoslovanski veleposlanik v Washingtonu Vladimir Popovič je obiskal namestnika ameriškega ministra zunanjih zadev za evropska vprašanja Merchanta.

Sodiijo, da sta se ob tej priložnosti razgovarjala o položaju, ki je nastal po enostranskem sklepu vlad ZDA in Velike Britanije o izročitvi Trsta in cone A Italiji.

ODLOČEN OPOMIN MARŠALA TITA JE POLOŽAJ POPOLNOMA SPREMENIL

(Od stalnega dopisnika »Borbe«) Pariz, 10. okt. — Nocojšnji »Monde« objavlja v naslovu besede maršala Tita v Leskovcu: »Vkorakanje italijanskih enot v cono A smatramo za napadalno dejanje proti Jugoslaviji.«

»Maršal Tito je izrekel izredno resne besede. Jasno je, da ta odločen opomin maršala Tita popolnoma spremeni sedanji položaj in da bo v prihodnjih dneh glede tržškega vprašanja vidno vzdržal resno krizo, katere se že nekaj dni boje. Vsekakor se lahko pripeti, da bodo Anglosasi prišli v hude neprilike, ker jih je Beograd obvestil, da ne odgovarja za položaj, ki bo nastal, če bodo uresničili svoj sklep, in da se bo najbrž s silo uprli vstopu italijanskih enot v cono A. Navsezadnje

lahko sklepamo, da želi beograjska vlada izzvati posredovanje OZN in tako doseči rešitev tržškega vprašanja, ki bi bilo bolj v skladu z njenimi nazori.«

Ves francoski tisk poroča, da sta Atene in Ankara resno zaskrbljeni zaradi anglo-ameriškega sklepa.

Davišnji »Combat« objavlja dolg članek, v katerem poudarja, da sklep anglo-ameriških sil ni v skladu z zgodovinskimi in zemljepisnimi dejstvi in da ne more vzdržati preizkušnje časa. »Combat« zaključuje svoj članek z naslednjimi besedami: »Navidezna zmaga g. Pelle je nov izraz ameriške volje, da bi na vsak način upostavila evropsko obrambno skupnost.«

M. Vitorović

Našemu živlu v Trstu in okolici:

ZANESITE SE NA JUGOSLAVIJO!

Tudi včeraj so bile v Ljubljani ves dan demonstracije — Popoldne so se ogromne množice zlele na Trg revolucije, kjer je bilo veliko demonstrativno zborovanje — Na zborovanju sta govorila književnik Josip Vidmar in France Hočevar

Ljubljana, 10. okt. ob 19. uri. Tudi danes se vse od ranega jutra Ljubljana ni pomirila. Val demonstracij pa je posebno naraščal proti popoldnevu. Nekaj po 16. uri so se po vseh glavnih ulicah začele valiti proti Trgu revolucije ogromne množice ljudi, ki so do zadnjega kotečka napolnile trg in vse sosednje ulice. Demonstranti so nosili napise kot »Uničimo ostanke fašizma«, »Trst je naš«, »Mi ne damo Trsta« in podobno.

Ob 17. uri se je začelo na Trgu revolucije veliko demonstrativno zborovanje. Vsa množica je bila ogromno razburkana morje. Od ene do druge strani Trga revolucije so neprestano odmevali vzkliki ogorčenja, protesti, na vzklake Titu, armadi in Zvezi komunistov pa nepopisni izrazi odobravanja.

Govorniki dolgo niso mogli priti do besede. Prvi je spregovoril predsednik mestnega sindikalnega sveta Lojze Ocepek, nato pa je dal besedo članu sekretariata mestnega odbora Socialistične zveze Francu Hočevaru. Tovariš Hočevar je najprej omenil novembrske volitve, potem pa prešel na vprašanje Trsta. Se preden je prav začel, je izbruhnulo večminutno vzklikanje »Trst je naš«, »Trsta ne damo«, »Vsi smo armija«, »Armija je čvrsta, ni ne damo Trsta« i. dr. Tov. Hočevar je v svojem govoru med neprestanim prokinjanjem med drugim dejal:

»Danes ni v socialistični Jugoslaviji nikogar, ki ne bi spričo takšnega akta, kot sta ga dovolili angleška in ameriška vlada glede Trsta in cone A STO, čutil odpora prav zato, ker je naše ljudstvo, junaško, pošteno in delavno, prodano miru in socializmu, sovraži vse, kar je podlo, zahrbito in agresivno. Kako so mogli ti državniki v Angliji in Ameriki, ki so občudovali nadčloveške napore našega ljudstva v pretekli vojni, njegovo brezkompromisno borbo proti fašističnim osvajalcem in domačim hlapcem, ki so občudovali junaški in samozavestni odpor našega ljudstva proti sovjetskim agresorjem, ki je šlo za svobodo in neodvisnost naše socialistične domovine, sedaj računati, da bo naše ljudstvo ostalo mirno, ko se italijanski osvajalci ponovno vračajo in ponovno osvajajo pod anglo-ameriškim protektoratom?«

Za njim je govoril član predsedstva Socialistične zveze Slovenije, književnik Josip Vidmar. Tudi on dolgo ni mogel priti do besede. Ves Trg revolucije je odmeval od neprestanega vzklikanja, ki se med govorom ni nikoli popolnoma poleglo. Ko se je vzklikanje nekoliko pomirilo, je tova-

riš Vidmar začel govoriti in je med drugim dejal:

»Ne bom govoril o naših zavznikih drugega, kot opozoril bi Vas rad na način, kako so napravili ali skušali napraviti to kravico kupčijo, kot pravi naš narod. Ne da bi se kakorkoli posvetovali z Jugoslavijo, so se posvetovali samo z Italijo in samo njim na ljubo napravili ta korak, kot so s poročili maršalu Titu. To je mednarodna kupčija, ki je slab vzgled za bodoče mednarodno življenje. To ni usluga miru, to je ustvarjanje novih vojnih žarišč, novih vojnih nevarnosti. Razen tega sem globoko prepričan, da bo ta njihov naših globoko odjeknil v sredi vseh tistih narodov, ki jih lahko zadene ravno tak diktat in tako krivično ukrepanje, kot je zadelo nas. Prepričan sem, da takega ravnjanja nemoralne vesti človeštvo ne more odobravati, in globoko sem prepričan, da ni v skladu z Zvezo narodov.«

Izbiro, ki so jo storili naši zahodni zavzniki, ne bomo pozabili. Zapomnili si bomo, kakšno je njihovo prijateljstvo, kako neiskreno je in kako omalovažu-

ječe so nas hoteli odpraviti pri kupčiji s Trstom.

Ves čas se odrekamo marsičemu, zlasti svojim zahtevam proti Italijanom zato, da ohranimo mir. Danes pa je mera do vrha polna.

Zaradi te svoje pripravljenosti na žrtve za mir smo stavili Italiji celo vrsto predlogov. Vse pa je Italija kot nesprejemljive odklonila. Se danes popoldne je predsednik republike, maršal Tito, postavil zadnji in dokončni predlog. Predlagal je zahodnim zavznikom, da se razdeli celo tržaško ozemlje na dva sektorja: na mesto Trst v ožjem smislu in vse ostalo ozemlje. Trst bi deset ali več let upravljala Italija, vse ostalo ozemlje pa bi bilo priključeno Jugoslaviji. To je naš zadnji predlog, naša zadnja pripravljena na žrtve. In mislim, da je govoril maršal Tito iz sre vseh naših narodov. (Vzkliki: Heroj Tito, heroj Tito!)

Kakor sem dejal, mislim, da je govoril iz srca vseh naših narodov in iz srca slehernega izmed nas. Če pa niti ta predlog ne bi bil sprejemljiv, če bi Italija kljub temu zasedla cono A, potem bomo

Italijo smatrali kot agresorja, potem bomo nastopili in ravnali kot z agresorjem. S to končno izjavo so naši računali čisti. Povedali smo, kar smo imeli povedati. Od tega zavisi bodoča usoda ne samo Trsta, temveč eventualno tudi miru. Končno, tovariši in tovarišice, končno ne smemo pozabiti še enega faktorja, to je našega življa v Trstu in v okolici. In mislim, da jim lahko v imenu nas vseh in v imenu vsega slovenskega naroda in vseh narodov Jugoslavije s tega mesta izjavljamo, naj bodo brez skrbi, naj bodo pogumni, naj se zanesajo na Jugoslavijo, ki je danes tako enotna in tako strnjena v svoji volji po pravici in po pravilni rešitvi tega problema, da je ni sile, ki bi nas v našem stališču omajala.

Po zborovanju so se demonstranti razšli v dolgih povorkah po ljubljanskih ulicah. Po vsej Ljubljani je še pozno v noč odmevalo borbeno vzklikanje, izlivi ogorčenja in brezprimerne srda, odločna beseda junaške Ljubljane, ki z vso upravičenostjo terja, da na Zahodu spremene svoj sklep glede Trsta.

Enoten nastop naših narodov je jamstvo za obrambo naših pravic

Na Reki so splovili ladjo »Triglav« — Na slavnosti je govoril predsednik Izvršnega sveta Slovenije tovariš Miha Marinko

Reka, 10. okt. — Danes dopoldne je bila v ladjedelnici »Tretji maj« na Reki majhna slovesnost ob priliki splovidbe nove motorne ladje »Triglav«, ki je 106. plovidbeni objekt, izdelan v tej naši največji ladjedelnici in hkrati prva ladja iz serije tipa »Triglav«. To je tudi največja ladja, izdelana v naši državi po osvojitvi. Dolga je 119, široka 15 m, njena nosilnost pa znaša 4700 ton. Vanjo bodo vgradili električno razdelilno ploščo, prvič izdelano iz domačega materiala in po načrtih naših inženirjev v ladjedelnici »Tretji maj«.

Že od devetih se je okrog slovesno okrašene ladje na katere krmil je plapolala slovenska zastava, zbral vse kolektivne ladjedelnice. Na slovesni strani tribune so bili generalmajor Ivica Kukoč, podpredsednik MLO Reke Aničič, direktorji vseh naših ladjedelnic, predstavniki »Jugolinije« z direktorjem Kesicem na čelu in voditelji drugih podjetij pomorskega gospodarstva. Okrog desetih

je v spremstvu direktorja ladjedelnice »Tretji maj« Vukasovića in predsednika mestnega odbora SZDL Reke Nikole Račkega prispele predsednik Izvršnega sveta LR Slovenije tov. Miha Marinko. Tov. Marinko si je najprej ogledal ladjo, zatem pa burno pozdravljen, stopil na tribuno in imel krajši govor.

Najprej se je toplo zahvalil delovnemu kolektivu ladjedelnice »Tretji maj« na Reki, ker mu je omogočil, da botruje tej moderni ladji, ki nosi ime »Triglav«, na katerega so ponosni ne le Slovenci, marveč tudi vsi Jugoslavoani. Poudaril je, da kolektiv ladjedelnice zasluži za ta delovni uspeh polno priznanje in polno pohvalo vse naše skupnosti. Ta nova ladja pomeni potrditev delovne in ustvarjalne sposobnosti našega ljudstva, našega delavskega razreda in tehnične inteligence. »Naše sedanje slovesno razpoloženje je pomešano z ogorčenjem in srdom, ki nas prežema skupaj z vsemi ljudmi naše države zaradi

zadnjih dogodkov v zvezi s Trstom,« je dejal tov. Marinko. »Tudi pričujoči delovni uspeh in prizadevanje, s katerim je bil dosežen, potrjujeta med drugim,« je nadaljeval tov. Marinko, »zavezanost naših ljudi o tem, da je treba krepiti našo socialistično skupnost, da bo čim močnejša in v vseh ozirih neodvisna.«

»Na našem Jadranu kot tudi v vsej državi obstoji čvrsta odločnost, upreti se osvajalnim željam italijanskega imperializma. Naš včerajšnji odgovor je izrazil enotno voljo vseh naših narodov. Se nadalje moramo vztrajati v enotnosti, ker le-ta daje moči in vzpodbudo našemu državnemu vodstvu za vse postopke, ki jih je treba storiti za obrambo nedotakljivosti, neodvisnosti, pravic narodov socialistične Jugoslavije in pravic tržaškega ljudstva, ki je bilo s samovoljnimi in nepravilnimi sklepom izročeno italijanskim grabežljivcem na milost in nemilost.«

Zbrani delavci so besede tovariša Marinka toplo pozdravili.

Ko so opravili vse tehnične priprave za splovid, je predsednik Izvršnega sveta Ljudske skupščine Slovenije tov. Marinko kot boter ladje presegal s sekuro vrvi in vključil močne kompresorje, ki so gnali ladjo. Hkrati so ob hoku ladje po starem ladjedelniškem običaju razbili steklenico bakarskega šampanjca. Ob zvokih koračnic je sprva neopazno, pozneje pa vedno hitreje drsel vitek trup ladje »Triglav« v morje. »Triglav« se je rahlo zibal na morju in se potem umiril. Toplo in navdušeno ploskanje je pozdravilo najnovejši uspeh delovnega kolektiva ladjedelnice »Tretji maj« z Reke. Tov. Marinko je čestital direktorju Vukasoviću in glavnemu inž. Winklerju ter se z njima rokoval.

Zvonko Radoš

Propadli so vsi tisti, ki so nam stregli po življenju

Nad 14 stoletj traja boj za slovansko obalo Jadrana. Od 6. stoletja, ko še ni bilo nobene formirane zahodno-evropske narodnosti, je ves svet smatral vzhodno-jadransko obalo za slovansko, in od Porfyrogeneta do Danteja in do Cavourja nihče ni podvomil v to očitno resnico.

Zanikati naravno mejo na Soči, vsem zemljepisnim, zgodovinskim, narodnostnim in gospodarskim elementom navkljub, pomeni nasilno zanikati vsa plemenita in človečanska načela, na katerih temelji evropska civilizacija. Mazzinijevi ideali mednarodne solidarnosti na Jadranu, ki so rodili svobodno Italijo, so tudi pri nas navdihili cela naša pokolenja, ko se je pred stoletji formirala politična zavest o enotnosti južnoslovanskih narodov. Vse tisto, kar je o nastajanju naše enotne narodne zavesti govoril Cavour v turinskem parlamentu, se sklada danes s Titovo formulo o internacionalizaciji Trsta, kot edinem razumnem načinu razmejitve na Soči.

Zalostno je, ker te modre in plemenite teze na zahodni obali zdaj tako strastno zanikajo, usodno pa, ker to slepo zanikanje očitnih in neizpodbitnih dejstev umetno negujejo v prid tistih sil, ki so Italijo pognale v propast v okviru zadnje konflagracije. Ker skupaj z Mazzinijem verujemo v civilizirano skupnost vseh evropskih, zlasti pa naših narodov na Jadranu, smo prepričani, da je moč vprašanje razmejitve na Soči rešiti sporazumno, ob obojestranski zadovoljivi skupnih koristih. Nasilni, enostranski napori, da bi ta spor rešili z rožljanjem orožja, ne bodo pojačali prepričljivosti vseh teh preglasnih in preveč prozornih argumentov, s katerimi danes opravičujejo udor v Trst.

Na grožnje s sabljami in topovi je odveč odgovarjati z besedami. Vsa naša zgodovina je eno samo krvavo pričevanje o tem, da so propadli vsi tisti, ki so nam stregli po življenju, današnji hrup okrog Trsta pa pomeni ponovni izrek smrtno obsodbe Istri in Zadru in vsej slovanski obali do Budve in do Kotora.

Tovariši, ki s Titom na čelu danes opravljajo težavno in odgovorno državniško dolžnost, se zavedajo te usodne nevarnosti in bodo ukrenili vse, da bi zaščitili naše najosnovnejše človečanske in narodnostne pravice. Glede tega so si naši narodi kot en moč z njimi.

Ljubljana, 10. oktobra 1953.

M Krleža

Prijatelje in zaveznike cenimo po njihovih dejanjih

Sklep zahodnih držav o prepustitvi Trsta italijanskim imperialistom nedvomno pomeni neposredno in najresnejše ožrožje miru na svetu v povojnem obdobju. Nas je zgodovina naših narodov naučila ceniti prijatelje in zaveznike po dejanjih, ne pa po izjavah, in mi smo iz te izkušnje povzeli nauk. Zeleli bi, da bi se tudi drugi, zlasti pa tisti, ki jim je zaupana usoda milijonov ljudi, naučili iz te zgodovine vsaj elementarne resnice. Naši narodi nikoli niso zadržali osvajalnih pohodov, da bi se polastili tujega ozemlja, zmeraj pa so znali braniti in ubraniti lastno zemljo, svobodo, neodvisnost in dostojanstvo. To je resnica.

Nikoli noben spopad v tem delu sveta ni mogel ostati osamljen, da se ne bi razplamtel v daljnosežen požar, ki mu ni moč vnaprej začitati obsega in ki ne bi prizanesel niti tistim narodom, v imenu katerih se izjavijo takšne gentlemanske špekulacije, kakršna je ta s Trstom.

Obžalovati je treba, da od krmarjev milijonov možkih, ženskih in otrok ni moč doseči niti tistega minimuma čuta odgovornosti do ljudi, ki se zahteva v običajnih in mnogo nepomembnejših zadevah. V lastnem interesu teh narodov je, da prislijo te krmarje, da bodo spoštovali dejstva in se naučili, dokler se ni prepozno, da popuščanje imperialističnim skominam rodi samo nove skomine in novo popuščanje. — Kam pa to privede, je pokazala nedavna minulost v Münchenu.

Paule Savič, profesor univerze

Ni pravično zadati naši deželi takšen udarec

Kaj naj mislim in kaj rečem spričo tega, kar vsi okrog mene z ogorčenjem izgovarjajo? Samo to, da v tem trenutku čutim tisto, kar čuti vsak naš človek, in sicer: ni pravično, ni pametno in tudi ni dobro to, kar sta v tako imenovanem tržaškem vprašanju storili dve mandatorski velesili.

Ni pravično zadati takšen udarec naši deželi, ki to najmanj zasluži. Ni pametno tako odpirati nova ognjišča spopada, poleg tistih, ki že tle ali planje po svetu.

In naposled, ni dobro tudi nasproti italijanskemu narodu, s katerim smo vsi zmeraj želeli imeti kar najboljše sosedstvene odnose, ker pomeni to ožvljati in podpirati tiste usodne sile, ki so ga nekoč že pahnilo v katastrofo.

Ivo Andrić

V MARIBORU SE JE ZACEL V. KONGRES LMS

Mladina stoji kot en mož na braniku naše neodvisnosti

Maribor, 10. oktobra.

Z navdušenimi manifestacijami maršalu Titu, JLA ter bratstvu in enotnosti jugoslovanskih narodov, a hkrati z ogorčeno obdobju podlega barantanja vlad ZDA in Anglije s Trstom se je danes popoldne pričel v unionski dvorani v Mariboru V. kongres LMS. Udeležili so se ga razen delegatov tudi člani CK ZKS tovarišica Vida Tomšič, Stane Kavčič, Franc Krmovc-Ziga, sekretar CK LMJ Smitjan Neoričič, delegaciji goriške in koroške mladine, mnogi znani mladinski funkcionarji iz let NOB, zastopniki političnih organizacij in drugi gostje.

Kongres se je najprej poklonil spominu velikega revolucionarja tovarišu Borisu Kidriču, delegacija kongresa pa je ponesla venec na njegov grob. Nato je član CK ZKS tovariš Stane Kavčič spregovoril o pomenu 10-letnice I. kongresa ZMS. Med drugim je poudaril, da se spominjamo in slavimo tudi to obletnico zato, da damo priznanje narodnoosvobodilni borbi in da bo sedanja generacija spoznala cilje in uspeh NOB. Pri tem je dejal, da ne gre mlademu rodu posredovati samo zgodovinske datume iz borbe, ampak predvsem vsebino idej te borbe in njenih borev. To obletnico slavimo v času, ko so uspehi naše socialistične graditve očitni bolj kot kdaj koli poprej. Naš ugled v svetu raste, a zaustaviti nas ne more niti takšno podlo barantanje z našo zemljo,

kakršnemu smo priča te dni. Mi smo in ostanemo dosledni borci za mir in proti vsaki agresiji v svetu. V notranjepolitičnem pogledu je doba administrativnega socializma že za nami. Delavski sveti in drugi samoupravni organi, ki pomagajo razvijati socialistične odnose, to so osnovne značilnosti naše dobe.

Po slavnostnem govoru tovariša Staneta Kavčiča so kongres pozdravili zastopniki političnih organizacij, JLA, mariborskega delavskega razreda ter predstavnika koroške in goriške mladine. Kongres je poslal nadalje pozdravno pismo mladinskemu vzorniku in učitelju tovarišu Titu. Na koncu današnjega slavnostnega dela pa je kongres navdušeno sprejel sklep, da pošlje Izvršnemu svetu FLRJ resolucijo, v kateri protestira proti imperialističnemu mešetarjenju s Trstom. Delegati kongresa so v tej resoluciji med drugim odločno poudarili, da slovenska mladina ne priznava tega krivičnega sklepa in da se z vsem srdom pridružuje jugoslovanskim narodom v borbi za pravično rešitev tržaškega vprašanja. Resolucija nadalje poudarja, da se slovenska mladina ne more strinjati z usodo, ki čaka naše ljudi v coni A, če bi se uresničil krivičen sklep.

Kongres je na koncu resolucije zapisal, da stoji vsa slovenska mladina kot en mož za obrambo pravic in naše neodvisnosti. Delegati so govornike na kongresu nenehno prekinjali z navdušeni-

mi ovacijami tovarišu Titu in naši armiji, hkrati z ogorčenimi vzkliki proti krivičnemu sklepu vlad ZDA in Anglije.

Po zaključku današnjega dela kongresa so se delegati pridružili ostalemu mariborskemu prebivalstvu, ki se je po šesti uri zvečer začelo zbirati v desetisočlavi spredki, ki je v pozne večerne ure ponovno demonstrirala proti podlemu mešetarjenju z našo zemljo.

Z včerajšnjega protestnega zborovanja v Ljubljani

Zahtevamo, da umaknejo nezakoniti sklep

Zadnji predlog maršala Tita za ureditev tržaškega vprašanja

(Nadaljevanje s 1. strani)

moremo več verjeti nikomur, razen samim sebi, svoji odločnosti, svojemu dostojanstvu in svojim pravicam. Na Okroglici sem govoril zelo resno, kaže pa, da so me na Zahodu napačno razumeli misleč, da gre za propagando... Propagando pred 300.000 ljudmi. Ne, govoril sem tisto, kar misli vse naše ljudstvo in zelo odkrito sem rekel, da bomo vikoraknje italijanskih čet v cono A smatrali za dejanje agresije proti naši državi (odobranje). Danes s tega mesta, tehtajoč sleherno besedo, izjavljam, da tisto, kar sem rekel na Okroglici, velja tudi danes, da mi tako gledamo tudi danes in da bomo storili vse ustrezne ukrepe, da bomo tisto, kar smo rekli, tudi realizirali, da bomo tako tudi ravnali (viharno vzklikanje).

Tovariši in tovarišice, našega potrpljenja je konec (odobranje in vzklikanje). Leta in leta smo delali vse mogoče, da bi prišlo do nekakšne rešitve, ki naših koristi ne bi preveč okrnila, ki pa bi vendar ustvarila znosen položaj v tem delu Evrope. Dajali smo razne predloge, predloge, v katerih smo prispevali tudi žrtve, hoteli pa smo, da bi se to vprašanje, če se že rešuje, rešilo spornost z nami, tako da mi pravimo, da smo za to in za to, da vimo, da smo za to in za to, da pa za to nismo. Kadar zahtevate žrtve, jih zahtevajte tudi na drugi strani, ne pa samo na eni. To, da se je naše ljudstvo ko eno dvignilo, v dno duha ogorčenje, kaže, da so žrtve samo na eni strani, vtem ko na drugi strani triumfirajo in prirejajo slovesnosti.

Hkrati, ko so oni storili to dejanje, smo mi predlagali razdelitev, zahtevajoč za nas slovenske kraje Zavljje in Skedenj ter vse področje, kjer so naseljeni Slovenci, če je že Trst sam po sebi italijanski, če je že vsa svetovna javnost sprejela to kot dejstvo, ne glede na to, da je ta Trst v srcu našega ozemlja, ker je pravilo, v njem ogromna večina Italijanov in je treba uporabiti to etnično načelo. Toda temu so nasprotovali. Mi smo za-

htevali kondominij, oni pa so šli prek tega in tega predloga sploh niso upoštevali, da bi o njem razpravljali. Predlagal sem internacionalizacijo Svobodnega tržaškega ozemlja in mesta, tako da bi bili čisto slovenski deli priključeni naši državi. Pa tudi tega niso hoteli proučiti.

Za vse to so bili gluhi in delali so svoje. Kaj so storili? Stori so nekaj, česar gotovo niso hoteli storiti s tem svojim dejanjem — da bi s tem v svoji izjavi o izročitvi memorandumu navedene težnje ne mogli realizirati v tem smislu, da bi bila to pot k znosnim odnosom med nami in Italijo, da bi tako tu, na mestu, o katerem pravijo, da je najšibkejša točka, okrepili fronto proti agresiji. Jaz sem rekel, da to vse skupaj ne drži, da bo to samo poslabšalo položaj in imelo najgloblje posledice.

Danes, ko stojimo pred takšno stvarnostjo, se moramo vprašati, kaj storiti? Naše ljudstvo je izreklo svojo besedo — ne, naše ljudstvo je ogorčeno. Mi smo sklenili zaščititi naše koristi v duhu Ustanovne listine Združenih narodov in imamo pravico uporabiti vsa sredstva, ki jih ta osnovna listina predvideva, vseh tistih oboroženo silo, če bo potrebno (odobranje in viharno ploskanje), kajti njihovo dejanje je enostransko, prekršilo so mirovno pogodbo, mi pa imamo pravico nastopiti proti tej kršitvi in proti okrnitvi naših koristi. Zelen bi, tovariši in tovarišice, da bi vzeli to resno, ker mi po tej poti ne moremo več naprej.

Mi zahtevamo, da umaknejo ta svoj sklep, ki je nemogoč in ki ga mora vsak pošten človek na svetu obsoditi. Zadovoljevati skomine italijanskega imperializma na račun male dežele, ki je za skupno stvar prešla toliko krvi, to je več kot nerazumljivo in mi se s tem ne bomo sprizgajali (protesti). Če so hoteli tu doseči nekakšno normalizacijo, tedaj niso smeli ravnati tako. O tem nas niso niti vprašali, marveč so opravili kar sami, misleč, da bomo malo zaropotali, potlej pa bo vse mirno.

nekako smotnejše, pametnejše in da bi ga enkrat rešili. Mi nismo nekaki profesionalni puntarji, ki se stalno pripravljajo z vsakim. Toda mi smo danes v takem razdobju našega razvoja enotnosti naših narodov in se zavedamo svoje moči, svojega ponosa in svojih pravic, da ne moremo dovoliti, da bi se vsakdo z nami igral in počel tisto, kar so nekoč delali. (Odobranje in dolgotrajni vzkliki tovarišu Titu.)

Morda bo kdo na Zahodu dejal: »Poglejte jih, kakšni so. Potem pa jim dajte pomoč«. Dobro, mi smo hvaležni za to pomoč — mi smo to stokrat dejali — toda mi ne moremo prodajati naše dežele za to pomoč, ne moremo dati naše s krvjo napojene zemlje za pomoč (Tako je). To je videti tako, mi pa nečemo, da bi tako bilo. Če kdo misli, da bomo žrtvovali tisto, kar je zgodovinsko in narodnostno in v vsakem oziru naše, da bi bil to pogoj za pomoč — potem mi odklanjamo vsako pomoč. To odkrito pravim in mislim, da se bo vse naše ljudstvo s tem strinjalo, kajti ponos in dostojanstvo in zaščita naših koristi so izmed vsega najvažnejši. (Odobranje.) Mi smo že pretrpeli mnogo, mnogo hudih ur, mi smo bili že popolnoma osamljeni, prepučeni samim sebi, mi smo se že naučili, kaj pomeni gladovati, mi smo se borili goli in bos, z zobmi in rokami smo jemali orožje okupatorju in uspešno nam je, boriti se in izvojevati našo svobodo in neodvisnost. Mi ne bomo niti danes dovolili, da bi nas kdo izsiljeval. Ne morem reči, da je to dejal kdo izmed odgovornih ljudi, tega ni dejal, toda če se slišati glasove v tem smislu in jaz jim že naprej rečem, da to pri nas ne bo uspelo. (Tako je.)

Tovariši in tovarišice, ko smo izjavili, da gremo skupaj z našimi zahodnimi zavezniki, če gre za obrambo pred napadalnostjo in za ohranjanje miru, to ni bilo nikako propagandistično geslo, marveč smo iskreno mislili in tudi danes mislimo, da je to potrebno. Mi nismo šli z njimi zato, ker so nam dajali pomoč. Mi smo šli zato, ker smo sodili, da je to tudi nam v prid, ker so na nas pritiskali z druge strani, predvsem pa nam je v prid, da bo mir. Naj bo mir, pa čeprav bi se mi dvajset let dalje borili, da bi ustvarili svojo lepo prihodnost, toda nikoli ne bomo dovolili, da bi nas kdorkoli izsiljeval.

Morda kdo misli, da je takšen naš odpor znamenje, da se že čutimo malo svobodnejše glede vzhoda. Ne! Če bi bil ne vem kakšen pritisk s katerokoli strani, bi ne dovolili, da bi to kdo izrazil za doseg svojega cilja. Mi smo dejali: roke proč od našega ozemlja, od naše s krvjo napojene zemlje. (Odobranje.) Če hočete, da enakopravno sodelujemo — smo tu, videli ste, da je tu ponosno ljudstvo, delovno ljudstvo, ljudstvo, ki ve, kaj hoče, ki si neverjetno prizadeva, da bi čimprej zgradilo svojo državo. Ali hočete takšno ljudstvo za prijatelja, ali hočete izgubiti njegovo prijateljstvo? S svojo enostransko deklaracijo so silno škodovali prijateljstvu našega ljudstva in vnesli v srea naših ljudi dvom glede njihovih namenov. Evo, to hočem povedati: popravite, dokler ne bo prepov-

Vedno smo pripravljani na sporazum

Tovariši in tovarišice, ker je tako, vam rečem, da perspektiva ni sijajna. Na boljše se lahko spremeni samo, če bodo ljudje, ki lahko vplivajo na to, drugače gledali na našo državo, če bodo verjeli našim iskrenim težnjam in ne bodo dovolili, da bi na naš račun trgovali, če bodo ti ljudje Italijanom odkrito rekli: »Ne glede na to, da ste zavezniki, ne glede na to, da ste v Atlantskem paktu (ne vidim, kakšne koristi bodo imeli od njih v Atlantskem paktu), vi nimate pravice do tega in glette, da se boste pogodili z Jugoslovani.« Mi pa smo vedno pripravljani najti neko skupno pot tudi pri reševanju tržaškega vprašanja.

Oni niso sprejeli vrste naših predlogov — niti kondominij, niti česar koli drugega. G. Pella se sklicuje na plebiscit. Mi smo povedali, zakaj nečemo privoliti v to: Trst ima 350.000 prebivalcev in v tem primeru bi moral služiti kot protutež, da bi Italijani pripravili vse do Snežnika. Lepa reč, če bi tako opravili plebiscit... (burni protesti). Povem še nekaj in to je zadnje, kar imam povedati. Sodim, da je še en izhod. Danes predlagam, naj pustimo malo časa, da bi le-ta izgledil, kar je danes še najbolj zaostreno

no, kajti če nadaljujete po tej poti, po kateri ste krenili, bo lahko zelo hitro napočil čas, ko tega ne bo več moči popraviti. (»Tako je«, — močno odobranje in vzklikanje tovarišu Titu.)

Tu bi hotel, ko že gre za tržaško vprašanje, ponovno navesti neko mnenje, do katerega sem že zdavnaj prišel in o čemer sem tudi že govoril. Italija ima na nesrečo vedno takšne upravitelje, ki se obrnejo v napačno smer: obračajo se stalno v našo smer, ne s prijateljsko ponujeno roko, marveč z nožem za hrbtom, da bi nam ga zasadi. Prišel sem do prepričanja, da je sodelovanje med nami in Italijo v kakršnemkoli oziru, a zlasti vojaško sodelovanje, zelo daljna zadeva, če bodo oni nadaljevali tako, kot so začeli. Prišel sem do prepričanja, da je za nas Italija s takšnimi upravitelji latentni nasprotnik, na katerega moramo stalno z budnim očesom paziti, ker se ne sramuje povedati in pisati v svojih časnikih, da so imeli v minuli vojni v Jugoslaviji civilizatorsko poslanstvo, ker smo mi — narodi Jugoslavije — barbarska tolpa, ki jo mora »civiliziran« narod, kot so oni, (smeh) prosvetljevati in ga povesti na pravo pot. Jaz jim sporočam, naj se pazijo, da bi prišli s takšnimi »prosvetljevalskimi« metodami k nam, naj sebi izbijejo iz glave takšne »prosvetljevalske« metode in naj premislijo, ko smo že sosedje, ko smo že stoletja tu in bomo tu ostali — ker mi njih ne mislimo in ne bomo nikamor odgnali — ali ne bi bilo bolje, da bi našli skupni jezik, da bi se o nekaterih stvarih pogovorili. Naša roka je vedno iztegnjena, mi smo pripravljani — toda naj se oni temu enkrat odrečejo. Če bodo — kot so zdaj začeli — znova govorili o »civilizatorskem« poslanstvu, če bodo znova željno gledali na ozemlja, ki so bila iztrgana iz njihovih čeljusti — potem seveda ne ostane nič drugega, kot da tudi mi brusimo svoj nož. (Močno odobranje.) Kajti, kaj moramo drugega pričakovati? Upam, da takšna prilika, kot je bila pretoklo svetovno vojno, zanje ne bo nikdar več prišla. Pa tudi v takšnih prilikah, ko je po vsej Evropi vladala tema fašistične nadvlade, je bila Jugoslavija edina oaza, ki se je s puško v roki bila proti vsem okupatorjem, katere ljudstvo je ostalo na svoji zemlji in se ni dalo spraviti na kolena. Pa tudi v takšnem položaju niso mogli ničesar storiti.

Mene malo skrbi takšno stališče Italije. Zelen bi, da bi bilo drugačno, da bi bilo miroljubno. Toda to stališče ni miroljubno. Stalno se izgovarjajo, da bo, če ne dobe tega ali onega, pri njih zmagal fašizem ali kominformizem. A kakšna je razlika glede tega, če so vsi skupaj v parlamentu izglasovali eno resolucijo? Kakšna je razlika med fašizmom in kominformizmom, če vsi govorijo z enim in istim jezikom, kadar gre za njihove imperialistične koristi? Kakšna je razlika, recimo, med Nenniim in De Gasperiem? G. Pella slavi Nennija, ker je svoj govor tako bleščeče obdelal, in Nenni je misel o pretenzijah na vso Istro, in pravi, da ima takšno stališče tudi italijanska vlada (se pravi o potrebi plebiscita v Istri itd.). Za nas tu ni nobene razlike, mislim pa, da tudi ne zanje.

lajo na vse kriplje, da bi zadovoljili imperialistične skomine italijanskega imperializma. Glejte, to je moj odgovor, kar se tega tiče.

Tovariši in tovarišice, dovolite mi zdaj, da se še z nekaj besedami dotaknem tega vprašanja. Rad bi povedal, da je gesta zahodnih zaveznikov, dveh zahodnih držav — Amerike in Anglije — sprožila pri naših ljudstvu neverjetno ogorčenje. Se istega večera, komaj uro ali dve potem, ko je naše ljudstvo to zvedelo, je odšlo na ulice. Nihče tega ni organiziral, in zato je bilo to tako burno izražanje njegovega razpoloženja.

Spričo tega, kar se je dogajalo v naših mestih, bi rad rekel, da bi morali to na Zahodu razumeti, da je bil to izraz ogorčenja in da je lahko spričo tega ogorčenja prišlo do nekaterih izgrediv, ki se z njimi naša vlada ne strinja.

Menim, da imamo možnost na dostojanstven način izraziti svoje negotovanje. Vsako surovo ravnanje s predstavniki tujih držav nam lahko škoduje, tako naši vladi, kakor tudi vseh naših deželi in njenim koristim. Zato se moramo ogibati takšnih stvari, in tiste, ki bi skušali znova povzročiti izgrede, je treba od tega odvrti. Če bi se našel kdo, ki bi rad iz svojih osebnih interesov počenjal takšne stvari, ki bi utegnile naši državi škodovati, mi je treba to onemogočiti.

Toda naše ljudstvo ima pravico, da na ulicah izraža svoje nezadovoljstvo. Naše ljudstvo ima pravico dajati duška svojemu negotovanju. Če bi naše ljudstvo en večer odšlo na ulice, drug večer pa se umaknilo v svoje hiše, tako da ne bi bilo več slišati iz njegovih ust glasov, tedaj bi oni mislili: malo so zaropotali, pa so se pomirili. Ne! Naše ljudstvo ima pravico nenehoma dajati duška svojemu nezadovoljstvu na dostojanstven način, dokler te stvari ne bodo drugače postavili. (»Tako je!«)

Reči moram, da sem ponosen, da ima naša vlada, naša ljudska oblast takšno spontano, tako jasno podporo, kadar gre za obrambo koristi naše države. Diplomatski boj in diplomatska akcija sta dobra, toda mi smo srečni, da dobivamo za svoje diplomatske protiakcije podporo

Po volitvah bomo še krepkeje gradili našo državo

Dovolite mi zdaj spregovoriti nekaj besed o tistem, o čemer sem pravzaprav hotel govoriti, da ni prišlo do tega, kar se je zgodilo s Trstom. V kratkem bomo imeli volitve. Volitve bodo tudi v našem kraju. Vi veste, da je naš volilni zakon najbolj demokratski dokument, zakon, na podlagi katerega lahko ljudje volijo, kogar hočejo. Tovariši in tovarišice, prav iz tega, kar smo te dni doživeli, vidite, kako potrebna nam je enotnost, kako potrebna nam je zvestost, kako potrebna nam je monolitnost. Mi smo namreč še zmeraj pred nevernostjo pritiska od zunaj, mi imamo zunaj še zmeraj mnogo sovražnikov. Zato si moramo prizadevati, da bomo svoj notranji družbeni red postavili na čim bolj zdrave, čim trdnjše noge. Zato volite tiste, ki jim zaupate, ki bodo znali štiti korist skupnosti ne samo v krajevnem smislu, marveč ki bodo imeli širše poglede in ki bodo zmeraj videli pred seboj vso našo skupnost.

Mi čedalje bolj stopamo po poti nadaljnje demokratizacije, čedalje bolj jo izpopolnjujemo, in razume se, da v demokratičnem sistemu, kakršen je naš, ne more biti govora o demokraciji zahodnega kova. Mi imamo zdravo socialistično demokracijo. Ta demokracija naj zagotovi normalen razvoj revolucionarnih pridobitev, za katere smo se borili v veliki osvobodilni borbi.

Poročstvo, da bo to zagotovljeno, mora biti tudi vsak ljudski poslanec, ki ga pošljete v skupščino. Kaj bi se zgodilo, če bi se kje vrnil kak sovražnik naše stvarnosti? Seveda ne bi bil na strani našega napredka in naših naporov, marveč bi si prizadeval metati nam polena pod noge. Tega ne smemo dovoliti. Razume se, da si morate prizadevati, da na volitvah ne boste izrazili zaupanja tistim, ki se sklicujejo na nekakšne zasluge, čeprav jih zdaj nimajo, čeprav zdaj ne uživajo zaupanja svojega ljudstva. (»Tako je!«) V tem je ljudstvo.

Tovariši in tovarišice, po teh volitvah nam bo omogočeno, da bomo še čvrsteje stopali naprej

našega ljudstva, in takšne podpore si zmeraj želimo (ploskanje), kajti v tujini včasih mislijo, da je to moja stvar, stvar izvršnega sveta ali nas peščice, da smo mi vročkrvne glave. Ne vidijo pa, da ne smemo ničesar storiti, kar bi nasprotovalo koristim naših narodov. In ne samo, da ne smemo, marveč tudi nočem kaj takega storiti. (»Tako je!«), ker hočem delati samo tisto, kar naše ljudstvo želi in zahteva (viharno ploskanje in skandiranje: »Heroj Tito!« »Mi smo Titovi, Tito je naš!«).

Neki novinar mi je poslal iz tujine brzojavko s šestimi vprašanji, na katerega sem mu večerj odgovoril. Zanimivo je bilo prvo vprašanje: »Kakšno je vaše osebno mnenje o akciji zahodnih zaveznikov?« Ta novinar torej misli, da se moje osebno mnenje razlikuje od mnenja naših ljudi. Odgovoril sem mu: »Moje osebno mnenje je takšno, kakršno je mnenje tistih, ki so snoči odšli na ulice.« (»Tako je!«). In samo to je lahko odgovor. (Viharno odobranje in skandiranje: »Mi smo Titovi, Tito je naš!« »Tito — Armija!«).

Tako, tovariši, zdaj sem to zadevo kratko pojasnil. Ob zaključku razlage o tem bi pozval vse naše državljane, vse naše ljudi, naj si, ko dajejo duška svojemu negotovanju, vendarle prizadevajo, da ne bo več prišlo do izgrediv. Naš odgovor naj bo dostojanstven. Kaj nam namreč koristijo, če moramo potem plačevati razbita okna. Drugič pa to tudi ni lepo, to ni lepa navada. Razumem ljudi in vem, da bi lahko včasih skočili tudi iz kože, vendar pa tega ne smemo delati. Oplajšajte nam, tovariši, boj na diplomatskem področju, in nikar nas s takšnimi dejanji ne spravljajte v neprijeten položaj, da se moramo opravičevati. Jaz se zelo nerad opravičujem. Meni je to težko. Tokrat smo to lahko še nekako dopustili, ker je bilo spontano in nepričakovano. Zdaj, ko že vemo, kako stvari stoji, pa bi nam zelo zamerali, če ne bi ničesar ukrenili proti temu. Ljudstvo ima pravico negotovati, ima pravico manifestirati, ima pravico demonstrirati. Tega mu ne bomo branili. Toda naj bo to na dostojanstven način v odgovor, kakršnega zaslužijo.

Naše enote so kot okrepitev vkorakale v cono B

Tovariši in tovarišice, moram vam reči, da smo v trenutku, ko so na ulicah Beograda, Zagreba, Ljubljane in drugih naših mest naši ljudje dali duška svojemu ogorčenju, ukazali, naj naše čete vkorakajo v cono B kot okrepitev ondotnemu odredu. (Navedeno viharno vzklikanje armadi in tovarišu Titu ter skandiranje: »Mi smo Titovi, Tito je naš!«). In naše čete so vkorakale v cono B.

Tovariši in tovarišice, rekel sem, da smo to storili in da nadaljujemo v tej smeri, da zaščitimo naše koristi in spoštovanje tistega, za kar so tudi oni dali svoj podpis. Na temelju Ustanovne listine Združenih narodov imamo pravico to storiti in ne bomo dopustili, da bi se italijanski imperializem tako počasi širil proti nam in nam trgal kos za kosom. Zato smo to storili in kosotrdno smo odločili iti do skrajnosti, zato, ker je italijanski ministriški predsednik G. Pella po tem memorandumu in deklaracijam zaveznikov izjavil, da je to prva faza za nadaljnje ureditev njihove agresivnosti (viharno protesti). Tovariši in tovarišice, tudi zaradi teh izjav, ki jih G. Pella po mojem mnenju ni dal sam in brez odobritve, ali vsaj zamožne odobrite pred svojim parlamentom, smo torej morali to storiti. Lahko rečem, da so vsi naši ukrepi, ki smo jih storili in ki jih bomo še storili, popolnoma upravičeni, ker gre tu za marsikaj, o čemer smo že govorili in zaradi česar nas nihče na svetu ni hotel slišati.

Čujte, kaj je rekel G. Pella v svojem zadnjem govoru pred parlamentom: »Ker besedilo komunikeja, ki sem vam ga prebral, tega ni smatralo za potrebno, sem vpričil, da morebitna italijanska privolitev v odgovornost uprave v Trstu in cono A, nikakor ne bi mogla pomeniti, da se odrekamo revandikacijam na italijanstvo vsega svobodnega ozemlja — torej tudi cone B. Nadalje je Pella rekel: »Kolegom, ki so mi zastavili to vprašanje, kakor tudi vam vsem, ki z enako zaskrbljenostjo spremljate usodo te velike, za našo zgodovino tako važne stvari, lahko zagotovim, da sporočilo ameriške in angleške vlade niti po obliki, niti po vsebini nikakor ne predstavlja priznanja legitimnih

pravic Italije do vsega ozemlja, to je tudi do cone B, ne prejudicira možnosti italijanske vlade, da bi podprla ta načela in jih skušala realizirati, uporabljajoč najprikladnejše oblike. Zavezniki sklep ni v kontradikciji s tristransko deklaracijo, marveč črpa iz nje samo vzpodbudo in je z njo povezan. Ta sklep oživlja taktično ureditev, ki je provizorična. Ta sklep je odločilen korak v pravilni smeri tudi za samo uresničitev akcije, na katero je opozoril parlament, ta sklep uresničuje enega izmed neogibnih pogojev za razvoj te akcije.«

Tako, zdaj smo pri stvari, tovariši in tovarišice. Meni pa so gospodje, ki so mi izročili memorandum, rekli, da to sploh ne pride v poštev, da bi to stonelo na tristranski deklaraciji, da je to rešitev, ki je najbrž trajna, da bo G. Pella najbrž dal izjavo o nekakšnih pravicah slovenske manjšine itd. itd. G. Pella pa je rekel to z njihovo vednostjo in najbrž tudi z njihovim odobrenjem. Ali smo ravnali pravilno? Mi smo pravočasno reagirali, da nas ne bi presenetili (odobranje).

A kaj pravzaprav to pomeni? Poglejte, na kakšen način hočejo uveljaviti tristransko deklaracijo, ki je niso mogli uveljaviti. S tem dejanjem so uresničili večji del deklaracije, ki je dobesedno nezaključljiva, in dali cono A v upravo Italiji. Uresničili so en del in G. Pella odkrito pravi: »Drugi del bomo kasneje uresničili.« Italijanski tisk pa je večerj pisal, da je najprej treba doseči, da bi razveljavili mirovno pogodbo in ponovno sprožili vprašanje Istre itd. Kaj pomeni zdaj to? Kdo je zdaj skuhal to kašo? Skuhali so jo ti naši zavezniki. Mi pa nismo vedno pripravljani trpeti tega ignoriranja, omalovaževanja in podcenjevanja naših koristi, naše države in naših narodov, mi nismo več sposobni niti pripravljani tega trpeti. Zato jim pravim: Vi niste hoteli sprejeti naših predlogov, niste jih hoteli niti slišati, napravili ste enostransko dejanje — in mi zdaj stopamo v akcijo in počenjamo tisto, kar je v prid zaščiti naše države in njenih pravic. To jim lahko sporočim... (Močno odobranje).

Seveda ne izključujem tudi te možnosti, če se bodo premislili in umaknili ta svoj sklep, da bi k temu vprašanju pričeli pristopati

TRETJI DAN DEMONSTRACIJ PO VSEJ DRZAVI

Odločna beseda vsega našega ljudstva: Umaknite krivični sklep!

Protesti proti sklepu vlad ZDA in Velike Britanije so trajali po vsej Slavoniji dve noči in dva dni. V Osijeku je na Trgu republike predvečernjim manifestiralo in demonstriralo nad 25.000 prebivalcev. V Vinkovcih jih je protestiralo nad 8.000, v Slavonskem Brodu kakih 20.000, v Borovu 3.000, v Slavonski Požezi 2.000 itd. Nad 40.000 Sremsceva dva dni izraža svoje ogorčenje in protest proti izročitvi cone A in Trsta Italiji. Protestni mitingi so bili v Rumi, kjer se je zbralo nad 3.000 prebivalcev; v Sremski Mitrovici se je zbralo 5.000 prebivalcev, na mitingu v Sidu je demonstriralo 4.000 prebivalcev. Mitingi so bili tudi v Stari Pazovi, Sremskih Karlovcih, Indijji Vrbanju in Putincih.

Protesti v Veliki Britaniji, Ljubice Boban, Vlade Gubića in Miloša Zanka so pozdravili zborovalci z viharnim odobravanjem. Protestni mitingi so bili tudi v Sinju, Omišu in drugih krajih. V vseh podjetjih in tovarnah v BiH so bili prvi dan protestni mitingi, na katerih so zborovalci ostro obsodili sklep o izročitvi Trsta in cone A Italiji. V Zenici je demonstriralo nad 15.000 delavcev, v Varešu kakih 10.000 rudarjev, po več tisoč pa tudi v Čaplini, Drovaru, Jajcu, Livnu, Duonu in drugod.

Ljudstvo Like in Korduna je zajel val ogorčenja: »Zvijenje damo, Trsta ne damo!« se je razleglo po tovarni v Dugi Resi, v Slunju, Vojniču, Virginu, Gračacu, Titovi Korenici, Bijelom polju, Gospiću ter drugih krajih Like in Korduna. Vsako mesto, vsaka vas je poslala protestne brzojavke z zahtevo, naj popravi krivico, ki sta jo storili vladi ZDA in Velike Britanije naši državi. Na protestnem mitingu v Slavonskem Brodu je kakih 20.000 ljudi ogorčeno obsojalo najnovejši ukrep proti naši državi. Tudi Bosanski Brod je odmeval od devale v protestni resoluciji zahtevo, se je dva dni razlegalo protestno skandiranje. Na protestnih mitin-

gih se je zbralo kakih 7.000 prebivalcev, ki so enodušno odobraval v protestni resoluciji zahtevo, naj se omenjeni sklep razveljavi. Z zastavami in transparenti je kakih 12.000 prebivalcev Šiška demonstriralo in zahtevalo, naj krivični sklep o izročitvi Trsta in cone A Italiji razveljavijo. S protestnega mitinga, največjega, kar jih je kdaj bilo v Sisku, so poslali Zveznemu izvršnemu svetu in tov. Titu brzojavko.

V mnogih krajih Severne Bačke je prišlo do velikih demonstracij. V Subotici so predvečernjim v jutranjih urah celi sprevodi prebivalcev demonstrirali po ulicah. Delovni kolektivi so nehali delati, da bi dali duška svojemu ogorčenju. V ustanovah in šolah ter po ulicah Titovega Užica je demonstriralo na tisoče prebivalcev. Tudi graditelji valjane bakra v Sevoju so enodušno in ogorčeno protestirali proti izdajstvu zaveznikov.

Protestni mitingi so bili tudi v Zadru, Baru, Konjici, Mladencu, Spetozarevu, Belem Manastiru, Križevcih, Koprivnici in drugod.

40.000 Splitčanov protestira

Split, 9. okt. (Tanjug). Splitčani so snoči do polnoči ogorčeno protestirali proti najnovejšemu krivičnemu sklepu vlad ZDA in Velike Britanije o izročitvi cone A STO in Trsta Italiji. Danes pa so navsezgodaj po ulicah znova dajali duška svojemu ogorčenju. Ze ob sedmih je na tisoče delavcev in nameštencev odšlo na ulice mesta, ki je v nedavni minulosti bridko občutilo italijansko okupacijo in njeno »civilizacijsko« posteljstvo. Kakih 40.000 prebivalcev je že pred deveto napolnilo Trg republike in Titovo obalo ter zahtevalo, naj sedanji položaj v zvezi s Trstom pride takoj pred OZN.

so poslali protestno resolucijo OZN, maršalu Titu pa brzojavko. Po veličastnem mitingu so Splitčani na ulicah nadaljevali demonstracije proti sklepu vlad ZDA in Velike Britanije, s katerim je bila naša država že večkrat oškodovana.

Protest obmeinih kraiev

Sežana, 9. okt. Ob vesti, da so imperialistične sile sklenile prepustiti cono A in Trst Italiji, so prebivalci obmejne Sežane takoj zapustili vse javne lokale, se zbrali na trgu in z demonstrativnimi vzkliki demonstrirali po sežanskih ulicah. Velika povorka demonstrantov je krenila do obmejnega bloka pri Fernetičih. Vso pot so udeleženci povorke — bilo jih je kljub pozni polnočni uri nad tisoč — prepevali partizanske pesmi in vzklikali protestne vzklike. Val ogorčenja se je izlil na obmejnem bloku s sramotljivimi vzkliki nasproti onim, ki brezvestno blatijo kri za svobodo padlih borec in tako žalijo najsvetejšo svetinje vseh jugoslovanskih narodov. Povorka se je nato vrnila v kino dvorano, kjer so ponovno demonstrirali, in se nato razšli.

Podobna protestna zborovanja so bila tudi na Pivki, v Ilirski Bistrici in drugih večjih krajih postojnskega okraja.

Slovenske Konjice

Tudi prebivalci Slovenskih Konjic in okolice so z velikim ogorčenjem sprejeli vest o izročitvi cone A Italijanom. Delavci tovarne »Konus« so se pred 6. uro zjutraj pred pričetkom dela zbrali na protestnem zborovanju, na katerem so ostro obsodili nesramno ravnanje. Kmalu po 8. uri so se pričeli zbirati še ostali prebivalci iz mesta in bližnje okolice, prihajali so delavci iz konjskih podjetij z zastavami in prapori in več kot 2000 ljudi je v mladinskem domu neprestano prekinjalo govornike z raznimi klici. Se dolgo po zborovanju so Konjičani prepevali in vzklikali Titu in Partiji.

Ogorčeno prebivalce je nagovoril član CK Zveze komunistov Hrvatske tov Ante Roje, ki je rekel, da naši narodi ne bodo sprejeli sklepa vlad Vel. Britanije in ZDA, saj pri tem ni sodeloval noben predstavnik Jugoslavije. Na mitingu sta govorila tudi znani borec Splita Ljubica Boban in kapitan bojnega broda Vlado Bubič. Potem pa je predsednik Sveta za prosveto in kulturo NR Hrvatske dr. Miloš Zank po zval prebivalstvo, naj ohrani mir in naj zaupa našemu državnemu vodstvu in tovarišu Titu, ki bo znal braniti koristi naših narodov, kakor jih je uspešno branil tudi doslej. Z mitinga

Nad 15.000 demonstrantov na celjskih ulicah

Celje, 9. oktobra. V četrtek je kmalu po 21. uri zvečer tudi Celje zajel val ogorčenja zaradi podle in zahrbtnje odločitve vlad ZDA in Anglije o vrnitvi Trsta in cone A Italiji. Celjani, ki so se v tem času mudili na ulicah in v kinematografih, so se spontano zllili v protestno povorko, ki je krenila po vseh celjskih ulicah.

lektivov iz vseh celjskih tovarn, podjetij in ustanov. Dolge povorke so se nato zbrale na Titovem trgu, kjer je bil velik protestni miting. Pred vhomom v Dom OF so govorili predsednik MLO Riko Jerman, sekretar MKZK Olga Vrablič, predsednik OF Celja Albin Medved in še številni govorniki.

V Postojni je demonstriralo 3000 ljudi

Ze v zgodnjih jutranjih urah je gasilska godba igrala po vseh ulicah. Zbirale so se množice ljudi in demonstrirale proti italijanskim imperialistom, ki spet stegujejo roke po naši zemlji. Zbralo se je nad 3000 ljudi, ki so najprej pozvali pred sedežem okrajnega komiteja ZKJ

Imperialisti naj nagrajujejo fašiste s svojo zemljo in svojimi kolonijami

Nad 5000 Novomeščanov na protestnem zborovanju

Novo mesto, 9. oktobra Tako spontanega in enotnega protesta proti zločinom fašizma doslej v Novem mestu še nismo doživeli; današnja demonstracija 5000 Novomeščanov je bila enodušen krik proti najnovejšim krivicam, ki so si jih privoščili zahodni imperialisti s svojo kramarsko politiko na račun našega živega narodnega telesa.

in mladina Novega mesta. Od minute do minute je naraščala množica ljudstva, ki je po cestah in trgih prepevala borbene pesmi, nosila državne in partijske zastave ter nenehno vzklikala proti njim, ki tugujejo z našimi narodnimi mejami. Nad 5000 ljudi se je zbralo do desete ure na Glavnem trgu, kjer ni bilo konca vzklikanju in skandiranju.

Po govoru je bila z navdušenjem sprejeta resolucija sekretariata za zunanje zadeve FLRJ, pozdravno pismo vrhovnemu komandantu JLA maršalu Titu, generalnemu sekretarju OZN in resolucija novomeške srednješolske mladine Zveznemu izvršnemu svetu.

V resoluciji maršalu Titu sporočajo med ostalim Novomeščani tudi tole: »Nestrpnost se potlej ves popoldan pleli je okrog govora tovariša Tita. Odločne besede so naše svoje mesto tudi v sreih Ljubljančanov. Po končanem govoru tovariša Tita v Leskovcu se je Ljubljana nkolikanj umirila, dokler niso spet ljudje zvedeli za protestno zborovanje na Kongresnem trgu. Popoldne je bila pobuda, kot da je mladina izgubila pobudo. Delavci, ki so medtem prišli iz tovarn, uslužbenici iz ljubljanskih ustanov in drugi hite po ulicah in se pridružujejo povsod, kjer nastajajo nova žarišča prekipeljske ogorčenosti. Lahko rečemo, da se Ljubljana od tistih dni v maju, ko je dočala osvoboditev, še nikdar ni tako razgibala kot zdaj ob krivičnem sklepu o priključitvi Trsta Italiji. Titove besede so dale občutju odločnosti in zanosnega patriotizma le svoj pečat. Ljubljančani so si oddahnil: slednjč je maršal Tito le izrekel besede, ki jih je mladina imela zadnjo dobo na ustih, starejši pa so jih nosili v podzavesti, da je namreč konec našega po-

Množice demonstrantov v Novem mestu. V desnem kotu sekretar okrajnega komiteja Zveze komunistov Fran Pirkovič med govorom

Brez skupne borbe ne bi bilo naše svobode

Iz razgovora s predsednikom Izvršnega sveta Makedonije Lazarjem Koliševski ob makedonskem prazniku vstaje

Predsednik Izvršnega sveta Narodnega sobranja Makedonije Lazar Koliševski je dal ob dnevu vstaje makedonskega naroda dne 11. oktobra izjavo za revijo »Makedonija«, glasilo matice izseljenecv iz Makedonije. Med drugim je rekel:

nih trenutkih, ko je šlo za usodo človeštva, v tisti splošni borbi, ni našel svojega mesta in ni dal svojega prispevka.

»Brez skupne borbe vseh narodov Jugoslavije in brez kar največje medsebojne pomoči, ne le moralopolitične, marveč tudi praktične in konkretne, si ne moremo misliti takšne osvoboditve, niti takšnega v praksi uresničene bratstva in enotnosti vseh narodov FLRJ.

Velike uspehe smo dosegli po osvoboditvi na vseh področjih gospodarskega in kulturnega razvoja Makedonije. To so predvsem sadovi naporov naših narodov v gospodarstvu ter na vseh drugih področjih naše družbene, socialne in kulturne dejavnosti. Naši ljudje niso vložili samo ogromnih naporov, marveč so se tudi marsičemu odpovedali tako zaradi žalostnih posledic vojne, kakor tudi zaradi izredno težavnega stanja, v katerem se je znašla naša država zaradi agresivne politike informbirojskega bloka na čelu s Sovjetsko zvezo.

Naš razvoj gre hitro svojo pot. Makedonija je že dozdej dobila od države veliko pomoč. Letos je dobila v obliki dotacij in kreditov kakih 15 milijard ali 43 % lastnih dohodkov. V Makedoniji se bo predvsem povečala proizvodnja električne energije, in sicer v primerjavi z letom 1959 13-kratno. Zgradili smo nove elektrarne Madžari, Bitolj, Sapunčica, Pechošani, Zrnovci in Došnica, gradimo pa še veliki sistem mavrovskih hidrocentral. Proizvodnja tekstilne industrije se bo z dograditvijo velikih tovarn v Stipu, Tetovu in Titovem Veselu povečala 4,5-kratno. Ze letos bo začela obratovati tovarna porcelana, v prihodnjih dveh letih pa tovarna stekla in cementa.

in možne tudi ne bi bile tiste pridobitve, ki jih zdaj imamo, da makedonski narod v tistih usod-

Tito je govoril iz src nas vseh

Množica je z odobravanjem sprejela maršalov govor

Ljubljana, 10. okt. ob 17. uri. Ljubljana te dni ni več tisto mirno, zadržano mesto, kakršnega smo sicer vajeni videti. Glavno mesto Slovenije je od tistega večera pred dvema dnevoima, ko se je razvedela žalostna novica o sramotnem sklepu, naj se Trst priključi Italiji, živo prizorišče prekipeljske ljudske jeze. Danes zarana je kazalo, da se bo Ljubljana spet vrnila v normalni tok življenja. Toda le na videz. Ze zgodaj popoldan so se začele na ljubljanskih ulicah in trgih zbirati majhne gručice, iz katerih so kmalu zrastle vrste in povorke. Tik pred 11. uro so kakor da bi se dogovorile, narasle množice vzklikale proti mestnemu središču, se od tam napotile mimo šol, podjetij in ustanov na magistrale in stranske ulice, da bi vzburkale še tiste ljudi, ki doslej podnevi zaradi dela niso mogli deliti svojih patriotičnih občutij z ogorčeno mla-

dino. Enemu tisoču demonstrantov se je kmalu pridružil drugi, dokler niso tudi starejši začeli pristopati in glasno izražati svoje zaničevanje do kramarjev z našo zemljo. Več sto metrov dolga povorka se je z glasnimi vzkliki vila naprej mimo Uniona, po Prešernovem trgu spet k Pošti in po mestnem središču. Na Prešernovem trgu je prišlo do ganljivega prizora. Trije ljudje, brčkone Tržačani, živeči v Ljubljani, so se z obtožujočimi vzkliki in s solzami v očeh pridružili zahtevi razžaljenih množic, naj svet pristulne nezasiščani krivici, ki je doletela Trst, Primorske Slovence in vse naše narode. Vzkliki in gesla, ki izražajo gnus do izdajalskih diplomatov na Zahodu, so danes obogatili z nekaj novimi, učinkovitimi gesli. Kmalu po enajsti uri so vsi ljudje dvignili v en glas: Tito govori! Naš maršal govori! Vzklikom našemu vodstvu, Zvezi komunistov in naši armadi ni hotelo biti konca, vsi pa so nestrpn pričakovali, kdaj bo začel tudi ljubljanski Radio oddajati tolikanj pričakovane besede predsednika republike. Nestrpnost se je stopnjevala malone do enih, ko je po zvočnikih pred Pošto, na trgu Ajdovščina, na trgu Osvobodilne fronte, pred Radio domom in drugod neučakana Ljubljana slednjč le začela odločno besedo tovariša maršala o Trstu, o krivicah, ki se nam gode, in o tem, da je našega potrpljenja po tolikih letih vendarle konec. Zvijenje na ulicah je medtem zastalo. Iz kavarn, domov, pisarn in delovnih mest so se vsipale večtisočglave množice na trge in ulice, kjer so radijski delavci pred kratkim namestili zvočnike.

Ljudski odborniki Maribora so obsodili kupčijo s Trstom

Maribor, 10. oktobra. Sinoči je bila v Mariboru seja obeh zborov Mestnega ljudskega odbora Maribor. Uvodoma je govoril Tone Berlinec, predsednik Sveta za prosveto in kulturo o tržaškem vprašanju, in o kupčiji, ki so jo Angličji in Američani sklenili z italijanskimi imperialisti za naš Trst. Berlinec je med drugim dejal: »Ko mešetarijo z moralo malih narodov, mislijo pri tem le na svojo korist. Mi tukaj na severni meji vemo, kaj je svoboda, saj so nam še bolj kot drugod kratili narodnostne in človečanske pravice. Vemo tudi, kako je danes našim bratom v Trstu. Zato jim povemo in se zavezujemo, da smo z njimi. Ponavljamo besede našega maršala Tita: »Tujega nočemo, svojega ne damo.«

S seje so poslali protestno resolucijo Zveznemu izvršnemu svetu in Organizaciji združenih narodov.

Seja predsedstva Glavnega odbora SZDL Slovenije

Ljubljana, 10. oktobra Sinoči je bila v Ljubljani seja predsedstva Glavnega odbora Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije. Na seji so razpravljali o predstoječih volitvah delegatov za republiško in zvezno skupščino.

Opozorilo volivcem

Volivce, ki imajo pravico glasovati pri splošnih volitvah v Republiški in Zvezni zbor dne 22. novembra, opozarjamo, da izteče rok za poravne v splošnem volilnem imeniku dne 14. oktobra t. l. Po izteku tega roka do dneva volitev ne bodo več možni novi vpisi niti kakršnikoli popravki v volilnem imeniku. Da ne bi na dan volitev bilo neutemeljenih ugovorov, če posamezni volivce ne bi morali glasovati, ker ni vpisan v volilnem imeniku ali je nepravilno vpisan, je treba sedaj, dokler je še čas, prepričati pri pristojnem občinskem oziroma mestnem ljudskem odboru, če je vpis v volilnem imeniku izvršen pravilno.

Rep. volilna komisija za revizijo volilnih imenikov

To ni in ne more biti DOKONČNA REŠITEV!

Britanska in ameriška vlada skušata svoje nezakonito ravnanje — diktat — opravičiti s frazami o tem, da sta upoštevali koristi miru. V skupnem britansko-ameriškem sporočilu je rečeno: »Obe vladi čvrsto verujeta, da bo ta korak (italijanska okupacija Trsta — op. ur.) prispeval k uravnovešeni položaja, ki je v zadnjih letih kalil italijansko-jugoslovanske odnose. Vladi verujeta, da bo ta rešitev nudila osnove za prijateljsko sodelovanje med Italijo in Jugoslavijo.«

Z drugimi besedami, kršitev mednarodnih obveznosti, diktat proti zavezniški Jugoslaviji, teptanje naših pravic, izdajanje sklenitev glede za nas življenjsko važnih vprašanj brez osakršenega prejšnjega sodelovanja z Jugoslavijo, popuščanje italijanskemu ekspanzionizmu in podpiranje s tem vseh ekspanzionističnih sil v Evropi in na svetu — vse to je, kot trditelji britanska in ameriška vlada, prispevek k miru!

Posamezni uradni predstavniki teh dveh velisil, kakor tudi del njihovega tiska, pojasnjujejo, da sta se britanska in ameriška vlada odločili za ta protijugoslovanski in protidemokratski ukrep

zato, da bi pomagali Pellovi vladi. Njen notranji položaj je zelo slab — pravijo oni — zato jo je bilo treba okrepiti z izročitvijo Trsta Italiji. Drugi razlog, ki ga navajajo, se nanaša na italijansko stališče do ameriškega načrta o evropski obrambni skupnosti. Predsednik italijanske vlade Pella in italijanski parlament sta razgrajala, da tega sporazuma ne bosta ratificirala, če Italija ne bo dobila Trsta. Ameriški in britanski krogi pojasnjujejo, da so se odločili za izročitev Trsta Italiji zato, da bi zagotovili, da bi italijanski parlament ratificiral sporazum o evropski obrambni skupnosti.

A vse to na naš račun, s trgovino z našimi kraji in našimi ljudmi.

Naši narodi tega ne bodo nikdar pozabili.

Nezakonito ravnanje ZDA in Velike Britanije je toliko huje, ker so izročili Trst in cono »A«, ne da bi poprej sploh zahtevali od Italije obveznosti glede našega življenja in glede mednarodne gospodarske funkcije Trsta. V poročilih nekaterih časopisnih agencij je sicer rečeno, da sta britanski in ameriški veleposlanik v

Rimu ob priliki predložitve obiska pri Pelli poudarila, da je treba zaščititi pravice Slovencev in Hrvatov v cono »A« in da je treba dati poročila gospodarskim koristim Jugoslavije in drugih držav v zvezi s tržaškimi pristaniščem. Zanimivo pa je, da o teh dveh važnih vprašanjih govore samo neuradna časnikarska poročila, da pa o tem ni niti besede v kaki uradni izjavi. O tem skupno ameriško-britansko sporočilo sploh ne govori.

Zato pa v tem sporočilu navajajo takšne neresnice, kot je trditev, da sta dve zahodni veleposlanici izročili upravo cono »A« Italiji zato, ker sta upoštevali »pretežno italijanski značaj cone A«.

Vsakomur, ki vsaj malo pozna Trst — Velika Britanija in ZDA pa sta to ozemlje upravljali, zato bi ga morali poznati — je jasno, da niti Trst, kaj šele cona »A« nista italijanska, niti nimata »pretežno italijanskega značaja«. Večina prebivalstva mesta Trsta govori italijanski. To pa nikakor ne pomeni, da se čutijo Italijane, še manj pa to pomeni, da je Trst italijansko mesto. Velik del tržaškega prebivalstva so Slovenci, cona »A« pa je strnjeno naseljena z našim žoljem. Četudi bi bila angloameriška trditev točna, da so Trst izročili zato, ker večina prebivalstva govori italijanski, po kakšni logiki pa so potem dali Italiji del cone »A«, ki je strnjeno naseljen z jugoslovanskimi žoljem in ki ima tudi s tega stališča, ne samo pretežno, marveč popolnoma jugoslovanski značaj.

Vprašujemo se, po kakšni logiki sta Velika Britanija in ZDA dali tudi ta del cone »A«, ozemlje, ki je najmanj desetkrat večje od mesta Trsta. In če že gonore o tem, da so se baje ravnali po narodnostnem kriteriju, po kakšni logiki pa so dali Italiji Skedenj in Zavlje, dve s slovenskim žoljem strnjeno naseljeni tržaški predmestiji?

Očitno je njihova trditev o pretežno italijanskem značaju cone »A« nezdržna tudi z gledišča narodnostne sestave te cone same, da ne govorimo o nezdržnosti z gledišča tržaškega zaledja — gledišča, ki je hkrati tudi edino pravilni kriterij pri določanju narodnostnega značaja nekega mesta.

Kot so se molče izognili položaju našega žolja v Trstu in cono »A«, tako so v skupnem sporočilu molče obšli tudi vprašanje, kaj bo z mednarodno gospodarsko funkcijo Trsta.

Mi se s takšnim enostavnim dejanjem — italijansko okupacijo Trsta in cone »A« — nikoli ne bomo pomirili.

Ameriška in britanska vlada pravita, da imata izročitev oblasti Italiji za dokončno, da je to »rešitev de facto« in da je zdaj samo potrebno najti nekakšen pravni obrazec, ki bi tem novim razme-

ram dal značaj »rešitve de iure«.

Zadeva ni končana in varajo se tisti, ki mislijo, da bomo pustili Trst in cono »A« Italiji na milost in nemilost. Mi tega nečemo, niti ne moremo storiti. In sicer ne samo zato, ker gre za naše pravice, marveč tudi zato, ker nam to naroča stvar jugoslovansko-italijanske sodelovanja, kakor tudi splošna stvar miru.

Prav zato, ker smo globoko prirojeni stvari mednarodnega sodelovanja, ne moremo dovoliti, da bi mednarodna vprašanja reševali z diktatom in s teptanjem pravic malega naroda. Ne moremo dovoliti, da bi velike sile samovoljno odločale o življenjskih vprašanjih zavezniške države. Ne moremo dopustiti, da bi trdnost režima v drugi državi reševali s trgovino z našimi kraji in našimi ljudmi. Prav zato, ker so vse naše sile usmerjene v ožujanje miru, ne moremo dopustiti koncesije ekspanzionizmu, kaj šele dovoliti podporo ekspanzionizmu. In prepričani smo, da se ne bo našel nihče na svetu, ki bi tvegal spoštovati našo trditev, da vsak ekspanzionizem ogroža mir.

Ne moremo dopustiti, da bi naš življenjski interes Italiji na milost in nemilost. Vemo, kaj se zdaj dogaja v Beneški in Gorški Sloveniji, čeprav mirovna pogodba obsega poročila našemu žolju. Strahovlada nad Slovenci v Beneški in Gorški Sloveniji jaso govori, kaj italijanski režim pripravlja našemu žolju v Trstu in cono »A«. Zato upravičeno pričakujemo, da nas bo svetovna skupnost podprla. Naša zahteva po zaščiti našega življenja ni samo naša stvar, marveč stoa vseh, ki so jim pri srcu koristi miru. Prepričani smo, da se ne bo našel nihče, ki bi tvegal pobijati našo trditev, da je zatiranje in uničevanje narodov in narodnostnih manjšin zločin genocida, zoper katerega se je svetovna skupnost dolžna boriti.

Zato smo tudi prepričani, da stanje, upostavljeno z nezakonitim sklepom — ameriško-britanski diktatom — ni in ne more biti dokončno!

Glas imperializma

Odobravaljo angloameriški sklep o priključitvi cone A in Trsta Italiji je »New York Times« zavel že običajno protijugoslovansko stališče in pokazal ostudno hinavščino, češ naj bosta obe stranki prepričani, da je ta rešitev le »de facto«, ne pa tudi »de iure« in da je možno trajno rešitev še nadalje iskati ter pravi: »To je zmaga za Italijo, toda le delna zmaga, ki jo je ta že zdavnaj zaslužila in katero smo ji bili že zdavnaj dolžni.«

»Timesov« bratrance — tako po imenu kot po liemerstvu, ki je tokrat nenavadno nespretno — mu pomaga v Londonu: »Posledje je bil položaj Italije slabši. Zato bi mogli zdaj pričakovati vsaj neko možnost za rešitev, na temelju katere bi Italija ponudila Jugoslaviji trajno, zagotovljeno uporabo svobodnega tržaškega pristanišča, Jugoslovanci pa bi privolili, da ponovno pregledajo meje na bolj zdravem etničnem in gospodarskem temelju.« Jugoslovanci bi se celo lahko zavezali, da ne bodo prizadeli nacionalnosti italijanskih družin, ki bodo ostale na jugoslovanskem ozemlju.« »Times« nevedno ne omenja nikakršnih obveznosti za jugoslovansko manjšino pod Italijo.

Po tej imperialistični injekciji družabniku, elgar »zadovoljstvo, da dobiva oporišče na področju Trsta, zmanjšuje dejstvo, da je Jugoslavija še vedno v cono B (kot poročila United Press), al lahko mislimo, kako se je šele naplnil rimski imperialistični zbor. Italijanski radio odkrito pripoveduje, da je to šele prvi korak in da vlada ni izpremenila svojega stališča do plebiscita. Vse italijanske politične stranke poudarjajo, da je sedanja rešitev le začasna in da bi moralna cona B pripadla Italiji. Predsednik odbora za zunanje zadeve Narodne skupščine in eden izmed vodij demokratske stranke Retoli je izjavil, da je pravica Italije do istrskih mest neovrznja. Vodja

neofašistične stranke pravi: »Dejstvo, da se bodo Angloameričani umaknili iz cone A in da jo bodo zasedli Italijanci, niti malo ne zmanjšuje italijanski pravici do cone B, kakor tudi veljavnosti tripartitne deklaracije.« Saragatovi socialisti demokratski vztrajajo pri potrebi plebiscita, kominformisti pa očitajo vladi, da je zamarnila tripartitno deklaracijo.

Kako liemerstvo zveni v tej luči angloameriško poročilo, da sta obe vladi prepričani, da bo ta korak prispeval k stabilizaciji položaja in da bo ustvarila temelje za prijateljsko in plodno sodelovanje med Italijo in Jugoslavijo. Mar ni očitno, da zahodne sile ne bi mogle najti boljšega načina za poslabšanje odnosov med obema državama, kot je tako nasiljevanje imperialističnih apetitov ene države na škodo druge.

Način, kako je bilo to storjeno ter da so Jugoslovanci postavili pred gotovo dejstvo, nam osvetljuje prave motive tega podjetja, kateremu ni težko našli primer celo v uradni dobi reakcije absolutizma. Mar ne pravi »New York Times«, da je »to zmago Italija že zdavnaj zaslužila in da so ji jo bili že zdavnaj dolžni? Ne moremo si kaj, da ne bi navedli tudi komentarje francoskega lista »France-Tireur«, ki pravi: »Ko sta meni niti tebi niti vrtili Trst Italiji, sta Velika Britanija in ZDA storili nekaj, kar lahko Jugoslovanci — in ne le oni — smatrajo kot zelo slabo dejanje. Obstoj bi bil, da je Velika Britanija ta sklep vsilila zato, da bi Italiji plačala kolonije, katere ji je vzela. Toda tako zadovoljevanje nacionalizma, ki zastripalji italijansko politično atmosfero, bi imelo lahko hude posledice.«

Mar Britanija in Američani res upajo, da bodo s to pogodbo za jugoslovanskim hrbtom prepričali italijanskemu imperializmu, da ne bi posegel še po njihovih kolonijah? V. Teslić

Novo italijanske enote na naši meji

Ljubljana, 10. oktobra. Po poročilih, ki prihajajo z italijanske meje, je italijanska vojska, ki je razporejena v obmejnih krajih že od konca avgusta v pojačani sestavi, dobila zadnje dni nove okrepitve. Ondotne enote so tudi nekoliko pregrupirali.

Od tromeye na Peči na jugoslovansko-avstrijsko-italijanski meji in do tromeye Italija-Jugoslavija-STO so zbrane že tri italijanske divizije. Po vseh znakih sodeč dobivajo enote, ki so že nastanjene v teh krajih, nove okrepitve. V

četrtak so iz Vidma poslali v smeri Gorice kakih 100 italijanskih tankov in toliko motoristov. V neki vojašnici v Gorici je pripravljanih kakih 2500 italijanskih vojakov s tanki, oklopnimi vozili in kamioni. V Cervinjanu je novi bataljon italijanske vojske, ki je prispel tja pred nekaj dnevi. Na cesti od Foljana proti Ronkam so sledovi tankov, kar da misliti, da so nove motorizirane enote kamuflirane nekje v bližini jugoslovanske meje. Nove italijanske enote so zbrane tudi ob cesti iz Sivana proti Gorici in v Foljanu.

Ob cesti Gorica-Gradiška je na provizoričnem letališču nekaj lovskih letal.

Vse kaže, da so Italijani poslali precej vojaštva tudi na odsek Tržiča neposredno ob meji cone STO. Te enote so sestavljene iz raznih rodov orožja.

»Trst Tržačanom, ne imperialistom«

Trst, 10. okt. (Tanjug). Tržaški »Primorski dnevnik« je davi preko vse prve strani z velikimi naslovi objavil zahtevo tržaškega prebivalstva, naj se oblast STO izroči Tržačanom, ne pa rimskim imperialistom.

»Vso oblast tržaškemu prebivalstvu«, zahteva list. »Nočemo okupatorskih komisarijev. Tržaško delovno ljudstvo je sposobno samo upravljati.« Hkrati objavljajo tudi poziv tržaškemu proletariatu, naj danes s stavko podpre svojo zahtevo za preklic diktata ameriške in britanske vlade. »Protestirajte proti vstopu Italije v Trst,« poziva »Primorski dnevnik« tržaške delavce in objavlja poziv tržaških razrednih sindikatov.

»Trst Tržačanom, ne imperialistom«

Trst, 10. okt. (Tanjug). Tržaški »Primorski dnevnik« je davi preko vse prve strani z velikimi naslovi objavil zahtevo tržaškega prebivalstva, naj se oblast STO izroči Tržačanom, ne pa rimskim imperialistom.

»Vso oblast tržaškemu prebivalstvu«, zahteva list. »Nočemo okupatorskih komisarijev. Tržaško delovno ljudstvo je sposobno samo upravljati.« Hkrati objavljajo tudi poziv tržaškemu proletariatu, naj danes s stavko podpre svojo zahtevo za preklic diktata ameriške in britanske vlade. »Protestirajte proti vstopu Italije v Trst,« poziva »Primorski dnevnik« tržaške delavce in objavlja poziv tržaških razrednih sindikatov.

— Pokorno sporočam, signori, da sem se po vseh porazih že toliko opomogel, da lahko sprejemem zaslužno nagrado!

Zagotovila iz Jugoslavije tržaški OF

Trst, 10. oktobra (Tanjug). — Tržaška Osvobodilna fronta je prejela včeraj iz vseh krajev Jugoslavije veliko število telegramov, v katerih izražajo jugoslovanski narodi odločno voljo, da bodo branili Trst pred italijanskimi iredentističnimi aspiracijami. V telegramih poudarjajo tudi, da jugoslovanski narodi ne bodo dovolili izročitve cone A STO in njenega prebivalstva Italiji.

Nevarne posledice angloameriške samovolje

Mario Stocca: »Sklep Zahoda ilegalen in nepremišljen«

Trst, 10. okt. (Tanjug). V članku, ki ga objavlja neodvisni list »Corriere di Trieste«, je predsednik Blocco Triestino, odvetnik Mario Stocca, označil sklep ZDA in Velike Britanije o izročitvi cone A Italiji kot »ilegalen in nepremišljen«.

»Kdo bi lahko verjel v moč pravice,« poudarja Mario Stocca, »če se odnosi med majhnimi in velikimi obravnavajo na mednarodnem poprišču na temelju pravice močnejšega. STO ni bilo ustvarjeno zaradi njegovega etničnega značaja ali nesoglasij med dvema sosednjima državama, temveč zato, ker je potrebno Srednji Evropi zaradi njegove funkcije, ki jo lahko izvaja le, če je svobodno in neodvisno od drugih držav. Svobodno ozemlje je v življenjskem interesu sistematizacije gospodarstva donavškega bazena. Njegova razcepitev bo povzročila v tem delu Evrope hude posledice.«

Na koncu se predsednik Blocc-

ustvarjeno zaradi njegovega etničnega značaja ali nesoglasij med dvema sosednjima državama, temveč zato, ker je potrebno Srednji Evropi zaradi njegove funkcije, ki jo lahko izvaja le, če je svobodno in neodvisno od drugih držav. Svobodno ozemlje je v življenjskem interesu sistematizacije gospodarstva donavškega bazena. Njegova razcepitev bo povzročila v tem delu Evrope hude posledice.«

Na koncu se predsednik Blocc-

co Triestino obrača k Združenim narodom in poudarja, da zdaj vsi pričakujejo njihove zadnje besede.

Neodvisni »Corriere di Trieste« poudarja v posebnem uvodniku, da vlada v Trstu velika zaskrbljenost in depresija, ki jo je povzročil samovoljni sklep ZDA in Anglije. Nadalje pravi, da kaže anglo-ameriška samovolja že nevarne posledice. Med drugim obstoji nevarnost, da bo število nezaposlenih, ki jih je v Trstu že leta in leta okrog 20.000, kmalu naraslo še za nekaj desetisoč. Hude posledice je bilo čutiti tudi na poslovnem področju: cene zemljišč naglo padajo, vse investicije so blokirane, tržaško gospodarstvo pa je že paralizirano.

Brivce je stopil k njemu, ga zgnabil za rokav in mu pokazal vrata.

Sovinit se je zgrabil za glavo, bil je komaj na pol ostrizen. Moral je iti iz brivnice.

Ze leto dni protestira prebivalstvo zaradi prisotnosti rimskih funkcionarjev. Odkar so v anglo-ameriško cono lani jeseni prišli rimski funkcionarji, so postali italijanski aneksionisti še brezobzirnejši.

Pred prihodom teh uradnikov iz Rima v Trst so se pojavila gesla: »Nočemo Italije!«, »Ni nam treba rimskih emisarjev!«. Zavirale so številne slovenske zastave.

Tržaška civilna policija je šla takoj na delo. Vdirala je v slovenske hiše in se zanimala, čemu so izobešene zastave in kdo jih je izobesil.

V slovenski vasi Sempolaju so vprašali domačina Furlana, komu je dovolil izobesiti slovensko zastavo na njegovem zemljišču v Devinu. Furlan je odgovoril, da ni dal dovoljenja, vendar pa se popolnoma strinja s tem, da stoji na njegovem zemljišču slovenska zastava.

»Kdo je izobesil zastavo pri vas?« so vprašali gospodinjjo Pernarčič v Sseljanu.

»Jaz sem jo izobesila,« je rekla. »Če imajo pravico izobesiti zastave Italijani, morajo imeti isto pravico tudi Slovenci.«

In slovenske zastave so ostale.

Iredentistični tisk o vsem tem ne piše. Namesto tega poziva rimske falange, naj ponovno vkorakajo v Trst. S Pellovim plebiscitom ali pa brez njega. Tržičani pa zahtevajo, naj Rim ostane tam, kjer je bil zmerom — v Italiji.

Mladen Petrinčić

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)

Trst, v septembru.

Te dni je neka slovenska mati iz tržaškega predmestja Sveti Ivan prejela pismo, v katerem ji je bilo sporočeno, da mora vpišati otroka v osnovno šolo. V pismu je naveden naslov italijanske šole, ki je v bližini njenega stanovanja.

Zena se je oblekla, dala pismo v torbico in odšla v italijansko šolo.

— Da, to je šola, o kateri je govorila.

Uradnik se je pripravil, da bi začel z izpolnjevanjem obrazcev in vpisovanjem otroka v šolo.

— Toda jaz ne dam otroka v vašo šolo, jim je rekla razburjeno žena.

— Kako, zakaj? — so jo začudeno vprašali.

— Ali vaš otrok noče v šolo?

— Hoče, je odgovorila, toda jaz bom dala svojega otroka v slovensko šolo. Mi smo Slovenci. Pogledali so jo.

— Zakaj? — so jo vprašali. Ta šola je bližja. Slovenska je daljša. V korist otroku je...

— Naj bo bližja, jih je prekinila, toda otroka ne dam sem. In je odšla in jim pustila poziv.

Ta primer ni osamljen. Neke slovenske družine je dobila podobno pismo za vpis otroka v otroški vrtec. Spet italijanski otroški vrtec v bližini.

Ko je mati prišla tja, so jo prijazno pozdravili in sprejeli. Skoraj je niso pustili do besede. Obsuli so jo z »argumenti«. Njej se ni treba prav nič zanimati za otroka. Otrok je njihova skrb. Tudi ji ni treba zbirati vseh tistih številnih dokumentov, ki so potrebni za vpis otroka v vrtec.

PISMO IZ TRSTA

To bodo vse sami napravili. Ona mora samo privoliti.

Zena je nasprotovala. Rekla je, da bo dala otroka v slovenski vrtec, čeprav je nekoliko oddaljen.

Skomignili so z rameni. Kakor hoče.

Toda z vpisovanjem otroka v slovenski otroški vrtec ni šlo gladko. Dokumente, rojstni list, zdravniško spričevalo, da otrok

ODPOR

nima trahoma, da je cepljen itd. je morala mati zbirati polne štiri dni. V italijanskem otroškem vrtec je niso opozorili, da je treba za dokumente plačati takse, zdaj pa je morala za spričevalo, da otrok nima trahomā, plačati 160, za rojstni list 30, da je otrok cepljen 140 lir...

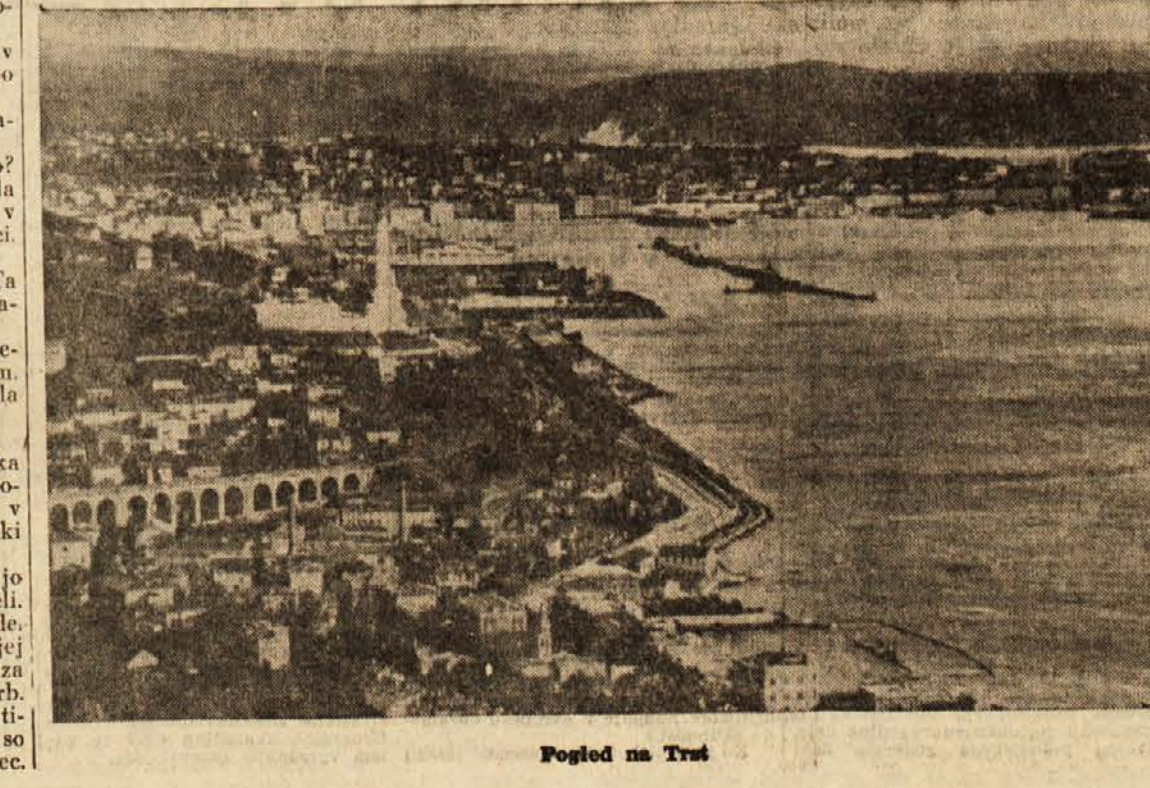
Pred nekaj meseci se je v neki tržaški brivnici pripetilo tole:

Brili so dva Slovence, strigli pa so nekega italijanskega šovinista.

Sovinit se je najprej nervozno namrdnil, potem pa je začel godrnjati. Namah je, napol ostrizen, skočil in vzkliznil:

»Tu morate govoriti italijanski! Tu je Italija!«

Slovenca sta se začudena obrnila proti njemu, on pa je z očmi iskal brivčevu solidarnost.

Pogled na Trst

ODMEV V ZAHODNI NEMCIJI

Angloameriški sklep privedel do kritične zaostrove položaja

Od stalnega dopisnika »Borbe«

Bonn, 10. oktobra. Današnje oddaje vseh velikih nemških radijskih postaj so prenašale delo govora predsednika Tita v Laskovcu in novi jugoslovanski predlog o ustanovitvi dveh avtonomnih enot: eno naj bi tvorila cona »B« in slovensko zaledje Trsta pod jugoslovansko upravo, druga pa naj bi obsegala mesto Trst pod italijansko upravo. Tudi radijske oddaje in nemška časopisna agencija prenašajo tiste dele Titovega govora, v katerih

Tržani pozdravili govor predsednika Tita

Trst, 10. okt. (Tanjug). Odločne besede predsednika Tita v Laskovcu so neopisno navdušile vse Slovence v coni A STO. Večina tržaških prebivalcev, ki nasprotujejo prihodu Italije v to mesto, smatra jasno opozorilo vodje jugoslovanske države kot edino in nujno zagotovilo, da italijanskega nenasitnega imperializma nikoli ne bodo zadovoljili s popuščanjem na tuj račun, na račun Tržanov in Jugoslovanov, in da jim nikoli ne bodo dovolili ponovnega osvajanja.

Sklep jugoslovanske vlade, da z vsem razpoložljivimi sredstvi prepreči izročitev cone A Italiji, je danes pozdravil tudi predsednik skupine Blocco Triestino Mario Stocca. Sklep jugoslovanske vlade, ki ga je poudaril maršal Tito v svojem govoru, je označil kot edino pravilnega.

Italija nima pravice priti v cono A, je izjavil Stocca. Tudi ZDA in Velika Britanija nimata nobene pravice do administracije nad to cono. Prihod Italije v cono A bi bilo res agresivno dejanje in bi bilo jugoslovansko reagiranje le njegov upravičen rezultat. Mario Stocca je hkrati izrazil upanje v možnost, da zahodne sile umaknejo sklep o prepustitvi cone A Italiji.

Turčija pozna rimsko nenasitnost

Od stalnega dopisnika »Borbe«

Carigrad, 10. oktobra. Turški tisk se nadalje objavlja številne vesti o razburjenju in demonstracijah v Jugoslaviji zaradi angloameriškega sklepa o izročitvi cone A in mesta Trsta Italiji. Popolnoma kritični objavljajo obširne izvečke iz jugoslovanske note zahodnim velešilam.

Skoraj ves tisk pripisuje velik pomen tem dogodkom in poudarja vse nevarnosti, ki izvirajo iz tega napačnega in nepravilnega sklepa, ki vzbuja italijanske imperialistične skomine. Edoletne reakcionarne »Jeny Sabah«, znan po svojem prizadevanju za najmračnejše smotre verske in politične reakcije v Turčiji, skuša prikazati manifestacije v Jugosloviji v napačni luči in izraža tudi tokrat svojo naklonjenost Italiji ter odobrava sklep zahodnih velešil.

List »Dunja« kritizira italijansko stališče, po katerem je bila Italija najprej zadovoljna s sklepom zahodnih velešil, zdaj pa je spremenila mnenje in začela zahtevati celo tudi vso cono B. »To je, pogledajte, način, s katerim reagira ona stranka, ki je najprej izjavila, da je s tem sklepom zadovoljna.« Ta zaključek v članku lista »Dunja« je v zvezi z večerjšjo trditvijo tega lista, da so skomine italijanskega ekspanzionizma nenasitne in da so njihove meje samo v takozvanih zgodovinskih pravicah nekdanjega rimskega cesarstva. Turška javnost je zelo upravičeno zaradi tega vnmirjena, ker so te pravice že enkrat pripeljale italijanske enote v Anatolijo, na matično turško ozemlje.

Ču En Lajev predlog

Tokio, 10. oktobra (AFP). — Kitajski minister zunanjih zadev Ču En Laj je danes predlagal, da se predstavniki ZDA, Kitajske in Severne Koreje sestanejo v Pan Mun Jomu, da prouče vprašanja glede politične konference.

Po poročilih radia Peking je Ču En Lajeva izjava odgovor na nedavne ameriške predloge o neposrednem sestanku predstavnikov ZDA, Kitajske in Severne Koreje, da bi odklonili ovire za razpravo o politični konferenci.

ZDA in novi Locarno

Izjava ameriškega zunanjega ministra Dullesa na tiskovni konferenci 6. oktobra pravi, da so ponovno oživljena prizadevanja za razgovore o novem Locarnu. Po Dullesovi izjavi proučujejo ZDA s svojimi zavezniki možnost sklenitve pakta o nenapadnosti s Sovjetsko zvezo. Čeprav so razgovori šele v preložitveni fazi in koncepta pakta še ni tičala v formuliranju, je iz Dullesovih besed očitno, da gre za zagotovitvi Sovjetski zvezi in Franciji proti obnovitvi nemške agresije.

Ko je predsednik britanske vlade Churchill 11. maja v Spodnjem domu govoril o novem Locarnu, je to misel natisla na odobravanje večino mednarodne javnosti, ki je videla v njej konstruktiven odgovor na nekatero sovjetsko potezo, ki so privedle do delnega popuščanja napetosti na svetu. Pomisleki, ki so jih ob tej priložnosti poudarjali, so se nanašali v glavnem na to, da predlagani Locarno ne sme biti omejen le na velike sile, tem manj pa ga smejo uresničiti na račun majhnih držav, če žele, da res privede do zagotovitve mira. Samo ob sebi je umevno, da tak paket ne bi smel biti sredstvo za vmešavanja v notranje zadeve drugih držav, prav tako kot ne bi smel odvrti razvoja in krepitve demokratičnih sil v SZ in vzhodnoevropskih državah.

pravi, da bo Jugoslavija uporabila vse ukrepe, ki jih določa Ustanovna lista OZN, da angloameriški sklep ne bi bil uresničen, vključno uporabo vojaških sil v obrambo mira. DPA poroča, da je prihod jugoslovanskih čet v cono B predsednik Tito označil kot prvi ukrep. Prihod italijanskih čet v cono A smatra za agresivni akt proti Jugoslaviji. To so prvi odmevi govora predsednika Tita.

Bonnski demokratični in liberalni krogi ter javno mnenje so sprejeli angloameriški sklep pretežno z vidnim presenečenjem. Niti vladni niti opozicijski krogi še niso podali uradnega stališča.

Nemški tisk objavlja na prvih straneh vesti o protestu jugoslovanske vlade in istočasno sponziranem protestu jugoslovanskih narodov, toda pretežno brez lastnih komentarjev. Edino današnje neodvisna »Die Welt« je posvetila uvodnik Trstu, v katerem pravi, da je angloameriški enostranski sklep položaj poslabšal in zaostiril.

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)

London, 10. okt. — Prva agencijska poročila o govoru predsednika Tita so prispela v London že dopoldne. Predstavniki Foreign Officea je izjavil na tiskovni konferenci, da njegova ustanova še ne razpolaga s popolnim besedilom predsednikovega govora, ki ga bodo proučili hkrati z noto jugoslovanske vlade. Ko pripravljajo odgovor na noto, se britanska vlada posvetuje z vlado ZDA, morda pa bo prosila tudi francosko vlado, naj pove svoje mnenje.

Na vprašanja novinarjev je predstavnik britanskega zunanjega ministrstva izjavil, da je »zelo težavno razumeti, kako bi mogoče dejanje povzročiti premike

ne pa pomiril.« Sklep, da se angloameriške čete umaknejo iz cone A in da se to področje izroči Italiji, ni privedel do pričakovane pomiritve, temveč nasprotno do nove kritične zaostrove položaja. Novi sklep ni nikakršna rešitev zamotanega tržiškega vprašanja, čeprav povečuje možnosti za ratifikacijo pogodbe o evropski armadi v Italiji. To tudi ne more biti, ker ni bil izdan na temelju svobodnega sporazuma med obema zainteresiranima državama.

V Italiji, nadaljuje list, »vlada prikrito zadovoljstvo, v Jugoslaviji pa ogorčeno razočaranje in odpor ne le z uradnimi protesti, temveč tudi z ljudskimi demonstracijami. Jugoslavija čuti, da jo je Zahod prevaral. Položaj bi lahko postal nevaren.«

Nemški tisk je objavil tudi, da je morala večeraj ljudska milica popolnoma zavreti pristop k poslopjem ameriškega, italijanskega in angleškega veleposlaništva v Beogradu ter jih tako zaščititi pred demonstranti.

Rade Vujičić

Londonški tisk objavil obširne izvečke iz jugoslovanske note

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)

jugoslovanskih enot na ozemlje, ki ni jugoslovansko.

Londonški tisk je objavil noto jugoslovanske vlade v obširnih izvečkih in brez komentarjev, vendar pa so poudarili njen umirjen ton ter tisti del, v katerem je angloameriški sklep ocenjen kot zelo nevaren in neupravičen.

Poročila iz Rima poudarjajo še nadalje zadovoljstvo, s katerim so sprejeli sklep o umiku angloameriških enot iz Trsta. Pelov govor pa objavlja tisk v izvečkih in naglašajo njegovo razlago angloameriškega sklepa: da le-ta temelji na tristranski deklaraciji iz 1948, da ne prejdi cira italijanske pravice na vse ozemlje in da pomeni značen korak k pravični rešitvi tržiškega vprašanja.

V poročilih iz Trsta poudarjajo dopisniki zadržano in »letargično« razpoloženje ondotnega prebivalstva.

»Manchester Guardian« je bolj kot ostali časniki posvetil pozornost položaju, ki je nastal sprico angloameriškega sporočila. Razen skoro celotnega besedila note jugoslovanske vlade objavlja tudi obširen komentar na prvi strani in uvodnik. Medtem ko v komentarju obravnava Pellovo večerjšjo deklaracijo v parlamentu in skuša prepričati Italijane, da je ta sklep dokončen in da pomeni stalno rešitev, je uvodnik naslovljen na Jugoslovane in poln očitkov zaradi »prevelikega števila protestov«.

Italijanska vlada je jasno izjavila, je rečeno v komentarju »Manchester Guardian«, da njena privolitve v angloameriški sklep nikakor ne pomeni odpove-

Turški veleposlanik pri dr. Beblerju

Beograd, 10. okt. (Tanjug). Državni podtajnik za zunanje zadeve dr. Aleš Bebler je danes sprejel veleposlanika republike Turčije v Beogradu, g. Agah Aksela. Sodijsjo, da sta se razgovorjela o položaju, ki je nastal zaradi enostranske odločitve Velike Britanije in ZDA, da se Trst in cona A odstopita Italiji.

Z VSEH STRANI SVETA

EGIPT

General Nagib odgovoril lordu Salisburju

Kairo, 10. okt. (AFP). Predsednik egiptovske republike general Mohamed Nagib je izjavil listu »Al-Ahram«, da egiptovska vlada ne bo sprejela nobenega sporazuma, ki ne bi ohranil narodnega dostojanstva in realiziral popolne neodvisnosti Egipta. Rekel je, da bodo kmalu objavljene podrobnosti o neuradni anglo-egiptovski razgovorih.

Ko je tako posredno odgovoril na govor lorda Salisburja na kongresu konservativne stranke, je general Nagib pristvil, da nima Velika Britanija nikakega interesa stalno obdržati 80.000 ljudi v tej coni. Poudaril je, da je bolj od vseh drugih naloga Egipta braniti Sueski prekop.

Trinajsti stanek

Kairo, 10. okt. (AFP). V rezidenci generala Robertsona sta se prvič sestali egiptovska in britanska delegacija. To je trinajsti sestanek, odkar so se začeli neuradni razgovori.

Tri obsodbe v Kairu

Kairo, 10. okt. (AFP). Revolucionarno sodišče je obsodilo nekoga bivšega funkcionarja ministrstva za pravosodje na dosmrtno prisilno delo, bivšega policijskega generala Zaki

New York, 9. oktobra. — Predsednik Skrbniškega odbora je dal na glasovanje predlog, naj bi zatiranim kolonialnim narodom priznali pravico do ocepitve.

Ruski predstavnik se je zamislil in nekako sramežljivo dvignil roko. Njegov levi sosed, delegat Južnoafriške unije, ga je začudeno pogledal. Britanski predstavnik, desni sosed, je tudi obrnil glavo k ruskemu kolegu. Kot bi se oba vprašala: »Ali je mogoče, da so se Sovjeti nenadoma izneverili svojemu glasovanju pred pol minute?«

Svetovalec delegata SZ je ostrmel in dregnil svojega še. »Proti, proti, ne za,« mu je rekel. Zmehdeni ekspert »velikega zaščitnika malih narodov« se je zdrznil in takoj povlel roko. Sekretar odbora ga ni vstel med glasove 23 držav, ki so se izrazile za pravice narodov do ocepitve, za pravico, ki je bila zapisana v zgodovinskih dokumentih velike revolucije, še preden jo je birokratska oblast iz Kremlja pretvorila v njeno nasprotje.

»Kdor je proti, naj dvigne roko,« je predsednik dalje vodil glasovanje po istem načelu.

di od njenih zahtev po celotnem ozemlju. Rim sodi, da je umik angloameriških enot samo prvi korak v borbi za popolno uresničenje njegovih zahtev. Beograd, ki bi morda toleriral angloameriški umik — domneva »Manchester Guardian« — »če bi Italija pokazala kakršnokoli znak, da ta sklep sprejme kot dokončno rešitev tržiškega vprašanja, pa vidi v prevzemu cone A« po Italiji korak, ki bo najbrž samo okrepil italijanske zahteve po ostalem delu STO.«

B. Pešić

PISMO IZ NEW YORKA

Roka sovjetskega delegata

Od posebnega dopisnika »Borbe«

Delegat SZ je tokrat odločno in gotovo storil kretnjo, kateri sta se zadovoljno nasmejala oba kolonialna sosed. Rus je zdaj dvignil levo roko, desna je bila menda »zaknovana« zaradi napačnosti, ki bi lahko postala usodna. Kajti kaj bi rekel Višinski, ko se sveloval ne bi pravočasno zavedel? Mar bi prestolnice evropskih kolonialcev oprostile ne lojalnost SZ, ki jim tako vztrajno dvorila, da bi jih prisilila na nove »sporazume gentlemenov« o razdelitvi tuje kože? Mar ne bi taka neprevidnost pokvarila harmonije, po kateri hrepeni Višinski, da bi Britanijo in Francijo ločil od ZDA vsaj v nekaterih vprašanjih azijske in v skoraj vseh vprašanjih evropske politike?

Vendar pa je vse dobro minilo. V rezultatu glasovanja — 23 za, 18 proti in 8 vzdržanih — je bil sovjetski glas na pravi, ustrezajoči strani, med 18 pristajajo kolonialnih zatiralcev. V vrsti glasovanja je sovjetski blok ostal zvest samemu sebi in konservativno nasprotoval naslednjim predlogom:

da ima vsak narod pod kolonialno upravo suvereno pravico svobodno izražati svojo voljo po demokratični poti;

da sam skrbi za svojo varnost, ne pa da mu drugi ponujajo glede tega svoje »uslug«;

da dobi narod o odločanju o usodi kolonij popolno svobodno izbiro med raznimi oblikami samouprave: od svobodne združitve z drugo državo do neodvisnosti in ocepitve;

da je pravica vsakega naroda nesamoupravnih ozemelj do samoodločbe in ocepitve neovzdržna in del splošnih pravic na temelju načela enakopravnosti in svobodne odločitve;

da je treba pri določanju usode kolonij upoštevati njihov zemljepisni položaj ter etnične, kulturne in druge momente, ki jih je treba proučiti, da bi se zatirani narodi lahko ocepili od zati-

ralcev in dobili popolno samostojnost;

da je more nobena metropola samovoljno izpreminjati statusa svojih kolonij in jih samovoljno razglasiti za »osvojenec«, »združena z metropolo na temelju ustave metropole« itd.

Toda vseh teh idej ni možno zavreči, kot ni možno ustaviti napredka. V tem velikem vprašanju o priznanju neovržnih načel osvoboditve in napredka so zmagovalci majhni narodi. Poraz pa je ostal madež na obrazu zatiralcev, ne glede na to, s katerih pozicij so v odboru nastopali.

Grožnje britanskega delegata, ki je poslal odboru pred glasovanjem iskren in odločen apel, naj pazi, kaj dela, so bile šibkejše kot pravična stvar zatiranih narodov. Tudi izgovori o »kratkem roku za tako važna vprašanja«, s katerimi so ameriška in nekaj drugih delegacij poskušale doseči v odboru preložitve in proceduralno razteganje, niso imeli uspeha. Zaljiva izjava južnoafriškega delegata, ki je pravzaprav pomenila, da člani odbora še sami ne vedo o čem glasujejo, je prej odbila kot pridobila delegacije za stališče kolonialcev.

Francoska pripomba, da kritika kolonialnih sil predlagane liste pravic narodov ni bila »vredna odgovora«, je dobila primeren odgovor z glasovi za pravico narodov proti brezpravnosti, katero jim vsiljujejo tuji voditelji. Roka sovjetskega delegata pa je glasovala za staro, proti novemu — za pravice zatiralcev, proti pravicam zatiranim.

Politika velike imperialistične sile se ne more več maskirati in skrivati za »socialističnimie« in »protiimperialističnimie« frazami.

Dejanja dokazujejo kolonialnim narodom, kdo je njihov dejanski prijatelj in zagovornik njihovih pravic in kdo ni.

Jugoslavija je bila med 11 državami, ki so predlagale načela, ki so dobila večino v OZN. Šaj drugače ni moglo biti. Socializem se je pridružil zatiranim.

Jaša Ledić

PISMO IZ ATEN

Grške finance in novi proračun

(Posebej za »Borbe«)

Atene, v oktobra. — Po tradicionalni praksi ne bo grški proračun za prihodnje finančno leto predmet skupščinske debate. Onem ne bodo razpravljali niti v tako imenovani mali skupščini, t. j. komisiji 60 poslancev, ki ima med skupščinskimi počitnicami polno zakonodajno oblast in deluje že 4 mesece s polno paro. (Večina poslancev bo imela počitnice prav do srede novembra.)

Opozicijski in vladni tisk se je s proračunom ukvarjal iz dveh vzrokov: prvi, da bi zanikal, oziroma dokazal utemeljenost trditve finančnega ministra, da je to prvi povojni proračun, ki je ne le uravnotežen, temveč določa celo suficit (300 milijonov drahem) ter drugi, da podžge davčne obveznike proti vladni, oziroma da vlado ubrani pred obdolitvam zaradi priprav za povečanje davkov (okrog 1500 milijard drahem), na čemer ta suficit temelji.

Glede določanja suficitov oziroma deficitov ima grška javnost precej izkušenj. Prejšnja Plastirasova vlada, točneje minister za koordinacijo Kartaris, je pred letom dni tudi zatrjevala, da je proračun uravnotežen. Zato je bilo javno mnenje resno presenečeno, ko so marca t. l. Papagosovi ministri objavili, da znaša deficit okrog 300 milijard drahem. Vtis o netočnosti Kartalisovih napovedi ne bi trajal dolgo, ko vlada ne bi razpisala novih davkov.

Čeprav vedno ne verjamejo tudi opozicijskim listom, ki iz strankarskih vzrokov vlado pogosto obtožujejo, se davčni obvezniki vendarle boje ponovite marnegega primera. Ko gledajo visoko določeno proračunsko vsoto 10.000 milijard drahem, se zato izprašujejo, koliko od tega odpade na davke. Ne morejo biti navdušeni, če izračunajo, da na posredne davke, to se pravi take, ki jih plačujejo vsi potrošniki, odpadeta dve tretjini skupnih davčnih dohodkov. Inovitejši davčni obvezniki so tudi nezadovoljni, ker jim je vlada odkrila dala vedeti, da ne bodo mogli skriti obdavčenih dohodkov in da ne bodo mogli neredno izvrševati svojih davčnih obveznosti.

Razdelitev izdatkov pravi, da je Grčija v nerodnem položaju. Vojni izdatki požirajo nad polovico skupnih dohodkov (51,74%), na plače in pokojnine vojaških in civilnih državnih uslužbencev pa odpade še skoraj 30%. Za ostale potrebe — šolstvo, socialno skrbstvo in drugo — ostane le zelo malo.

PLAČILNE BILANCE

Hkrati s proračunom objavljajo v Grčiji tudi napovedi glede plačilnih bilanc. Tokrat ni možno

ugotoviti točnega stanja, ker so objavili le pričakovane dohodke, ne pa tudi izdatkov. Po posredni poti lahko ugotovimo, da bo znašal deficit približno okrog 70 milijonov dolarjev.

Aktivo plačilne bilance tvorijo izvoz, ki bo nekaj večji od lanskega (135 milijonov v primeri s 120 milijoni dolarjev), dohodki tako imenovanih nevidnih sredstev — turizem, pošiljke izdeljencev, brodarstvo — okrog 87 milijonov dolarjev ter ameriška gospodarska pomoč 66 milijonov dolarjev (20 milijonov dolarjev je pomoči za novo finančno leto, ostalih 46 milijonov je neizrabljen del pomoči iz minulih let). Ker je treba od te vsote dati 25 milijonov dolarjev za kritje grškega deficita pri evropski plačilni uniji, ostane le 41 milijonov dolarjev. To pa ne zadostuje za kritje deficitov grškega uvoza, čeprav naj bi bil ta letos za polovico manjši kot prej.

Zmanjšanje plačilnega deficita je možno le z zmanjšanjem uvoza (kar bodo morali storiti in povečanjem izvoza (kar še ni zanesljivo). V ta namen je vlada uknila skoraj vse izvozne omejitve in dala gospodarstvenikom polno pobudo. Toda Grčija ima le blago, po katerem na zunanem trgu ni mnogo povpraševanja (n. pr. suho grozdje in južno sadje), ali pa ki je izpostavljen veliki konkurenciji (tobak). Bombaž in riž obeta boljše letino kot prej, toda tudi ta iskana artikla izvoza še zdalec ne moreta povečati do zaželeno količine.

Grška vlada si zelo prizadeva, da bi našla nova tržišča za blago, ki gre na zahodu slabo v promet. Sklenili so trgovinsko pogodbo s SZ (20 milijonov dolarjev z obeh strani), pripravljajo trgovinske pogodbe z ostalimi vzhodnoevropskimi državami, ki so tradicionalni kupci temeljnih grških izvoznih proizvodov (tobak, grozdje, južno sadje). To bo brez dvoma uspevalo k boljшему izkoriščanju izvoznih rezerv in zmanjšanju deficita plačilne bilance. Vendar pa Grčija nima in nikoli ni imela toliko blaga za izvoz, da bi lahko krila vzorne potrebe.

Zato nastaja staro vprašanje močnega povečanja industrijske in kmetijske proizvodnje. V tem smislu so sestavili dolgoročni program. Toda ne glede na možnosti njegove uresničitve, ostane dejstvo, da bo Grčija še dolgo imela deficitno plačilno bilanco, ki je ni možno poravnati drugače, kot s pomočjo od zunaj in s posojili, kar se je ponavljalo že v vsej sodobnejši grški zgodovini.

M. Aramović

nado, da se bo francoska skupščina glede tega vprašanja ugodno odločila, je rekel, da je treba sprejeti nemške oborožitve in da ni bojzani, da bi bila Francija osamljena.

Ko je govoril o odnosih s SZ, je Schuman med drugim rekel, da se lahko šest evropskih držav, članice mednarodnih organizacij, hkrati z Vel. Britanijo in ZDA pogajajo z Rusijo glede pakta o nenapadnosti.

OZN

Zmanjšani proračun za informacije

New York, 10. oktobra. (AFP). Odbor za administrativna in proračunska vprašanja se je večeraj razgovarjal o predlogu posebne komisije, naj bi proračun programa javnih informacij Združenih narodov zmanjšal za 74 tisoč dolarjev. Po tem predlogu bi znašal proračun za 1954. leto skupno 733.400 dolarjev.

Skrbniški odbor izglasoval brazilsko resolucijo

New York, 10. okt. (AFP). Skrbniški odbor je večeraj s 27 proti 23 in 2 vzdržanimi glasovoma sprejel brazilsko resolucijo, ki določa činitelje s katerimi bo možno ugotoviti, ali je neko ozemlje avtonomno ali ne. Proti tej resoluciji so glasovale administrativne sile neavtonomnih ozemelj. Generalna skupščina OZN bo zdaj o tem vprašanju razpravljala.

Naša največja pridobitev: MONOLITNOST NAŠIH NARODOV

Leskovac, 10. okt. (Tanjug). Po mitingu se je predsednik republike maršal Tito z vsem spremstvom podal v Dom JLA, kjer si je najprej ogledal razstavo NOB in se nato razgovarjal s člani Izvršnega sveta in leskovčanki borci. V domu so priredili proslavo, ki so se je udeležili tudi preživeli borci južno-moravskih brigad, stari padlih herojev, zastopniki delovnih kolektivov ter političnih in družbenih organizacij. Maršala je pozdravila skupina pionirjev iz Doma vojne sirote. Nazdravil mu je bivši komandant II. južno-moravske brigade polkovnik Petrović. Maršal se mu je zahvalil in dejal:

Imel sem danes namen govoriti, kakor sem to dejal že na zboru, o borbi, o zgodovini, o graditvi in o mnogih naših domaćih vprašanjih. Toda prišlo je tako, da sem moral govoriti o drugih stvareh.

Po začasnem porazu srbski narod, posebno pa narod v teh krajih ni klonil, marveč je ostal zvest svojim tradicijam, ki jih je izpračal v preminjenih težkih časih svoje zgodovine. Izdajalec Pečanec, ki je že v prvi svetovni vojni prinesel nesrečo nad te kraje po intencijah Aleksandrovega dvora, je bil v drugi vojni spet prvi, ki je svoj narod izdal in se sporazumel z Nemci o skupnem sodelovanju. Drago mi je bilo, da ljudstvo teh krajev ni šlo za njim, marveč krenilo na pot, ki so jo nastopili vsi ostali najzavrednejši ljudje naše dežele, na pot borbe, da preženejo okupatorja, za svobodo in neodvisnost. To je bil dokaz velikega rodoljublja in revolucionarne zavesti ljudi. Bil je to velika moralna opora nam vsem, ki smo se borili v bosanskih gorah in drugod.

Hotel sem posebej poudariti zaslugu teh krajev, ki so dali toliko borcev. Vedeli smo za to, in ko smo bili na Visu, smo sem poslali tov. Koča in še nekatere druge, ko so se tod ogromne množice dvignile v boj proti okupatorju. Bil je to dokaz, da je ljudstvo zvesto samemu sebi. Pa tudi današnje razpoloženje, ki ga je s tako silo izrazilo, priča, da

TRST Z MOLKOM REAGIRA NA ZAHODNO NASILJE

Udarec tržaški težnji po svobodi

V Trstu so izginile zadnje italijanske zastave - Nadaljnje koncentracije italijanske vojske na Goriškem in v Benečiji

Koper, 10. okt. Bivši komisar Tržaške udarne brigade Mario Abram je nocjo dejal o maršalovem govoru:

Pričakoval sem tak odgovor maršala. Povedal je natanko to, kar mislijo jugoslovanski narodi, to, česar so se nadejali in kar so pričakovali od Jugoslavije tržaški delavci, ki so v skrbeh mislili na morebitni prihod italijanske uprave v Trst. Tržačani, Italijani in Slovenci povratka Italije ne marajo. Posebno so se izražali mnogi drugi protifašistični borci. V coni B že vse te dni narašča samo zaupanje množic v jugoslovanskem delu STO, po današnjem Titovem govoru v Leskovcu se je stopnjevalo do silnega ponosa. Ljudje je prevzela neomajna vera, da krivični sklep zahodnih sil ne bo izpolnjen.

V Trstu in coni A, ki bi morala biti izročena Italijanom na milost in nemilost, vlada resno razpoloženje. Slovensko prebivalstvo z vsjo ogorčenostjo protestira proti krivici. Ponekod je prišlo do stavk. Prvi so odložili delo težkari v železniškem skladišču lesa na Proseku. Na svojem sestanku so naglasili, da stavka ni naperjena samo proti ZDA in Veliki Britaniji, marveč tudi proti Vidaljevemu inforburojevijskim izdajalcem, ki so brez uspeha skušali organizirati stavko, ker Italiji ni bil prisojen — še ostali del Tržaškega ozemlja.

V mestu se je depresija še povečala. Večji del tistih nekaj sto zastav, ki so jih večeraj iredentisti razobesili po oknih v najstrožjem delu centra, je danes izginilo. Izkazalo se je, da so anglo-ameriški krogi v Trstu in italijanski iredentisti — po številu zastav — vedno znova razglašali italijanstvo Trsta, napakčno presojali pravo razpoloženje tržaškega prebivalstva. Vedno več je prič, ki ugotavljajo, da v mestu ni nikjer nobenega najmanjšega znamenja navdušenja. Dejansko oba zadnja dneva nikjer ni bilo nikakih iredentističnih manifestacij. Današnji iredentistični »Messaggero veneto« skuša prikriti do dejstvo z novim obrekovanjem jugoslo-

Maršal Tito v Domu armije v Leskovcu

imamo v naši socialistični deželi mogočno trdnjavo, ki bo narodu vselej bralnik njegove svobode in neodvisnosti.

Govoril sem zanes o resnih dogodkih našega časa. Povedal sem, da nam ni lahko, da smo znova pred težkim problemom, ko je treba izpovedati, kar kdo občuti, kar misli in kar je prav. Naj bo resnica še tako bridka, mi jo moramo izpovedati, da bo svet vedel in da bodo vedeli tudi ljudje, ki dajane odločajo o mednarodnih vprašanjih, da z nami v takih stvareh ni šale. Postavil sem problem pred vas v vsej njegovi ostrini in drago mi je, da sem videl tako enodušno podporo ljudstva naši vladi in oblastem v njihovih prizadevanjih, da se zaščitijo naši interesi.

Tovariši in tovarišice! Hotel sem danes govoriti o žrtvah, ki jih je ljudstvo v teh krajih prizadejal bolgarski okupator. Vsem nam so znana posilstva žena, pokolji otrok, požigi celih vasi. Hotel sem govoriti o tem kot o zgledu za to, kakšna je moralna sila našega ljudstva, ki je bilo po taki katastrofi okupirano tudi v drugi svetovni vojni od enega in istega zahrbnega sovražnika, a se ni pokorilo. Ni klonilo glave, marveč je znova zgrabilo za puške in se borilo. In spet se je ponovila stara zgodovina: narod je ostal doleden misli svobode in je zanj žrtvoval, kar je bil v svoji zgodovini vselej pripravljena žrtvovati. Zato posebno visoko cenim to stoično silo, to moralno moč vseh naših ljudi. In ko sem danes govoril o nekaterih gospodarskih vprašanjih, to res niso bile neke volilne obljube. Jaz in tovariši v republički vladi mislimo, da je treba tem krajem dejansko pomagati. Nam je potrebno ljudstvo, kakršno to živijo. Mi ustvarjamo socialistično skupnost in v današnjih težkih časih se je kakor vselej izkazalo, da smo v dobi po vojni dejansko ustvarili nekaj, kar nas lahko uspešno preseneti in nam daje še več moralnih moči, a da lahko presenetit tudi vse zunanji svet, ki često ne veruje tega, kar se

pri nas dogaja: Mi smo ustvarili takšno monolitnost od skrajnih severnih do južnih meja, od Maribora do Djevdjelije, pa čeprav živi v njih več narodov in narodnih manjšin, da dihalo danes naši narodi z enim dahom, da navdaja danes duh našega ljudstva v pozitivnem smislu upornih ljudi, duh upornih narodov, duh pravice in pravičnosti vso našo zemljo, vse naše ljudi. To je največja naša pridobitev, pa čeprav še doživljamo hude čase.

Morda nas čakajo še mnogi napori, da bomo dosegli, po čemer težimo. Danes sem dejal, da nas nihče ne more prisiliti do nečesa, kar je proti interesom naše dežele. Tega nismo storili niti takrat, ko smo bili v še težjem položaju, kaj šele danes, ko smo že mnogo na boljšem. Danes smo dejansko v boljšem položaju kakor leta 1945. Zgradili smo na stotine tovarn, ustvarili delovne kolektive, ki ustvarjajo, ki proizvajajo stroje, da se jim čudijo tudi tujsi. Še imamo težave, toda ustvarjeni so temelji, na katerih lahko gradimo.

Zato dvigam čašo za to silajno ljudstvo, za našo zmago, tako v domovini kakor izven nje, proti vsem onim, ki bi ogrozili naše interese.

Trst, 10. okt. (Tanjug). Val navdušenja je danes popoldne zajel tržaške Slovence in tudi vse ostale demokracične sloje prebivalstva spriču govora, ki ga je imel maršal Tito v Leskovcu. Po vseh v tržaški okolici so se pojavile slovenske zastave z rdečo zvezdo, prav tako pa tudi v tržaških predmestjih in okoličini: na Opčinah in drugod, v Miľjah in sosednih vaseh. V Lonjerju se na zidovih pojavili veliki napis: Nočemo Italije!

Tudi med demokracičnimi Italijani v Trstu odpor vedno bolj

Ko se je poleg aplavz, je govoril predsednik Izvršnega sveta LR Srbije Petar Stambolić, ki je poudaril vsi pravičnost in nujnost politike maršala Tita, da utrdimo in okrepiamo našo armijo in da se opremo na lastne sile, tako da lahko odločno pogledamo v oči situaciji, kakršna je nastala pred dvema dnevoma. Oglasila se je še vrsta govornikov. Svečanost je bila malo pred 15. uro zaključena.

Predsednik republike v Skoplju

Skoplje, 10. oktobra. — Okrog 19. je prispel v Skoplje predsednik republike maršal Tito. Spremljala sta ga predsednik Izvršnega sveta Makedonije Lazar Kolisevski in podpredsednik sveta Vidoje Smilevski. Z njim so prišli tudi Petar Stambolić, Dobri-voje Radosavljević, generalpolkovnik Hamović in drugi. Na postaji ga je pozdravil podpredsednik Izvršnega sveta Makedonije Ljupčo Arsov.

Generalmajor Kosović mu je podal raport. Maršal Tito je pregledal častno četo.

Ko je prišel pred postajo, ga je sprejela 80-tisoč glava množica ljudi, ki se je zbrala v Skoplju iz vse Makedonije, da se jutri udeležijo desetletnice prvih makedonskih brigad.

PO GOVORU MARŠALA TITA V LESKOVCU

Slovenske zastave vihrajo nad Trstom

Trst, 10. okt. (Tanjug). Val navdušenja je danes popoldne zajel tržaške Slovence in tudi vse ostale demokracične sloje prebivalstva spriču govora, ki ga je imel maršal Tito v Leskovcu. Po vseh v tržaški okolici so se pojavile slovenske zastave z rdečo zvezdo, prav tako pa tudi v tržaških predmestjih in okoličini: na Opčinah in drugod, v Miľjah in sosednih vaseh. V Lonjerju se na zidovih pojavili veliki napis: Nočemo Italije!

Tudi med demokracičnimi Italijani v Trstu odpor vedno bolj narašča. Generalni tajnik Tržaške fronte neodvisnosti Gianpiccoli je izjavil, da do kraja odbrava akcijo Jugoslavije. Izročitelj Trsta v upravo Italiji, je v popolnem nasprotju z mirovno pogodbo, je dejal, in ustvarja ilegalno stanje, v katerem ima vsakdo in torej tudi Jugoslavija vso pravico, da intervencira v obrambo svojih pravic in interesov.

Med tržaškimi iredentisti se pojavlja panika. Demonstracija z italijanskimi zastavami na oknih, (ker je na ulicah že povsem nemogoča) ki so jo odredila vodstva italijanskih nacionalističnih strank, se je popolnoma izjalovila. Zanj so se odločili, kakor sami pravijo, na osnovi izrecnih garancij iz Rima, da bo prišlo takoj do italijanske okupacije ne le cone A, marveč tudi cone B, kar je, kakor jim je bilo sporočeno, dobila italijanska vlada v nekem smislu tudi pristanek in podporo ameriške in angleške vlade. Tak smisel so imeli tudi že članki in poročila, ki so jih objavili današnji iredentistični listi. Zdaj se je situacija naenkrat sprevrnila. Zastav ni več nikjer, iredentisti so zmedeni, v Trstu vlada mir.

Edina rešitev

Trst, 10. okt. (Tanjug). Na vprašanje, kaj mislijo o današnjem govoru maršala Tita, je

Združen odpor Tržačanov proti Italiji

Trst, 10. okt. (Tanjug). Zastopnik Tržaške fronte neodvisnosti independentističnega Tržaškega bloka, Slovensko-italijanske ljudske fronte, Slovenske demokratske zveze, Slovensko-kriščanske-socialistične zveze in skupine Neodvisnih Slovencev so imeli sestanek, na katerem so razpravljali o organizaciji širše akcije v coni A STO spriču nevarnosti, da jo Italija okupira. Sklenili so, da v imenu 40.000 volivcev, ki jih predstavljajo, pošljejo protestno brzojavko Varnostnemu svetu OZN ter protestna pisma predsedniku ZDA Eisenhowerju in ministrskima predsednikoma Francije in Anglije, Lanielu in Churchillu, kakor tudi predsedniku vlade SZ Malenkovu ter da v njih izrazijo svoje najodločnejše nasprotovanje, da bi cona A STO v resnici pripadala Italiji.

Pri oblasteh so zahtevali dovoljenje, da priredijo veliko protestno zborovanje na enem izmed glavnih tržaških trgov.

Tudi slovenski občinski svetniki v Nabrežini so se danes sestali in poslali zahvalno brzojavko jugoslovanskemu Zveznemu svetu za pomoč ter brzojavni protest Varnostnemu svetu OZN. Tudi v Dolini je občinski svet soglasno obsodil anglo-ameriško namero.

Posebej je antifašistična Slovensko-italijanska zveza

Angloameriški umik iz Trsta odgoden

Trst, 10. okt. (Tanjug). V Trstu je bila nocjo objavljena izjava poveljnika anglo-ameriške vojne uprave generala Wintertona, ki pravi, da bo šele kasneje objavljen datum umika angleških in ameriških čet iz cone A. Izjava, ki jo je razglasila anglo-ameriška informacijska služba, pravi, da bodo po mnenju generala Wintertona priprave za odhod okupacijskih čet trajale »še nekaj časa«.

Kakor pravi poročilo omenjene informacijske službe, je namen za objavo te izjave v tem, da bi se »pomirilo ugibanje o možnosti neposrednega umika ameriških in britanskih sil iz cone A STO«.

Beograd, 10. okt. — Po vsem svetu je odjeknil govor predsednika republike. Do večera so ga prenašale že vse radijske postaje in pojavljali so se tudi že prvi komentarji, ki so podčrtavali pomen Titovih izjav o tržaškem vprašanju. Najgloblji vtis je napravila izjava, da bo Jugoslavija smatrala prihod italijanskih čet v coho A za napad. V radijskih oddajah so povsod podčrtavali tudi poslednji maršalov predlog o obeh tržaških avtonomnih upravnih predelih.

Značilne so vesti, da datum prihoda italijanskih čet še ni določen, oziroma da še ni tako zelo blizu. Newyorški radio je celo razširil izjavo zastopnika angleškega zunanjskega ministrstva, da

se z italijansko vlado še niso niti razgovarjali o tem, kdaj naj italijanske čete pridejo v cono A, in da angleška vlada še proučuje jugoslovanske note ter da bo proučila tudi današnji govor maršala Tita, pa da se bo potem posvetovala tudi z ameriško in nemarsko tudi s francosko vlado. Enake vesti prihajajo iz Trsta. V Rimu se je Pella sestal z angleškim in ameriškim veleposlanikom in potem je bilo objavljeno, da Italija spet vztraja pri plebiscitu.

Zvečer je londonski radio posebej citiral predsednikove besede, da je Trst osvobodila jugoslovanska vojska in da Jugoslavija zahodnim silam ne prizna pravice, da bi kontrolno nam cono A prepustili Italiji, pa tudi njegovo ugotovitev, da nista njuni niti v poštev vseh prednjih jugoslovanskih predlogov za uredeitev tržaškega vprašanja.

Pariška radijska postaja pa je posebej podčrtala Titovo izjavo, da nima nihče pravice izenačiti Jugoslavije in Italije, ko gre za vprašanje o Trstu, ki ga je osvobodila jugoslovanska vojska in ki so se Jugoslavlani v njem desetletja borili za osvoboditev. Postaja je tudi beležila prepričanje diplomatskih krogov v Beogradu, da bo Jugoslavija vsa stvar postavila pred OZN, že Washington in London ne umaketa svoje namere. Agencija AFP že dvomi, da bi se anglo-ameriške čete zares umaknile iz cone A, ker bi to lahko izzvalo hude posledice.

podpredsednik tržaške OF Jože Dekleva kratko odgovoril: bil je sijajen. In še je dodal, da so tržaški Slovenci z največjim namudženjem in odobravanjem poslušali maršalov govor. Le-to, kar je Tito povedal, bo edino omogočilo pravično rešitev trža-

Z RADOSTJO IN CVETJEM

sprejema našo armado koprsko ljudstvo, ki se v množicah prijavlja v prostovoljce za obrambo proti novi okupaciji

Od posebnega dopisnika »Borbe«

Koper, 10. okt. — V zadnjih dveh dneh so bili okrepljeni kontingenti jugoslovanske ljudske armade in jugoslovanske vojne mornarice v coai STO. Gibanja naših čet, ki so že v petek začele v kolonah prihajati v cono B, da bi preprečile vsako izzivanje, trajajo še nadalje. Prebivalstvo je navdušeno pozdravilo jugoslovanske enote. V mestih, skozi katera so korakale naše enote, je ljudstvo metalo vsjakom cvetje in zelene vejice ter vzkljkalo jugoslovanski ljudski armadi in njenemu vrhovnemu komandantu Titu.

Vojaki so veseli odzdravljali prebivalstvu. Neki vojaški starešina nam je rekel: »Prišli smo preprečit vsakršno izzivanje, ki bi lahko sledilo nezakoniti akciji vlade ZDA in Velike Britanije.« Prebivalstvo jugoslovanske cone A STO z veliko pozornostjo spremlja razvoj dogodkov. Ogorčenje, ki ga je vzbudil samovoljni sklep vlad ZDA in Velike Britanije, je po vsem videzu še narasel.

Po poročilih iz cone A STO je slovensko prebivalstvo v mnogih mestih s črno barvo prebarvalo iredentistična gesla in znake v italijanščini. Na mnogih mestih so po zidovih napisali »Nočemo pod Italijo«. V jugoslovanski coni STO se na stotine starih partizanov, borcev iz hrvatskih in slovenskih enot iz časov borbe proti

italijanskemu fašizmu, prijavlja krajevnimi organizacijam Zveze borcev in prosi, naj bi jih registrirali kot prostovoljce. Iz Kopa se je doslej tako vpisalo nad tisoč borcev, med njimi tudi veliko številno Italijanov, ki so se v minulih vojni borili proti italijanskemu fašizmu, danes pa se v Bujah in drugih mestih vpisujejo v prostovoljne spiske poleg velikega števila Hrvatov in Slovencev.

Današnji govor predsednika republike Tita v Leskovcu, ki so ga prenašale radijske postaje, so z veliko pozornostjo poslušali v vsej jugoslovanski coni STO.

S. Glumac

Papežev blagoslov izdajalskim naklepom

Papež Pij XII. se je pridružil italijanskim iredentistom. V razgovoru s tržaškim izpodbujenim Bartolijem je izrazil svoje zadovoljstvo spriču razkrošne vesti o Trstu in nado, da bodo prišle »prav tako radostne vesti tudi o vsej Istri«. Papež je blagoslovil tržaške sinove potem pa še dodal, da je s tem mislil tudi na sinove vse Istre. Tem papeževim pretenzijam se je pridružil tudi vatikanski katoliški akcija, katere vodstvo je izrazilo svoje zadovoljstvo z anglo-ameriški koncesijami in upanje, da bodo tudi predel Istre izročeni Italiji.

Ameriški in angleški listi že dva dni objavljajo vesti o neslavni gesti svojih vlad in njenem vtisu v Beogradu, Trstu in Rimu. Listi poročajo o ogorčenem protestu vseh jugoslovanskih narodov in tudi ljudstva v obeh conah Tržaškega ozemlja in še posebej poročajo o grobnem razpoloženju v tržaškem mestu (mimogrede nam bo povedano, kako je v tem velikem mestu izbruhnilo slavnostno navdušenje vsega resnično vzrodočenega ljudstva, ko je naša vojska premagala Hitlerjevo hordo in Mussolinijevo tolpe, kar jih je še ostalo, ter osvobodila Trst). Ti listi so vedeli oha, kaj poudariti v Beogradu, da je voljno sprejel anglo-ameriški sklep. V rimski vladi in parlamentu se je razkricala pisana družba zunanepolitnih spekulativov, ki obupavajo, kakor je govorila o italijanski notranjepolitni situaciji, pa še ta voljno sprejem ni moral prikriti rezerve, da onim v Rimu še ni dovolj, da hočejo še cono B.

Ze to več kot priča, kako se v Londonu in Washingtonu niti malo niso ozirali na želje, pravice in uso-do tržaškega ljudstva, kaj šele na interese naše dežele, marveč zgolj na račun protijugoslovanskih ducelevih rimskih naslednikov. Zdaj je tako raznjevanje obeh zahodnih sil potrdil še Vatikan, notorni sovražnik naših narodov, vrhovni in sodnik pohujnik in zagovornik vseh močevih fašističnih in ustaških zločincev. Pozdravil je zlo delanje zapadnih vlad, kar tema gotovo ni v posebno čast, a hkrati je še enkrat neceva jasno izrazil, da je vrhovna nastava katoliške cerkve čisto navadna agentura rimskega imperializma, danes prav tako kakor je včeraj, ko je služila Mussoliniju in njegovim zločinskim naklepom.

V. Lazić

Vsaka Titova beseda je bila

kakor da se je utrgala iz srca vsega delovnega ljudstva

Beograd, 10. okt. Govor maršala Tita je izzval silno navdušenje v vsej državi. Vse ljudstvo ga je poslušalo s pridrzanim dihom. Vsaka beseda je bila, kakor da bi se bila utrgala iz srca vseh delovnih ljudi naše dežele. Viharji navdušenja so spreletavali množice, ki so poslušale maršala ne samo v Leskovcu, marveč po vsej deželi.

iz Splita poročajo, kako so se ljudje v množicah na prostem in po hišah zbirali okrog oddajnih aparatov in dajali izraza svojemu navdušenju. Maršal je govoril na stotine km daleč, toda ljudje so mu ploskali in vzkljkali v Splitu, pa ne le tam, marveč tudi v Zagrebu, Beogradu, v Skoplju, od Maribora do Djevdjelije. V Šabcu so po tovarnah prekinili delo, da so ga poslušali. Drugod se so ob ponovitvi radijskih od-

daj ponavljale enake manifestacije: v Prištini, v Kosovski Mitrovici, v Lukavcu, v Sarajevu v Zrenjaninu, v Novem Sadu, Nišu, Dubrovniku, od mesta do mesta, od tovarne do rudnika.

V Beogradu je nocjo spet vrelo po vsem mestu. Ogromne porvorko se so razvijale po centru in prepevale pesmi o Titu, ne-nehno vzkljkale Trstu, mahale z zastavami in transparenti. Po Ulici maršala Tita, po Bulvaru revolucije, pred pravno fakulteto, na Trgu republike je bilo na desettisoče ljudi. Ves promet se je ustavil. Zvočniki na zgradbi Centralnega komiteja ZSS in drugod so ponavljali Titove besede in beograško ljudstvo jih je sprejemalo z nepopisnim navdušenjem. Beograd se ni mogel umiriti do poznih nočnih ur.

ZIVLJENJE NASIH REVIJ

Ljudska revolucija šele dobiva svoje pesnike

Intervju z urednikom sarajevske revije »Život« Markom Markovičem

V okviru ankete o revijah je dopisnik našega lista iz Sarajeva zopred urednika revije »Život« Marka Markoviča...

Ko je odgovarjal na vprašanje o mestu in vlogi revije »Život« in tematici, ki jo revija obravnava...

Revije v Bosni in Hercegovini imajo glede na naše pogoje na splošno dolgo in bogato tradicijo. »Život« pomeni v tem oziru naravno nadaljevanje in kontinuiteto...

Kakšna tematika prevladuje v leposlovju? Kot v vseh naših domovini, je tudi pri nas največ prispelkov iz ljudske revolucije in borbe...

Kot urednik sem zadovoljen, da je po prenehanju mladinske »Zore« odprl »Život« svoje strani pisateljem, ki so se šele oglašili...

da jih imamo. Sicer pa je za to nekaj dokazov: pisma nekaterih bralcev naročnikov celo iz najbolj zakotnih krajev...

Glede »mladih« lahko rečem, da je »Život« prav tako njihova revija kot »starih«. Revija je njihova ne le zato, ker piscev ne razporeja po starosti...

Kot urednik sem zadovoljen, da je po prenehanju mladinske »Zore« odprl »Život« svoje strani pisateljem, ki so se šele oglašili...

novim pa omogočil, da se oglašajo in uveljavijo. Zlasti mi je ljubo, da smatra skupina nadarjenih mladih piscev »Život« za svojo revijo.

V kaki meri je v Bosni in Hercegovini, predosem pa v Sarajevu kot kulturnem središču republike, razvita kritika z raznih področij umetnosti, likovne in gledališke umetnosti in drugih?

Pogosto slišimo mnenje, da pri nas ni kritike. S tem se ne morem strinjati. Kritiko imamo, le da še ni organizirana in ni postala glavno književno delo posameznikov...

ramo nanje, ostati podoba — seveda napačna — našega življenja, pa naj gre tu za vprašanja tiska, za literarni kič, za ton v polemiki ali anonimna obračunavanja...

Omeniti moram, da je zaradi pomanjkanja kritike in zlasti polemike »Život« poizkušal to na različne načine ustvariti ali vsaj podpreti...

All v reviji sodelujejo tudi književniki in javni delavci, ki so doma iz Bosne in Hercegovine, a žive in delajo zdaj v drugih republikah?

Ne moremo se pohvaliti, da književniki, ki so doma iz Bosne, a žive drugod, aktivno sodelujejo v »Životu«...

V zvezi s tem je tudi vprašanje sodelovanja med posameznimi revijami ter med republikanskimi društvi, o čemer so sicer že razpravljali na plenarnih in kongresnih književnikov...

Eden izmed načinov tega sodelovanja in spremljanja književnega dela bi bile lahko na primer ocene pomembnejših del, ki izhajajo pri nas...

Ljubiša Ristović

Triumf slovenske pesmi v Trstu

V sredo, 7. oktobra zvečer je v dvorani tržaškega »Auditorija« nastopil slovenski oktet...

Ko so se pevali narodnih nošah pojavili na odru, jih je prisotno občinstvo nad vse pristržno sprejelo in pozdravilo z dolgotrajnim plaskanjem...

Sporod koncerta je obsegal narodne pesmi vseh jugoslovanskih narodov, največji uspeh pa so doživlele Tajčevičeve »Komiške pesmi«...

Koncert je prenašal tudi radio Trst II.

Z razstave »50 let jugoslovskega slikarstva« v Moderni galeriji

Marko Čelebonović: Zena v sobi

Sicer pa v takem razgovoru ni težko podati podobe neke revije. Teže jo je ustvariti. Kajti podoba je le malo odvisna od urednika...

»Ali si je revija pridobila širši krog čitateljev? Kolikšen je njen delež pri odkrivanju in populariziranju mladih pisateljev?«

Na prvi del vprašanja je težko odgovoriti. Osebnostem sem prepričan,

Naša grafika v Švici

Mednarodno združenje lesorezcev je konec septembra odprlo v Zürichu veliko mednarodno razstavo sodobnega lesoreza...

odprta 26. septembra, zapre pa se konec novembra. Razstava je prva prireditev prav ob tej priliki ustanovljene mednarodne zveze grafikov...

Letošnje razstave se udeležuje tudi Jugoslavija. Zastopano je na razstavi 7 jugoslovanskih umetnikov in sicer dva hrvaška (Marijan Detoni in Sergej Glumac)...

„ODMEV KORAKOV“ BOGOMIRA MAGAJNE

Zdi se, kakor da bi hotel Bogomir Magajna nadoknaditi vsa tista leta, ki so mu za pisateljevanje brezplošno spolzela med prsti...

čisto suho opisal, tako, kakor je bilo. In tako je tudi storil. V svojih novelah opisuje ljudi in dogodke iz partizanskih let...

In harmonična s snovjo, ki jo knjiga obravnava, je tudi oblika teh opisov. Zdjaj pripoveduje pisatelj sam, zdaj opisuje kdo drug...

Magajna je v svojem bistvu izrazit lirik. Važno mu je predvsem to, kaj je v neki stvari, ne v čim je nekdo stvar. To se pravi, da na zunanost mnogokrat pogleda manj pažnje...

»Za eno cigareto ga dobiš.« — Zaradi burje je bilo težko zviti cigareto v časopisni papir, a končno se jo je posrečilo tudi prižgati...

Novela, napisane v tem smislu, po razvojni strani nihajo in, proporcionalno s tem, tudi po intenziteti čustva...

Kaj ni že sam ta odstavek cela novela? In tukih je v knjigi »Odmev korakov« še več. Mislim, da mi ni treba napisati ničesar več. Janez Menart

K. D.

Za balke se nekaj posebej

OTROK IN FILM

Pred kinematografom na Duvanovcu v Beogradu presteva skupina otrok zadnje dinarje. Na iztegnjeni dlani najstarejšega leže zmečkani dinarski bankovci in nekaj drobnih kovancev. Obrabljajo vse žepne, vendar denarja še vedno ni dovolj za vstopnice. Pet jih je... Sepetaje se dogovarjajo, nato pa se eden izmed njih približa ljudem, ki na nasprotni strani ulice čakajo na trolejbus. Bosi malček tiho zaprosi vbojajme, češ da je »lajčen«. Starka na koncu vrste z globokim sočutjem odpre svojo torbico. Njena prijateljica prav tako. Se nekaj »žrtvuje«, nakar deček previdno obide vrsto in počaka do odhoda trolejbusa. Nato steče čez cesto in se ob glasnem smehu svojih tovarišev postavi pred blagajniško okence. »Že tretjič gledam, pa ti?« »Cetrlič...«

Na steni vise velike reklamne slike z naslovom »Tarzan in žena lovec...«

Prve vrste v dvorani so nabito polne. Med predvajanjem filma spremlja dogodka glasen komentar, »napetec prizore pa aplavz. Toda to ni samo tokrat in ne samo tu. To je reden pojav v vseh kinematografih, zlasti v perifernih. Ob vseh filmih napolnijo pol dvorane otroci. Če jim film posebno ugaja, ga gledajo večkrat. Denar si priskrbe na kakršenkoli način.

Dneve in dneve slišimo žviž-

izkušajo tudi kakega junaka iz takih filmov, kot je »Sunset Boulevard« in podobni. Kajti otroci gledajo vse.

Zakaj otroci tako ljubijo film? Ali ni to pojav, ki bi nas moral zaskrbeti?

Film je pomemben činitelj pri vzgoji otrok. Dinamičnost, glasba, hiter razvoj dogodkov pred otrokovimi očmi, ki ljubi spremembo, učinkujejo zelo impresivno in močno. Barvni filmi privlačujejo še bolj. Film vpliva na otroka prepričljiveje kot beseda. Slike in prizori se globlje vtisnejo v dušo. Ta prednost filma pa je pri oblikovanju otroške osebnosti dvostrana. Dober film bo oblikoval pozitivno otrokovo moralno podobo in bo pomagal pri izgraditvi njegovega značaja in volje. Slab film pa lahko učinkuje skrajno negativno. Kriminalni filmi in filmi, ki so preračunani le na efekte, kvirajo otrokov okus in podžigajo slabe lastnosti ter vodijo k površnosti in želji, da bi na lahek način dosegli v življenju uspeh. Anketa v osemletkah je dokazala, da je bil otrokom med drugimi najbolj všeč film »Ples na vodi«. Kaj je otrokom na tem filmu ugajalo?

Tega pa ne smemo razumeti tako, da otrokom prepovemo gledanje filmov. Film je pomembna kulturna pridobitev in ga je treba pravilno uporabljati. V najbližji bodočnosti bo imel film zelo važno vlogo pri šolskem pouku. Starši in vzgojitelji bi se morali le zavdati, da vsi filmi niso primerni za otroke in da jih je treba s premislekom izbirati. Dokumentarni filmi, ki prikazujejo lepote naše domovine, izgradnjo dela v industrijskih centrih itd., bodo otrokom vedno koristili. Koristni bodo tudi domači in tuji umetniški filmi — toda samo res

umetniški, s tako vsebino, ki jo otrok lahko razume. Priporočljivo je, da starši ali vzgojitelji pred ogledom filma otroku razložijo kratko vsebino filma in opozorijo na pomembnejše prizore. Po ogledu filma pa se z otrokom pogovarjajte o filmu. Vendar mu ne vsiljujte svojega mnenja, temveč poslušajte njegovo oceno. V soli lahko dajete tudi pisemne

predstave, ko je zrak v dvorani se relativno čist.

Otroci naj ne hodijo pogosto v kino. Kot dobro knjigo, je treba tudi film v sebi preživeti. Otrok mora dojeti vsebino in presoditi, kaj je dobro in kaj slabo. Če nato naj si ogleda drug film. Tudi knjige ne beremo takoj drugo za drugo, ne da bi o knjigi premišljevali ali globlje analizirali, če hočemo, da nam bo res koristila.

Skrajni čas je že, da se začno starši malo bolj zanimati za to, kakšne filme njihovi otroci gledajo in nad čim se navdušujejo. S svojimi izkušnjami in znanjem naj jim pomagajo pri pravilni izbiri filmov. Če tega ne znajo vsi, bi bilo zelo primerno izvesti res pameten predlog, ki ga je nedavno objavila neka pedagoška revija — namreč naj bi v našem tisku poleg strokovnih ocen filmov objavljali tudi pedagoško oceno, kar bi staršem znatno pomagalo pri pravilni izbiri filmov, ki jih bodo priporočali svojim otrokom.

R. Milenković

Sportni plašč krasijo na prsni lepo izdelane pentlje

naloge o filmih, ki so jih otroci gledali.

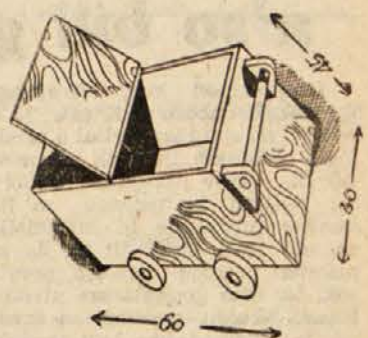
Otrok pod 5 let ne vodite v kino. Kratkometražnih filmov z vsebino, ki bi ustrezala tej starosti, še nimamo. Pravi zločin je, če silimo otroka, da mora gledati tisto, česar sploh ne razume, ali pa da zaspi v takem prostoru, kjer je sto in sto ljudi in kjer je za mlad neodporen organizem večja možnost infekcije kot drugod. Tudi bolj odrasli otroci bi morali iz istega vzroka obiskovati le prve popoldanske

Otrokom napravimo VESELJE

Poglejmo v naše majhno stanovanjeli Stanovanjska stiska je povzročila, da ne moremo dovolj skrbeti za otrokovo življenje doma. Skoraj vse matere pravijo, da za doraščajočega otroka doma ni dovolj prostora. Otrok, ki še ne hodi v šolo, preživi zlasti zimске mesece v sobah, kjer je vse napravljeno le za odrasle ljudi. Zato je nujno, da damo otroku vsaj tisto, kar mu lahko damo: primerno pohištvo, ki ga bomo lahko napravili sami in ne da bi izdali zanj veliko denarja.

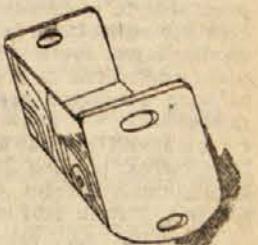
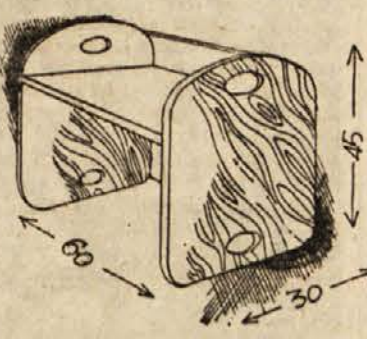
Slika nam prikazuje majhno mizico, ki jo lahko obrnemo in takrat je majhna otrokova gugalnica. Mizica je majhna in je dolga 60 cm, široka 30, visoka pa 45 cm.

Na drugi sliki pa vidimo voziček, ki ga ima otrok za shrambo igrač, za prevažanje in če ga

obrne, ga lahko uporablja tudi za stolček.

Tako otrokovo pohištvo, ki združuje več funkcij, je zanj najbolj zanimivo, ker ga lahko obrača ali iz njega karkoli sestavlja.

Popravile bomo lanski plašč

Plašč z vžitimi rokavi, z redn-out linijo, katerega krog prinašamo, je izdelan iz ponošenega kimo plašča.

Star plašč je treba najprej skrbno sparati. Če je zaradi dolge rabe na nekaterih mestih oguljen, ga lahko obrnemo, če je narobna stran tudi prjetana na pogled. Posamezne dele moramo z vlažno krpo polkati s prave strani. Če plašča ne bomo obrnili, ga zlikamo z narobne strani.

Razparane in zlikane dele razporimo po mizi. Oba srednja dela sestavimo skupaj, lice na lice, hrbet dvakrat zlikamo.

Spreddnji deli. S kredo narjajte krog po meri, kakšno potrebujete. Označiti morate predvsem vialno pasu in širino hrbta. Po št. ki je zaščitena s kredo, narohle navdarite, da živ lahko med dvema deloma blaga prestrizete. Tako bosta oba dela enako ukrojena. Mesto za vžitje rokavov je na sliki označeno s št. AB. Za nov šiv ob strani pa s št. BV. S tem je del starega rokava odpadel. Uporabimo ga za nov rokav. Če ho-

čemo poudariti pas, napravimo tri vialke, večjega za prsi, dva manjša pa za boke in pas.

Hrbet. Oblika šite GDB po sredi hrbta zožuje pas, šita EZZ pa določa mesto za rokave in šive ob strani. Na obeh straneh hrbta naznačimo po tri manjše vialke, s katerimi poudarimo pas.

Rokavi. Krojimo jih po označenih delih (1 in 2). Vsak rokav ima dva šiva. Eden sega od ramen do konca rokavov, drugi pa pod rokavi. Potrebno dolžino rokava bomo dobili z visoko manšeto, ki jo lahko izdelamo iz širine plašča (dela 3 in 4). Manšeto zapenjamo s tremi gumbi po šivu, ki ga podaljšamo do ramen, in jo prilijemo na rokav, kar je hkrati tudi okras.

Ovratnik. Izkrojimo ga iz širine plašča (dela 5 in 6) in ima šiv sredi hrbta. Izdelamo ga iz dvojnega blaga.

Sestavljanje delov. Prednje dele in hrbet je treba sestaviti s šivi v ramenih in pri strani. Pri vialvanju rokavov moramo paziti, da se gornji šiv rokavov križe s šivom na ramenu. Ovratnik prilijemo pokončno ob vratu in sicer 3 cm od roba s prednjim

delom. Plašč zapenjamo na notranji strani. Izdelamo poseben del z luknjami, preden ga prilijemo na notranjo stran plašča. Podlogo krojimo in šivamo prav tako.

SOL

V kuhinji in gospodinjstvu. Sol uporabljamo za čiščenje stekla in sploh steklenic, ki so zelo umazane. V tem primeru zmešamo sol s kisom, dobro stremo in splaknemo. S soljo, namočeno v kisu, čistimo tudi bakrene predmete. Zelo slano vodo uporabljamo za čiščenje jelenje kože, ki jo dobro obrisemo in posušimo na soncu. Še vialno raztegnemo na vse strani. To čiščenje je primerno za ne preveč umazano kožo. — Navadna mera soli na osebo: juha 3 gr na liter tekočine, testenine in riš 10 gr, zelenjava 7 gr, ribe 15 gr.

Sportni plašč za zimo

NASVETI

Alli vsaj enkrat letno tudi kuhinjsko posodo temeljito očistite! Majben trud, ki ga boste imeli s tem, vam bo popluden z zadovoljstvom. — V loncu za pranje zložite emajlirano posodo, nanjo pa nalijte močno raztopino sode ali lužnega kamna. Voda naj prevre, nato pa posodo splaknite v vroči vodi in očistite izra robov in ročajev vse umazano.

Ne kvarite prstov in posode s strganjem prismojenih jedi. V takšno posodo dajte šeepe pralnega praška in malo vode ter pustite prevreti. Kar je pramojeno, bo samo odstopalo.

Zdaj v času jesenskega dežja se bo v manikaterem stanovanju pojavila viala, če že ne povod pa vsaj v nekaterih kotih. Te nadloge se bomo ubrali, če bomo kupile klorovo apno in ga dale v steklene kozarce. Postavile jih bomo na najbolj vialna mesta. Klorovo apno zelo rado vpija vialo in ko se bo le-to raztopilo, ga lomo zamenjale.

Slika prikazuje večerno obleko, ki bo primerna za majhne in nekoliko bolj polne postavbe. Morda vam ne bo ugajala tako kratka, zato napravite kak centimeter daljšo

ganje znanih melodij po cestah. Po travnikih in parkih lahko vidimo »ponovitev« posebno zanimivih prizorov v »sabljanju in dvobojih«. Ko grede v šolo, kličejo sošolci drug drugega s posnemanjem Tarzana. Včasih po-

MADŽI - sovražniki gospodinj

Najbrž da se bomo ta mesec odločile, da bomo spet popravile stanovanje. Saj smo v minulih dneh bile veliko zunaj na prostem in smo bržkone stanovanje nekoliko zanemarile.

Velik sovražnik gospodinj so madeži. Saj se pojavijo v vsakem času in na najbolj skritih krajih in se največkrat trnovratno upirajo krtači, metli in milu. Zato se moramo, če jih hočemo odstraniti, držati določenih pravil.

Pa se pomudimo danes pri parketu! Pri čiščenju parketa ne smemo uporabljati močnih kislin ali kaustične sode, ne smemo ga močno namakati, ker bi se deščice skrivile. Tudi ga ne ribamo s premočnim lugom, saj odstranimo s tem staro barvo. Madeže od masti odstranimo iz parketa, če jih namuzemo s petrolejem in pustimo nekaj ur, nato pa zbršimo in pokrijemo s plastjo blata, ki smo ga pripravili iz blovice. Počkamo, da se lepo posuši in nato skrtamo. Madeže od žrnila, če smo žrnilo pravkar polili, izmijemo s kislino (oksalno) kislino. Če pa žrnilo že dolgo kazi naš parket, ga odstranimo s koščkom stekla, zmoočimo z vrelo vodo in zidrgnemo s kredo, s smo jo namočili v oksalno kislino. Pravkar polto olje odstranimo s parketa s plvnikom in likalnikom, če pa je madež starejši, ga namuzemo s petrolejem in po nekaj urah parket umijemo in posušimo. Tudi če po parketu polijemo vodo, je madež prav grd, namazimo ga z lanenim oljem in čez nekaj ur osvetlimo.

Indijke v boju za enakopravnost

Če bi ta osnutek zakonika sprejeli, bi bila enakopravnost žensk, ki jo ustava načelno določa, zagotovljena tudi v praksi. Kajti čeprav ima indijska ženska na temelju sedanega zakona volilno pravico in lahko tudi ne le voli, temveč je tudi voljena za narodnega poslanca (v indijski parlamentu je izmed 500 poslancev nad 30 žensk), vendar niti ona ni enakopravna, niti res svobodna. To pravijo tudi vse ženske-poselane. Nad 60 raznih pisanih in nepisanih zakonov, predvsem verskih predpisov, še danes krši pravice žena in jih v indijski družini postavlja v suženjski položaj — kljub ustavi in volilnemu zakonu.

je Benarsko sodišče izreklo primerno kazni; vsaj navzoče so bili oboje na 15 let prisilnega dela. Pa tudi take eksemplarne kazni ne pomagajo vedno. Po podatkih indijskega tiska je bilo le v prvih šestih mesecih t. l. v Indiji nad 500 »satijev«, nad 500 vdov so žive sezgali na grmadi.

GOSPODARSKA NEENAKOPRAVNOST

Vseindijska konferenca žensk — največja ženska organizacija v Indiji z nad 30.000 organiziranimi članicami posledica gospodar. neenakopravnosti — meni, da je izvajanje »satijev« kljub izrecnim zakonskim prepovedim posledica gospodarske neenakopravnosti indijskih žensk. Čeprav se je v nekaterih redko naseljenih krajih, zlasti med najbolj zastalimi plemeni še obdržal matriarhat, je ženska v Indiji še vedno podrejeno bitje. V okviru družine nima priznanih pravic; nima pravice do dedišine, niti do udeleževanja izven družine. Razen po mestih, se ženske navadno ne šolajo in ne smejo zapustiti doma. Tudi zakon ureja indijski običaji, ki so večkrat stari nekaj stoletij. Ločitve zakona ne poznajo, a bigamija ni prepovedana. Glede tega je sicer več razlik, zlasti v raznih kastah, ki prepovedujejo mešanje med kastami in celo podkastmi. Po podatkih vseindijske konferenca žensk spodaj v večini primerov nevesta svojega moža šele po

poroki in se nima pravice upreti odločitvi svojih staršev.

V Indiji je zelo znana in razširjena tudi poligamija, t. j. poroka več bratov z eno ženo. Poligamija pa je zlasti med muslimani običajen pojav.

BORBA ŽENSK ZA ENAKOPRAVNOST

Vseindijska konferenca žensk, ki je bila ustanovljena v začetku dvajsetih let tega stoletja, je v svojem boju za ženske pravice dosegla do zdaj že znatne uspehe. Članice te Konferenca so sodelovale v gibanju Kongresa proti britanski kolonialni oblasti, ki sta ga vodila Gandhi in Nehru, kar je vseindijski konferenci žensk omogočilo, da so že v prvih letih po razglasitvi neodvisnosti laže dosegle uveljavljanje nekaj pomembnejših zakonov in korist pravnega položaja žensk. Tako je bilo 1949. leta prepovedano sklepanje otroških zakonov. Najnižjo mejo starosti neveste so določili na 15 let. Izdali so tudi zakon o pomoči begunkam iz Pakistana. Izmed 27 indijskih držav pa sta le dve izdali zakon, ki prepoveduje bigamijo in določa monogamičen zakon.

Na predlog vseindijske konferenca ženska je bil 1950. leta izdolan načrt »Hindu zakonika« Nehrujeva vlada je tedaj doživela v parlamentu prvi poraz. Pod pritiskom večine poslancev lastne kongresne stranke je bil Nehru

prisiljen umakniti zakon iz parlamenta in preložiti njegovo odobritev na »boljše čase«. Medtem pa je Vseindijska konferenca žensk izvedla po vsej državi veliko in dobro organizirano kampanjo ter si prizadevala, da bi pospešila izglasovanje zakona, ki bi dokončno porazil nazadnjaško pojmovanje o brezpravnem položaju indijske ženske. S svojimi mestnimi in kmečkimi organizacijami je konferenca razvila široko dejavnost. Z raznimi tečaji, od tečajev za ne-pismene do kuharskih tečajev, z zbiranjem pomoči za omejeno in organiziranjem prostovoljnega dela na objektih indijskega poljedelja, je konferenca zbrala v svojih vrstah mnogo novih članic. Na iniciativno konferenco so se lani prvi odprla vrata indijske armade tudi ženskam, v Delhiju pa so lani ustanovili 20 novih šol za bolničarke.

Ob neki priložnosti mi je predsednica Vseindijske konferenca žensk, ga. Hana Sen, povedala:

»Naša organizacija nima določene politične smeri, čeprav je v njenem vidstvu ved članice kongresne in socialistične stranke. Temeljni smoter vseindijske konferenca žensk je podpreti gospodarski razvoj Indije. Prepričane smo, da tega ni možno doseči brez enakopravnega sodelovanja vseh indijskih žensk. Ustvarjajne sposobnosti in iniciativa milijonov indijskih žensk na se lodo lahko popolnoma razvije šele tedaj, ko jim bodo vse zakonodajne in le načelne določbe ustave — omogočili res iste pravice. Zato se borimo za »Hindu zakonik«. Njegovo sprejetje ne bo le zmago indijskih žensk, temveč tudi zmaga napredka naš reakcije.«

Boža Rajčević

PARADIŽNIKOVA JUHA

Dve žlici ovsenih kosmičev pražite 5 minut na žlici masti, nato pa jih zalijete s četrti litra vode ali juhe. V skodelici raztopite v vodi lico paradiznikove meze, v polti uporabljajte paradiznikov sok, olupite se paradiznik in ga narežite na tanke rezine. Ko je juha kuhana, jo zalijete s paradiznikovim sokom in dodajte narezan paradiznik, osolite in jo postavite na mizo.

Zelje z jabolki

Kilogram zelja narežemo in ga dušimo na masti s pol kilograma olupljenih in narezanih jabolčk. Ko postane zelje še mehko, dodamo še četrt kilograma olupljenih, narezanih kose narezanih paradiznikov in dušimo tako dolgo, da se ves sok posuši. Nazadnje zelje še osolimo in zabalimo s slanino.

IZ NAŠIH OKRAJEV

S SEJE GOSPODARSKEGA SVETA OLOKOPER

Predlogi za investicije niso bili gospodarsko utemeljeni

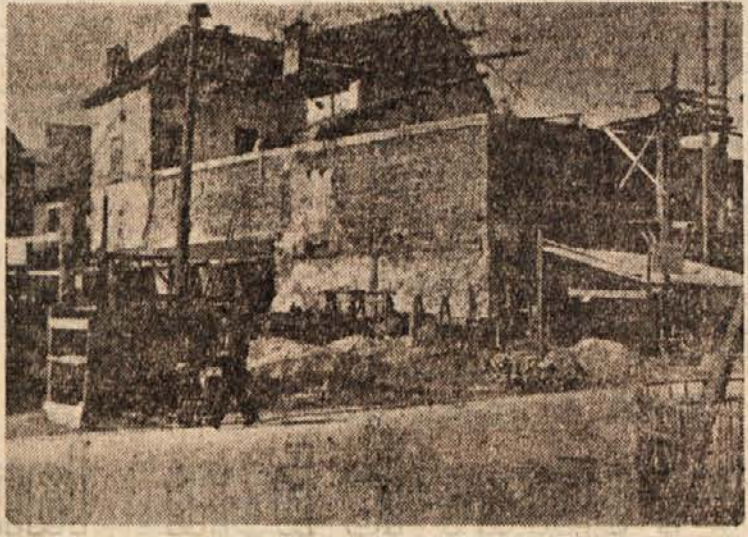
Gospodarski svet okrajnega ljudskega odbora v Kopru je v četrtak na seji razpravljal o predlogih občinskih ljudskih odborov, raznih svetov okrajnega odbora ter podjetij in ustanov, za finančne proračune in investicije za leto 1954. Ugotovili so, da so nekateri predlogi nerealni, previsoki ter brez gospodarske utemeljitve. Skupni predlogi za investicije v prihodnjem letu znašajo namreč okrog 3 milijarde dinarjev, medtem ko so predvideni dohodki v višini ene milijarde 200 milijonov dinarjev. Od tega znašajo predvideni proračunski izdatki 650 milijonov, tako da bi za investicije prišla v poštev razlika, to je 550 milijonov dinarjev. Občinski ljudski odbori bi morali pri sestavi predlogov upoštevati predvsem te možnosti. Izvolili so komisijo sestavljeno iz članov gospodarskega sveta in strokovnjakov tajništva za gospodarstvo, ki bodo predlagali predloge proračunov.

nad 8000 novih trt, več tisoč mladik ojk in sadnega drevja. **CN**

V Kopru bodo ustanovili društvo ekonomistov

V četrtak so se sestali v Kopru ekonomisti kopskega okraja. Pogovorili so se o pripravah za ustanovitev društva ekonomistov. Načelnik gospodarskega sveta okrajnega ljudskega odbora tovarniš Znidaršič je govoril o namenu in pomenu društva in o

vedno večjem gospodarskem razvoju kopskega okraja, ki narekuje ustanovitev društva ekonomistov. Prisotni gospodarstveniki so v razpravi med drugim poudarili, da bodo v okviru društva člani prirejali predavanja delovnim kolektivom in delavskim svetom ter jih seznanjali z novimi gospodarskimi uredbami in ukrepi. Izvolili so 8-članski iniciativni odbor, ki bo pripravil vse potrebno za ustanovni občni zbor društva ekonomistov, ki bo 1. novembra. **10 CN**

Zivahna gradbena sezona se ob lepem jesenskem vremenu v Novem mestu še kar nadaljuje. Na glavnem trgu hitro rasteča zgradbi DOZ in Narodne banke, s čimer izginjajo s tega tudi zadnji ostanki kraljev

Imenovali so tudi komisijo, ki bo proučila predlog Pomorskega tehnikuma v Piranu, da bi ustanovili v Piranu ribiško podjetje.

Komisija bo proučila tudi možnosti, kako bi na bolj ustrezen način šolali mlade ribiče. Ugotovili so, da dosedanja načina ne ustreza vsem potrebam. V bodoče bo pouk moral zajeti več praktičnega dela na ladjah in lovu, teorijo pa naj bi poučevali v posebnih zimskih tečajih.

V bujskem okraju bodo imeli »Teden združnikov«

V tednu od 16. do 25. oktobra bo v bujskem okraju »Teden združnikov«, v katerem bodo priredili razstavo kmetijskih proizvodov okraja. Namen tedna je seznaniti prebivalce, zlasti pa kmetovalce z razvojem, ki ga je doseglo združništvo v bujsčini. Zlasti letos je bila proizvodnja v socialističnem sektorju znatno boljša kot v privatnem in to po količini in kakovosti proizvodnje. To velja zlasti za kmetijske obdelovalne zadruge v Džali, Segetu in Bujah, kjer je bil hektarski donos pri žitaricah za več stotov višji kot v privatnih kmetijskih gospodarstvih. Zadruge uvajajo tudi racionalno obdelavo zemlje in urejajo velike vzorne vinograde ter sadovnjake. Po podatkih združne zveze v Bujah, bodo združniki do konca leta posadili

B R A L C I N A M P I S E J O :

Kako določajo cene kruhu v Murški Soboti

Marsikateri potrošnik v Murški Soboti vprašuje: »Ali Prekmurje ni več štitorodni kraj? Čudno, a kljub temu resno vprašanje! Potrošniki vemo, da je z zadnjo uredbo bila določena cena črnemu kruhu v štitorodnih krajih 32 din za kilogram; v neštitorodnih krajih pa se k tej ceni prištejejo še stroški za prevoz žita ali moka iz drugega kraja. In kljub temu stane črn kruh v Murški Soboti 33 din, polbeli pa 45 din. Se bolj nas šudi to, da enak kruh v Mariboru stane 32 in 42 din. Zakaj je v Mariboru kruh lahk

cenejši kot v Murški Soboti? Za kaj se porabi razlika 1 oziroma 3 din pri kilogramu ali kdo je vtiakno v šepi? Nič se ne more brniti, da Maribor leži v bolj štitorodnem kraju kot Murška Sobotica. Razen tega v Mariboru porabijo dnevno najmanj 15-krat toliko kruha kot v Murški Soboti; zato potrebuje mnogo večje štitorodno zaledje, Murška Sobotica pa leži na rodovitnem prekmurškem polju, kjer žitarice dobro uspevajo. Kakor je znano, so v Prekmurju v prejšnjih letih odkupili letno po več sto vagonov žita (lani je zaradi suše bil pridelek slab, a nič boljši ni bil v mariborski okolici — letos pa je v Prekmurju pšenica obrodila zelo dobro, pri rži pa je povzročila slana precej škoda). Na podlagi tega torej določajo ceno kruhu v Murški Soboti? Čeprav leži Murška Sobotica v štitorodnem kraju — kar menda niti peki v mestu ne dvomijo! — včasih dovažajo moko ali žito iz drugih krajev, je kar le stvar trgovcev. V takem primeru bodo morali ob drugi priložnosti žito iz Prekmurja odvažati drugam. Zato takl prevozi ne smejo vplivati na ceno. Sicer pa morajo v Maribor dovažati mnogo večje količine moka in kljub temu lahko prodajajo po nižji ceni. Kako je to mogoče, bi se morda soboški peki pomislili z mariborskimi.

25 let zdravniškega dela DR. TOMAŽA FURLANA NA GOLNIKU

Te dni proslavlja Institut za tuberkulozo LRS 25 obletnico službovanja dr. Tomaža Furlana na Golniku. Dr. Tomaž Furlan se je rodil leta 1901 na Verdu. Gimnazijo je obiskoval v Ljubljani, medicinsko fakulteto pa v Innsbrucku. Leta 1928 je nastopil mesto sekundarja v taktar še skromnem zdravilišču za tuberkulozo na Golniku.

po svoji strokovni višini škom vse države. Pred 25 leti je zdravilišče razpolagalo s 150 bolniškimi posteljami, danes jih ima institut, skupaj z okrevališčem v Predvorju 735. Pred 25 leti so bili v zdravilišču štirje zdravniki, danes jih dela petnajst, med njimi mladi zdravniški kader, ki se usposablja za zdravnike — specialiste. V modernu urejenih operacijskih prostorih instituta opravijo na leto tudi do tisoč operacijskih posegov. Institut na Golniku z uspehi uveljavlja najnovejše izsledke medicinske znanosti na področju zdravljenja tuberkuloze, pri čemer ima zlasti po kirurški plati nemalo zaslug dr. Furlan, kot glavni kirurg. Dr. Furlan aktivno sodeluje pri organizaciji akcij protituberkulozne službe ter pri akcijah množičnega rentgenskega slikanja in cepljenja proti tuberkulozi, katerih dejavnost vodi prav tako Institut za tuberkulozo na Golniku.

K pomembnemu delovnemu jubileju zaslužnega zdravnika čestitajo njegovi sodelavci, bolniki in osebje Instituta na Golniku, kakor tudi široka javnost z željo, da bi se na svojem mestu še dolgo let uspešno udeleževal v korist zdravja delovnih ljudi in napredka naše zdravstvene službe.

Naj še omenimo, da kljub visokim cenam peki v Murški Soboti slabo tehtajo kruh. Trgovinska inspekcija je ugotovila v vseh pekarnah, da pri kilogramu manjka po nekaj dekaigramov, pri nekaterem kruhu celo 8 dekaigramov. Tako smo soboški potrošniki pri kruhu kar dvakrat oškodovani. Sicer so to malenkosti; če seštejemo, koliko to znese v enem letu, pa se nabere precej.

In na koncu: kdo si iz naše škode ustvarja dobiček. **Potrošniki**

V Račah pri Mariboru bo danes tekmovalje traktorjev iz mariborskega okoliškega okraja. Vsak tekmovalce bo moral preostri 20 arov zemlje, pri čemer bo ocenjevalna komisija vpoštevata tudi kakovost opravljene dela ter upravljanje, vzdrževanje in čistljenje posameznih traktorjev.

strokovnim znanjem, ki ga je stalno izpopolnjeval, je dr. Tomaž Furlan dosti prispeval k naglemu razvoju zdravilišča. Dr. Furlan je eden od pionirjev, ki so pri nas uvedli moderne operativne metode zdravljenja tuberkuloze ter se usposobili za fiziologe — kirurge. Po prekinitvi med vojno je po osvojitvi dr. Furlan prevzel mesto šefa zdravniškega odelca, ter leta 1948, po odhodu dr. Neubauerja pa mesto direktorja novoosnovanega zveznega instituta za tuberkulozo, prvega te vrste v naši državi. Tako stoji dr. Furlan danes na čelu obsežnega, najsoodnejšega opravljenega zdravstvenega zavoda, poznanega

Vsem cenjenim odjemalcem in podjetjem, s katerimi smo imeli poslovne stike, javljamo, da sta se

Lesno industrijsko podjetje - Celje in Tovarna pohištva - Celje, združili v novo podjetje 'Slovenija' lesna industrija - Celje

S SEDEŽEM V CELJU — JURČICEVA 1

Ob tej priliki poudarjamo, da bomo svojim odjemalcem še naprej nudili po konkurenčnih cenah kakovostne izdelke finega in navadnega pohištva, rezan mehek in trdi les, plemenite in slepe furnirje, kakor tudi raznovrstno embalažo. **Prosimo, da se odslej vsi obračajo na naš novi naslov.**

SPORT IN TELESNA VZGOJA

KOSARKA

Carigrajski turnir

Jutri igra Jugoslavija proti Švici

Carigrad, 10. okt. Sinoči so izžrebali pare. Priveditelj je pridržal seveda po njegovem mnenju — prestavi na zadnji dan tekmovalca. Pravo, ker so bili člani pripravljalnega komiteja precej protislovnj v svojih izjavah glede favoritov, se je povečalo zanimanje za njihovo skupno mnenje o tako imenovanem finalnem srečanju. Sklepe, da bo zadnji dan tekma Francija — Turčija, ni povzročil večjega presenečenja. Naši igralci so takoj opazili, da je bila tudi na lanskem turnirju ta tekma odigrana zadnji dan. Takrat je resnično pomenila finale. Francozi so premagali Turčijo z 48:43, toda takrat se Turkom ni posrečilo osvojiti drugega mesta. Bili so tretji, za našo reprezentanco. Ali bo tudi letos ta tekma odločilna, kdo bo zmagovalce? Na to vprašanje je težko odgovoriti, in sicer ne samo zato, ker ne vemo, v kakšni formi so posamezna moštva, marveč tudi zato, ker je današnji dan nam Jugoslovonom minil v brezuspešnem iskanju francoskih igralcev. Kaj vemo doslej o njih? Samo to, da so prispeli v Carigrad in da so se nastanili v istem hotelu, kot ostale reprezentance. To je hotel »Konak« na Bosporu, oddaljen 4 km od mesta. Toda tam jih sploh ni.

toda še vedno ne takšno, s katero bi mogli ogroziti velike favorite. Kar zadeva Avstrijo, se bo borila, da izdele svetliko simbol zadnjega mesta, izročil novemu udeležencu — Švicarjem. Mi bi k temu ekipama dodali tudi Italijane. Ti so prišli z mlajšo reprezentanco, razen tega pa je njihova kosarka v zadnjem času precej nazadovala in nima mnogo možnosti, da bi se uvrstila višje od sredine lestvice. Se pravi, da je odprto vprašanje tako zmagovalca kot tistega, ki bi zasedel zadnje mesto.

Ko komentira sestavo naše ekipe, piše »Journal d'Orient«: »V jugoslovanski ekipi manjkajo trije odlični igralci, najbolj pa je treba obžalovati za slovitim Geцом in

izvrstnim Kalemberjem. Toda vztrajnost jugoslovanskih je znana in so resni favoriti.«

ZA NAŠO REPREZENTANCO PRIMEREN KAZEPORED TEKEM

Dveji bodo nastopili Francija, Avstrija in Turčija — Italija. Naša reprezentanca igra jutri proti Švici. Razpored je nasloj za našo ekipo ugoden, ker ima precej dni za počitek in precejšen premor med tečajnimi tekmami. S Francozi bo naša reprezentanca igrala v ponedeljek, v torek z Avstrijo, v petek s Turčijo in v soboto z Italijo. Po turnirju 20. oktobra, bo v Carigradu tekma med reprezentancama Jugoslavije in Turčije.

SAHOVSKI TURNIR KANDIDATOV V ZÜRICHU

Ali bo Gligorič premagal Euweja?

Jugoslovanski vele mojster Gligorič bo igral v XXII. kolu z Livšim svetovnim prvkom dr. Euwejem. V VII. kolu je Gligorič imel proti Euweju črne figure in je remiziral v 38. potezi. Tudi na prejšnjih mednarodnih tekmovalnih je naš vele mojster proti dr. Euweju vedno remiziral na zmago zaradi svojega pasmanca na lestvici. Če bo to partijo dobil, bo napredoval za dva ali tri mesta.

ima, izvezmi Gellerja, izključno favorite za najvišja mesta, kot so Boleslavski, Kotov, Smislov, Keres, Reshevsky in Bronstein. Z morebitno zmago nad enim izmed teh remiziranih nasprotnikov bi Gligorič namreč ljubitelje šaha razveselil v šahovski svetlu pa dosegel priznanje. **O. Nedeljković**

KDO BO ZADNJI?

Turški tisk zelo resno piše o vseh moštvih. Pri svoji gostoljubnosti carigrajski časniki ne pozabljajo niti ekip, ki niso favoriti in ki se bodo borile za zadnje mesto.

DANES SE BOSTA POMERILI BOKSARSKI REPREZENTANCI JUGOSLAVIJE IN ZAHODNE NEMČIJE

Po pripravah na Avali je komisija za sestavo in pripravo državne reprezentance določila dve moštvi naših boksarjev, ki bosta predstavljali reprezentanci Jugoslavije v dvobojni z izbranimi boksarji Zah. Nemčije, 11. oktobra v Beogradu in 13. oktobra v Ostjeku.

V reprezentaciji, ki bo nastopila v Beogradu, so: Palič, Tot, Redli, Stefanović, Tkalčić, Keler, Tomič, Veselinović, Nikolić, Krizmanič.

Reprezentanco, ki se bo borila v Ostjeku, pa sestavljajo: Mitrovič, Radanov, Redli (Tot), Bulat, Lukič, Zikić, Pavlič, Sivka, Banda, Krizmanič.

Priprave naših boksarjev so bile uspešne. Vsi reprezentanti so v odlični formi. Dvojnega pričakujejo z velikim optimizmom.

WATERPOLO

Dober start »Mornarja«

Predvčerajšnjim se je na Dunaju začel waterpolo turnir prvakov, na katerem sodelujejo najboljša moštva Jugoslavije, Nizozemske, Italije, Zah. Nemčije in Avstrije. »Turnir prvakov« bo postal tradicionalni in bo vsako leto prirejen v eni sodelujočih držav. Naš prvak Mornar je odlično startal. Obe prvi tekmi je odlično v svoji pridi: moštvo Bayern (Zah. Nemčija) je porazil z 21:1 (6:3), nizozemskega prvaka GZK pa z 11:1 (6:3).

Najboljše avstrilsko moštvo »Union« (Dunaj) je tudi zabeležilo dve zmagi. Premagali so ekipo Rarinantesa (Italija) z 11:8 (4:3) in Bayern 12:8 (6:3).

Ekipo Mornarja smatrajo za favorita štev 1 turnirja. Najhušji tekmeec je prvak Nizozemske.

TENIS

Moštveno mladinsko državno prvenstvo

Včeraj se je v Vrhu začelo moštveno mladinsko državno prvenstvo v tenisu. Na prvenstvu sodelujejo mladinci Partizana. Jedinstva iz Vrha: Branika in ZTK. Prvi dvojni med Partizanom in Jedinstvom je bil prekinjen pri stanju 2:2 zaradi dežja.

Mentem ko je VII. kolo prineslo 6 remizij in samo eno zmago, knše, da XXII. kolo ne bo tako miroljubno. Favoriti morajo osvojiti nove točke, da bi uvrstili svoj položaj na vrhu lestvice drugi pa se bodo potrudili, da bi se z morebitno zmago za kakšno mesto povzpeli.

Švedski vele mojster Stahlberg je trino običal na zadnjem mestu in edini nima možnosti, da bi si popravil pasman. Od predzadnjega na lestvici, Szaboja, ga ložijo tri točke. Samo izreden finiš bi ga lahko rešil, vendar to zaradi slabe kvalitete njegove igre ni mogoče. V zadnjih nekaj letih se je Stahlbergova forma znatno poslabšala.

Gligorič je doslej na turnirju kandidator igral 19 partij, izmed katerih je tri dobil (proti Averbahu, Stahlbergu in Tajmanovu), 11 remiziral in pet izgubil (proti Szaboju, Kotovu, Smislovu, Bronsteinu v prvem, in proti Petrovanu v drugem krogu). Zlag ima nekaj manj kot 45% možnih točk. Obe partiji je igral s petimi izdeženeli. Proti Tajmanovu je njegove rezultate 1,5:0,5, proti Najdosu 1:1 (dva remija), proti Petrovanu 0,5:1,5, proti Averbahu 1,5:0,5, proti Szaboju 0,5:1,5.

V XXII. kolu in, XXIII. bo bo igral proti Euweju in Stahlbergu, ki sta slabše plasirana in ima možnosti, da osvoji celo točko. Za tem

SAH

LUSK slovenski moštveni prvak

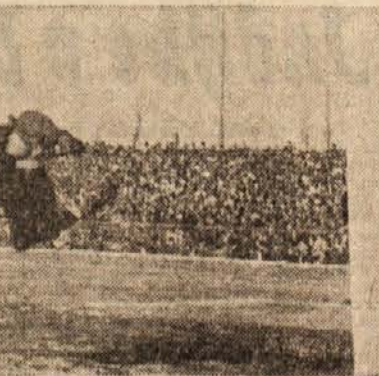
Zadnja odločilna tekma letošnjega moštvenega prvenstva Slovenije med Krimom in Luskom se je končala sicer s tesno zmago moštva SK Krim 4,5:3,5, ni pa jim zdostovala za osvojitve prvega mesta. Posamezni rezultati: Gernek (K) — Krivec (LUSK) 1:0, Preinfalk — Grosek 0:1, prof. Gabrovšek — Z. Gabrovšek 0:1, Krizničnik — Sušnik 1:0, ing. Levčič — Vrbovec remi, Mlinar — Ribarič 1:0, Bajec ml. — Stanojčević remi, Stupica — Perdan remi.

Končni vrstni red letošnjega finalnega tekmovanja je: 1. LUSK 17 točk, 2. Zelezničar (Mrb.) in Krim (Lj.) 16,5, SK Branik (Mrb.) 16 in SK Triglav 14 točk.

New York — Zastopnik svetovnega boksarskega prvaka v teški kategoriji Rockyja Marciana je izjavil, da bo njegov varovavec zelo verjelo v kratkem odpotoval na turnejo po Evropi.

MLADI V PRVIH VRSTAH Majerovičev rekord

Na tekmi za pokal maršala Tita med Dinamom in Partizanom je mnoge gledalce navdušil vratar »plavih«, Vlada Majerovič. Ubranih je štiri enajstmetrovski mi je bil res težavna preskoti. S tem se je uvrstil v spisek kandidatov za državno reprezentanco. Majerovič ni od včeraj specialist za enajstmetrovke. Ze kot avstrijskelec, ko je branil v rokometnem moštvu svoje gimnazije, je često znal ubraniti najhušo kazen. Prav dobro se spominjam, kako je pred več leti v finalni tekmi za prvenstvo zagrebških srednjih šol ubranil enajstmetrovku in tako zagotovil svojemu moštvu prvo mesto.

Najhuše je bilo pri prvem enajstmetrovki, pripoveduje Majerovič, ker mi je Cizarič dejal: »Paži, streljal bo v spodnji levj kot...« Napravil sem kretnjo, kot da bom skočil v tisti kot. Bobek je v zadnjem trenutku skušal spreminiti smer žoge, toda bilo je prepozno; udarec je bil netočen in ni mi bilo težko izbiti žoge v kot. »Pri drugem enajstmetrovki mi je bilo že laže. Imel sem veliko prednost, ker je bil Bobek živčen. »Čutil sem, da bo streljal v levj kot in brž ko je streljal, sem se vrzel, kot da me je vleklo magnet na levo stran... Nisem se prevaral. Ko je tretji streljal, sem pomislil, da bo prav gojova spremeni kot, kamor lo streljal. In spet sem prav storil. Ubrani sem tudi tretji enajstmetrovko. Podobno kot prvima dvema, sem bil kos tudi Milutinovićevemu strelu.

Preteklo sredo Majerovič ni ubranil enajstmetrovke. Kapitaliral je pred strelom srednjega krilca Vojvodine, Mišovanova, ki je tako močno streljal, da je bila žoga že v mreži, ko je Majerovič skušal reagirati na udarec. »Eh, je žalostno pripomnil Majerovič, zakaj ni tudi on plasiral žoge...«

FILMSKE NOVOSTI

Št. 41

IZ DOMOVINE:

1. Proslava 10. obletnice ustanovitve X. zagrebškega korpusa.
2. Predvolilno zborovanje v Cupriji.
3. Zelezarna Zenica.
4. Proslava 100 letnice smrti Branika Radičevića.
5. Mednarodna študentska konferenca v Splitu.
6. Proslava gasilskega društva v Zrenjaninu.
7. Otroško zabavno popoldne v Beogradu.
8. Mednarodna baletna šola pri Sltu.

IZ TUJINE:

1. Razstava mačk.
2. Ribe govore.

SPORTNI PREGLED ST. 2

1. Kolesarska dirka skozi Hrvaško in Slovenijo.
2. Državno prvenstvo v jadranju.
3. Sedmigan in Segura v Beogradu.
4. Plovilni dvojni na Dunaju — Jugoslavija: Avstrija 141:104.
5. Prva rugby tekma v Beogradu.

Redakcija Beograd tel 91 191
Zahtevajte, da s ostih kinematografskih tednih predavanja filmske novosti 2463

VAŽNI NASLOVI V LJUBLJANI

Uredništvo »Ljudske pravice-Borbe«, nočni urednik Ima telefonsko št. 23-261
Rečevalna postaja Zauška 20 tel. 22-444
Poročilnica Slajmerjeva 3, tel. 20-215
Otroška klinika Ujca Stara pravde 1 tel. 20-978
Zdravstvena dežurna služba Miklošičeva 20 tel. 23-091
Dežurna lekarna Prešernov trg št. 5, tel. 20-115
Zavod za socialno zavarovanje Miklošičeva 20, tel. 23-081-093
DOZ, Miklošičeva 19, tel. 21-776
Nožarja uprava Prešernova tel. 21-100 in 21-200
Gasilska milica Krekov trg tel. 23-655
Dežurni tajništva za notranje zadeve Ljubljana-mesto, tel. 21-100, 21-200, 21-600, 21-700
Dežurni za prometne nesreče tel. 20-683
Putnik Titova 21, tel. 20-472
Elektrarna Magistral tel. 22-121
Plinarja Resljeva 28, tel. 20-555
Vodovod Kerkov trg 10 tel. 20-554
Železniška postaja TRG OF tel. 20-708
Avtobusna postaja Masarykova tel. 23-695
Jug aerotransport JAT Miklošičeva 12 tel. 20-845
Hotel »Union« Miklošičeva 1 tel. 20-577
Mestni avtoaksij Slomškova 6, tel. 21-576
Kurivo, Masarykova cesta 15 tel. 20-570
Velebiagovnica NA-MA Ljubljana:
uprava - sekretariat 22-565
komercialni odd. 22-571
računovodstvo 22-079
centralno skladišče 22-550
poslovni odd. »Pošta« 21-066
posl. pri »Promostovju« 22-551
poslov. »Pohištvo« 20-495
Trg pod »Usnje« Ljubljana Wolfova 1/11
direktor 20-642
komerc. 22-364
Grosistični odd. za usnje Trubarjeva 41 22-281
Detajlni poslov. za usnje »Usnje« Trubarjeva 41 22-281
Detajlni poslov. »Usnje« »Kozla« Trubarjeva 16 23-058
Grosistični odd. za obutev Gradlišče 10 20-517
Trg podjetje »Voja« Ljubljana tel. 22-362
Prodajalna »Voja« Ljubljana, Nazorjeva 3, tel. 20-683
Prodajalna »Korotan« Ljubljana Celovška 71 22-683
Slovenija - Impex trg agentura za izvoz in uvoz Bethovnova 14/1 tel. 23-915
Galanterije trg grosistično podjetje Ljubljana:
direktor 23-273
komercialni, 23-271
skladišče 23-275
računovodstvo, 23-276
Trg podjetje »Izbrana« Ljubljana Wolfova 1/1
uprava direktor 23-521
komercialni odd. 23-235
skladišče Mestni trg 21-21-195
poslovalnice »Perilo«, Miklošičeva 10-122 - »Manon« Prešernov trg 5, 21-572 - »Modra« Nazorjeva 5 20-355 - »Okras«, Čopova 54, 21-149 - »Vrvarna« Trubarjeva 31 tel. 20-441
Agrotehnika - export-import Ljubljana tel. 20-143
direktor 21-446
odd. za uvoz in prodajo, 21-778 20-547
odd. za les 21-053 23-048, 20-577
odd. za živino, 20-365
odd. za tehn. službo 20-143, (int. 19)
odd. za posredovanja in kmetijske pridelke 21-820
odd. za servisno službo 21-308
trgovina Gosposvetska c. 2 21-658
Mestno prevozno podjetje »Meprom«:
uprava - mehanične delavnice karoserijska delavnica tapetirska delavnica, ličarska delavnica vulkanizerska delavnica - tel. 21-399
Prometna pisarna prevoznih (garaze) - tel. 20-629
Speditija - Ljubljana, podjetje za tuzemske in mednarodne transporte uprava Titova 39 - tel. 8-76
direktor tel. 20-851
kosovna odprava Metelkova št. 4, tel. 21-719
avtodisponenca tel. 21-690
avtogaraža Središče 1 23-294

DNEVNE NOVICE

Slovensko kemijsko društvo, vabi vse zainteresirane, tovarne in ustanove, da se naroče na Kemijske revije za leto 1954, da se udeležijo sestanka, ki bo v sredo, 14. t. m. ob 10. uri v kemijski predavalnici v Vegovi ul. 4 (Realka).
Knjigovodstva, rešine postaje, šole! Na zalogi imamo vse vrste kartic in dnevnikov za skladiščno, materialno in finančno knjigovodstvo, za prepisni in koprni sistem Založili smo nove obrazce: Dobavnica in obremenilnica za medposlovni promet, obr. 5.99, potrdilo o prevozu z rešilnim avtomobilom, obr. 8.36, veliki urnik za ravnateljstva, obr. 1.15 in dijaške izkaznice, obr. 1.47. Pohitite za nakupni Drž. založba Slovenije.
Zakupni tečaj za traktoriste, Agrotehniko eksport-import prireditelj od 19. oktobra do 5. decembra 1953 sedem tedenski teoretični in praktični tečaj za traktoriste. Tečaj bo v Kmetijski središčni šoli v Mariboru in te za vse udeležence na razpolago internat po 8800 din na osebo za ves čas tečaja. V tečaj se bodo sprejemali nad 18 let stari, zdravi, kmečki fantje, ki še niso opravili nobenega tečaja za traktoriste.
Prijava za tečaj je treba poslati do zaključno srede, 14. t. m., na naslov: »Agrotehnika« eksport-import, oddelk za servisno službo, Ljubljana, Titova c. 29. O sprejemu v tečaj bo obveščen vsak prijavitelc. - Agrotehniko eksport-import.
Šušatelle prirodoslovno matematične fakultete obveščamo, da se bodo redna predavanja na naši fakulteti pričela zaradi tehničnih ovir šele v ponedeljek 19. t. m. Hkrati pozivamo vse novince, da se ledesta dne točno ob 12.30 uri zberejo v balkonski dvorani Univerze. - Dekanat prirodoslovno matematične fakultete.
Zahvala. Ob uspehi teški operaciji, ki je zahtevala skrajne napore vsega bolniškega osebja »Splošne bolnice« v

Trbovljah, čutimo globoko hvaležnost in izrekamo prisrčno zahvalo tov. primarju dr. Krasniku, tov. internistu dr. Čebulniku in vsemu bolničarskemu osebju in vsemu omenjenemu bolnic, da so nam rešili našo hčerko, oziroma vnukinjo Bredo Gojup in ji ohranili njeno mlado življenje. - Zdenka in Slavko Gorjup ter Vera in Rude Dolničar, iz Trbovelj.

PREDAVANJA

Društvo gradbenih inženirjev in tehnikov priredi v torek, 13. oktobra ob 16. uri predavanje: O predoru pod Gradom, z ogledom gradbišč, Zbirališče pri Mestnem domu. Vodi in razlaga tov. ing. V. Cerin. Vabljeni!

GLEDALIŠČA

DRAMA
Nedelja, 11. oktobra ob 20. uri: Molière: Zlatni meščan Izven in za po-deželje.
Ponedeljek, 12. oktobra: Zaprti.
Torek, 13. oktobra ob 20. uri: Molière: Zlatni meščan. Abonma red B.

OPERA
Nedelja, 11. oktobra ob 19.30: Puccini: Madame Butterfly. Gostovanje Rudolfa Francila. Izven in za po-deželje.
Ponedeljek, 12. oktobra: Zaprti.
Torek, 13. oktobra: Zaprti

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE
Ljubljana, Mestni dom
Nedelja, 11. oktobra ob 20. uri: Nestroy-Likar: »Ah ta ljubezen šmentana«, Veseloga z godbo, petjem in plesom.
Predpredaja vstopnic v Mestnem domu od 10-12. ure.

MESTNO GLEDALIŠČE
Ljubljana, Gledališka pasaža
Nedelja, 11. oktobra ob 20. uri: M. G. Sauvajon: Trinajst jih bo. Izven.
Torek, 13. oktobra ob 16. uri: R. Tagore: Chitra. Popoldanski abonma red Torek. Vstopnice so tudi v prodaji.
Predstava Sauvajon »Trinajst jih bo« za abonma Cetrtek, ki je bila 8. t. m. prekinitva zaradi demonstracij proti kritični odločitvi o umaknitvi angloameriških okupacijskih sil iz cone A, bo ponovljena v Cetrtek 22. t. m. prav tako za abonma Cetrtek. Veljajo že kupljene vstopnice.

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE
Marionete
Lestvnikov (Sentjacobski) trg
Nedelja, 11. oktobra ob 11. uri: Pengov-Simončič: »Zlata ribica«. Otvoritev sezone.

Ročne lutke
Resljeva cesta 28
Nedelja, 11. oktobra ob 17. uri: Stemmler: »Carovni klobuk«. Premiera. Otvoritev sezone.
Ponedeljek, 12. oktobra ob 15. uri: Gostovanje v Skofji Loki.
Prodaja vstopnic za obe gledališči pol ure pred predstavo pri gledališki blaginji.

KINO

KINO »UNION«: ameriški film: »Smrt trgoveškega potnika«. Tednik: Roke prč od naše zemlje. Predstave ob 15., 18.15 in 20.30. Predpredaja vstopnic od 9-11. ter ob 15. ure dalje.
KINO »KOMUNA«: ameriški barvni film: »Ostršek«. Tednik: V senci helebard. Predstave ob 15., 17., 19. in 21. uri. (Danes zadnjikrat).
KINO »SLOGA«: angleški film: »Trenutek obupa«. Tednik: Filmske novosti št. 40. Predstave ob 15., 17., 19. in 21. uri.
KINO »SOČA«: ameriški film: »Zločin v Nevadi«. Tednik. Predstave ob 15., 17., 19. in 21. uri. Predpredaja

NAROČILNICA

Podpisani _____ kraj _____
ulica _____, pošte _____, naročam _____
»Ljudsko pravico« »Borbo« in prosim, da mi jo začnete s _____
redno pošiljati
Naročnino bom nakazal po položnic, katero priložite prvi številki, oziroma jo bom plačal po inkasantu.
Datum _____ Podpis: _____
»družite in nam pošljite«

Podjetje lesne industrije »SANA«
v Sanksem mostu
sprejme naslednje sanitetsko osebje:
ZDRAVNIKA SPLOSNE PRAKSE, ki bo imel možnost opravljanja privatne prakse.
MEDICINSKO SESTRO IN SANITETNEGA TEHNIKA. Plača po tarifnem pravilniku (Nastop tako).
Ponudbe z opisom dosedanjega službovanja pošljite na direk-cijo podjetja v Sanksem mostu. 4294

TOVARNA CEMENTA
v Igradnji
»NOVI POPOVAC«
Popovac pri Paročinu
sprejme:
strojnega inženirja s prakso na montaži;
strojnega tehniika za vodstvo konstrukcijskega biroja;
mehaniika z opravljenim mojstrskim izpitom;
rudarskega tehniika s prakso na dnevnom kopju;
kemika-inženirja;
strojepljsko s perfektnim znanjem nemščine;
gradbenega tehniika z najmanj petletno prakso.
Plača po dogovoru, stanovanje zagotovljeno. Pismene ponudbe s kratkim življenjepisom in opisom dela pošljite na gornji naslov. 4281

OSEBNI AVTO
DOBRO OHRANJEN
KUPIMO
PISMENE PONUDBE POSLATI NA OGLASNI ODELEK »LJUĐSKA PRAVICA-BORBE« POD »DOBER NAKUP«

RADIO

DNEVNI SPORED ZA NEDELJO DNE 11. OKTOBRA 1953

5.30-8.00 Dobro jutro, dragi poslušalci (Pester glasbeni spored) vmes ob 6.10-6.20 Jutrjana telovadba - 7.00-7.15 Napoved časa, poročila, vremenska napoved, objava dnevnega Radijske reklame - 8.00 O športu in športnikih: Športna tekmovanja na vasi in v tovarnah - 8.15 Narodne pesmi za veselo nedeljsko dopoldne - 9.00 Literarno-glasbena oddaja: Črna pesem v besedi in glasu - 9.30 Dopoldanski simfonični koncert: Felix Mendelssohn - Bartholdy; Sen kresna noč, uvertura; Edvard Grieg; Koncert za klavir in orkester; Nikolaj Rimski-Korsakov; Seherzadza, simfonična suita - 11.00 Od pravilice do pravilice: J. Ribičič: Pački - 11.40 Kratke orkestralne skladbe - 12.00 Pogovor s poslušalci - 12.10 Veliki zabavni orkestri igrajo - 12.30 Napoved časa, poročila in pregled dnevnega sporeda - 12.45 Zabavna glasba, vmes objave - 13.00 Za naše kmetovalce - 13.15 Oddaja za kmečke žene - 13.25 Zeleni ste - poslušajte! - vmes ob 15.00-15.10 Napoved časa,

MARIBORSKE VESTI

RADIO MARIBOR
6.00-12.00 Prenos sporeda Radia Ljubljana - 12.00-12.30 Oddaja v madžarščini - 12.30-23.00 Prenos sporeda Radia Ljubljana.
DEZURNA LEKARNA
Nedelja, 11. oktobra: lekarna »Centers«, Gosposka 12.
KINO MARIBOR
PARTIZAN: švedski film: »Gospodična Julija«.
UDARNIK: ameriški barvni film: »Kapitan Horatio«.
POBREŽJE: ameriški film: »Pohod v džunglo«.
STUĐENCI: ameriški film: »Zaklad Sierra Madre«.
DEZURNA SLUŽBA
Dežurna zdravniška služba v območju ljudskega občinskega odbora

CELJSKE VESTI

NEDELJSKA DEZURNA SLUŽBA
Nedelja, 11. oktobra: tov. dr. Bitenc Maska, Celje, Cankarjeva 11.

DROBNI OGLASI

VEČ IZKUŠENIH TEHNIKOV za delo v obratu, tehnični pripravni, kontrolni, konstrukcijskem biroju, biroju za norme, pleskarjev, brusarjev orodja in elektrovarilcev za delo v obratu, sprejme tovarna kmetijskih strojev »Zmaj«, Zemun, Novi Grad. Pismene prošnje pošljite Tovarni kmetijskih strojev »Zmaj«, Zemun, Novi Grad. 4204
OSEBNI AVTO »Ford«, 5 sedežni in osebni avto »Horch Union«, 5 sedežni, v dobrem stanju, priklopa za tovorni avto nosilnosti 4 tone, konstrukcijsko pomočnega žerjava »Kran« nosilnosti 15.000 kg, prodamo. Zavod za raziskavo materiala in konstrukcij, Ljubljana, Dimičeva 12. 1093
STROJNE KLJUČAVNICARJE in kovinostrojarje s primerno prakso, sprejme takoj »Zlatica«, Ljubljana, Tržaška c. 69. Plača po tarifnem pravilniku. 1687
STROJNEGA TEHNIKA, ki ima primerno prakso pri lesno obdelovalnih strojih in ima veselje za konstruiranje, iščemo. Sprejme takoj »Zlatica«, Ljubljana, Tržaška c. 69. 1687
DVA RAČUNSKA USLUZBENCA(ki) z znanjem strojepljskega, iščemo. Honorarna zaposlitev. »Kemofarmacija«, Ljubljana, Metelkova 7. 1681

Vremensko napoved

hidrometeorološke službe LRS
Stanje dne 10. oktobra ob 7. uri: Močno področje visokega zračnega pritiska se ohranjuje nad srednjo Evropo, vendar je v počasnem pomiku proti vzhodu. S tem se postopno ustavlja dotok hladnega zraka v te predel, tako da lahko v naslednjih dnevih pričakujemo otoplitev. V Jugoslaviji je bilo ob 10. uri dopoldne v vzhodnem delu pretežno oblačno z dežjem, v zahodnem delu in na Jadranu pa pretežno vedro vreme. Temperature v notranjosti od 4 do 10°C, na Jadranu od 12 do 18°C. Napoved za nedeljo, dne 11. okt.: Pretežno lepo in čez dan nekoliko toplejše vreme. Temperature ponoči od -3 do 6°C, čez dan od 12 do 20°C. Zjutraj po kotlinah manjše zameglitve.

Zavodi »Aleksandar Ranković«
Zemun - Novi Beograd
PROIZVAJAJO VPENJALNE GLAVE ZA STRUZNICE (AMERIKANKE) PREMIERA 130, 190 IN 270 mm - NA ZALOGI IMAMO VEČJE KOLIČINE AMERIKANKE PREMIERA 270 mm IN PLOŠČ ZA RAVNANJE IN TUSIRANJE RAZNIH DIMENZIJ
POJASNILA DOBITE PRI PRODAJNEM ODELEKU TELEFON 37-722 IN 37-916

ZAHVALA
Vsem, ki ste sočustvovali z nami ob izgubi našega dragega moža in očeta
Božidarja Malešiča
izrazili sožalje, ga obsuli s cvetjem in spremili na njegovi zadnji poti, se najprihodnje zahvaljujemo.
Posebej se zahvaljujemo govorniku in pevčemu, njegovim stanovskim tovarišem,
Zaljubljeni ostali.

Drugi dan, po noči, ki sem jo dobro prespala na neki staji. Gremo v bobnenju, katerega brnenja pa se več ne bojim, v gosjem redu čez Cer. Nad nami po se nizko spreletavajo sovražna letala in nam gledajo naravnost v obraz. Po Mačvi se kadi s pogorišč in vsa Mačva je preprežena s tanki in topovi. In s partizansko kolono.
Hodimo počasi v gosjem redu. Čez Cer.
Na moji rami leži roka Radovana Vukovića. Prizadeva si, da bi hodila po ozki planinski stezi drug poleg drugega, da bi se lahko po Radovanovem zaporu v Sremski Mitrovici dolgo in o vsem pogovarjala.
Našla sem ga v bližnji vasi, kjer je skupaj s tovariši po pogrebu z robije čakal na razporeditev. Zdaj nekoč mnogo pripovedovati, kako je postal jetniški poveljavec prekopan kanal, ne o tej zame fantastični ideji in o še bolj nepričakovanem uspehu.
Radovan vprašuje, neutrudljivo vprašuje o vsem, kar se je zgodilo, odkar sva se pred leti poslovila na beograjskih ulicah, o katerih sva se prav tako z roko v roki izprehajala. Vprašuje o vseh tovariših, o političnem položaju in silah, o razvoju Partije, vprašuje:
»Mar imamo toliko moči, da bi začeli oboroženo vstajo? In da bi napadali mesta?«
In sam odgovarja in kakor po navadi prepleta svoje besede z rahlo ironijo:
»Imamo, imamo, kar pogled, kako resna si postala sama, saj te kar poznati ne morem.« In oba hkrati dodava njegov izrek: »Sablja mojca.«

Greva čez Cer, z roko na rami, kakor nekoč v ilegalnih časih po Beogradu, le da ima zdaj Radovan puško na rami, jaz pa nekakšen revolver za pasom.
In do solz se smejeva.
V uredništvu »Borbe«
Krajina, - oktober - februar 1942/43
Iz šolskega zemljepisnega pojma Bosna in Hercegovina se izluščil nov poseben pojem - Krajina.
Cakam, kdaj se prikaže.
Na cesti, nekje okrog Glamoča, leži mrtev človek, sam, še na toplem soncu in v belem prahu. Zakaj prav on najprej? Zato, ker je vojna, ker vsak hip preži nate z nečim strašnim, ostudnim Jaz pa bi rada takoj videla tisto pravo Krajino iz pripovedovanja, ki nas spremlja in spremlja že od Livna.
Ta človek pa jeclja strahotno pamtomimsko povest z rokami, ki se nenehoma ovijajo okrog vratu.
Ali gre za ženo ali za otroka?
Gre za mehak, bel vrat nekoga, ki ga je zadavil. Sam človeka ustavi, da mu to pove. Morda pa je samo gledal? Ne, sam je to storil, saj kar naprej kaže s prstom nase.
Ustaši so očitno uporabili tudi njega. Kaže, da je že od rojstva mutast, in zato ga je menda treba izkoristiti. A zakaj prav njega, saj so njihovi zločini javni, saj jih ne prikrijevajo. Morda so ga uporabili samo iz objestnosti. Njegovo nemo pripovedovanje se mi zdi povsem verjetno in strašno - mutec ubijal A kaj zato, mar je to ostudnejše, kakor če mlad, zdrav fant ubija na najrazličnejše načine in išče novih, da še bolj in še dlje uživa v zločinu. Po vsej Krajini so jame polne ljudi. Nemci počenjajo to mehanizirano, leti tu pa bolj primitivno. Potlej vsi pišejo pisma in beležke v svoje dnevničke, materam pošiljajo tolažilne besede, če so ranjeni, ženam

Ijubavne želje... Ostudno. Kakor da se nič strašnejšega in nič važnejšega ne dogaja, razen da so ostali živi.
Morda pa je tale postal mutast od tega zločina? Kaj še! Ko bi se to le dogajalo, takšna neposredna kazen! In zakaj ne izgine, zakaj ga nekoč ne udari s kolom, da ne bi tako zmešan taval po tej cesti?
Na pustih razvalinah Mliništa, kjer je bilo nekoč veliko lesno podjetje, so prežeče četniške tolpe, prav tolpe ujele našega kurirja, še dečka, ki že več mesecev med vojno hodi na te razvaline.
Se snoči je poslušal ob našem ognju predavanje o zvezdah...
»Ti fantje po cele noči gledajo v zvezde in spe pod njimi, zato je potrebno, da tudi znanstveno nekaj o njih zvedo,« tako nekako je rekel dr. Sima Milošević. »Tudi v ognju, tovariš doktor, tudi vanj kar naprej gledamo, še bolj.« - »Saj, saj, kakopak, tudi v ognju.« Profesor katedre je uslišal tudi to vročo željo poslušalcev.
Nihi bandit ni pregrda beseda za človeka, ki je zadel s kroglo fanta iz Valjeva, ko je le-ta komaj zvedel še eno resnico, resnico o zvezdah, sredi vojne in revolucije, o katerih več za človeka, ki ga je zadel v mraku, ko se je prikazala prva zvezda.
Pokladamo suhljad na ogenj in molče gledamo v modrikasti rob plamenov.
Predavanja ni.
Toda tisto pravo, našo Krajino, tisto iz partizanskega pripovedovanja, sem videla v eni sami sliki, ki jo bom pomnila, ki jo bom nosila skozi mrtvo in duhtečo jesen po glamoških ulicah, čez slivi Ror, skoz ostreljske gozdove.
Vsa v kolonah. Na pohodu. Vstaja se je postrojila v brigade in karavane, brigade in karavane pa v desetine, nekašne čudne svatovske sprevođe v vojni jesenski noči!

Odrežite in nam pošljite.

Uprava

»LJUDSKE PRAVICE-BORBE«

Ljubljana

Kopitarjeva ulica 2

Poštni predal 42

Znamka
za
10 dinTudi vi rabite
AKUMULATORJE!MUNJA
ZAGREBtvornica akumulatorjev
VRBANIČEVA 50, TEL. 32-245

Kadar kupujete, ne pozabite:

»MUNJA« daje za svoje akumulatorje enoletno garancijo
 »MUNJA« akumulatorji ne zaostajajo po kvaliteti za katero koli inozemsko znamko
 »MUNJA« je prva in najstarejša tovarna akumulatorjev v naši državi
 »MUNJA« izdeluje akumulatorje za avtomobile, motocikle, traktorje, elektrovozila, akumulatorje za radio aparate in telefone, postajne akumulatorske baterije vseh kapacitet

Naročajte v vseh trgovinah avtomobilskih potrebščin in električnega materiala »MUNJA« akumulatorje

»MUNJA« akumulatorji — siguren start!

Mesto
bolniškega
farmacevta

s sedežem v bolnici v Izoli
 razpisuje
 Centralna uprava bolnic
 v Kopru
 Ponudbe sprejema uprava
 do 1. novembra

Obvestilo

Takoj sprejmemo v službo 3 zdravnike splošne prakse za ambulante v Trbovljah, Zagorju in Hrastniku. — Plača po uredbi in dogovoru.
 Okrajni zdravstveni dom
 Trbovlje

Oglašujte v
»Ljudski pravici - Borbi«!KEMIČNA INDUSTRIJA
»ZORKA« — Šabac

razpisuje

ofertalno licitacijo

ZA MONTAZO ZELEZNIH KONSTRUKCIJ NASLEDNJIH OBJEKTOV ZA ELEKTROLIZO CINKA:

1. PRAŽILNICA CINKOVEGA KONCENTRATA
2. LUŽILNICA
3. NAPRAVE ZA ZGOŠČEVANJE
4. KADI ZA MANGAN
5. ELEKTROLIZA IN USMERILNIKI
6. TOPILNICA
7. ELEVATORSKI STOLPI

Skupaj 668 ton

ORIENTACIJSKA PREDRAČUNSKA VSOTA 40.000.000 DIN
Vsak izmed navedenih objektov naj bo v ponudbi posebej obdelan.Licitacija bo v pisarni Kemične industrije v Šabcu
5. novembra 1953 ob 11. uri.

Ponudbe je treba izročiti licitacijski komisiji osebno ali po pošti najpozneje do roka, ki je označen za začetek licitacije. Splošni pogoji, načrti in ostali dokumenti se lahko dobe od 11. oktobra 1953 dalje vsak delovni dan od 8. do 13. ure v pisarni elektrolize cinka Kemične industrije »Zorka« v Šabcu.
 Obvestila na telefon: Šabac štev. 207, lok. 16

4276

S tem obveščamo vse naše poslovne prijatelje, da smo naš dosedanj naslov

PODUZEČE ZA ISTRAŽNA BUŠENJA — ZAGREB

spremenili v novo ime

»GEOISTRAŽIVANJA«

PODUZEČE ZA GEOLOŠKO-RUDARSKA I GRAĐEVINSKA ISTRAŽIVANJA
KONSOLIDACIJU TLA I PROJEKTIRANJE

ZAGREB — KUPSKA 2

kar prosimo, da vzamete na znanje

2172

»STOTEKS«
BEOGRAD

TRGOVSKO PODJETJE S TEKSTILOM IN OBUVTVIJO NA DEBELO

ULICA 7. JULIJA ŠTEVILKA 26
• POŠTNI PREDAL 98 •
BRZOJAVI: STOTEKS - BEOGRAD

TELEFONI:

Direktor 29-147 Skladišče metrskega blaga 20-352
 Prodajni oddelek 26-571 Računovodstvo 30-727
 Komercialni oddelek 27-018 Skladišče galanterije 20-333

V vašem interesu je, da nas obiščete in pregledate našo bogato izbiro in naše nove cene.

Obveščamo naše kupce o naslednjem:

OD INDUSTRIJE SMO PO NOVO ZNIZANIH CENAH NABAVILI VELIKE
KOLIČINE BLAGA ZA TO IN PRIHODNJO SEZONO

Na zalogi imamo veliko izbiro:

BOMBAŽNIH — VOLNENIH IN SVILENIH TKANIN — VSE VRSTE
TEKSTILNE GALANTERJE — KRATKEGA IN PLETENEGA BLAGA
— PREŠITIH ODEJ — ZGLAVNIKOV — SLAMNJAC — DELOVNIH
OBLEK — ČEVLJEV IN KONOPNENIH VREČBlago prodajamo po tovarniških cenah — franko embalaža — franko
razkladalna postaja kupca z 1% popusta ob takojšnjem plačilu!

»STOTEKS« — BOGRAD

Zatemnitev

J. B. PRIESTLEY

30

Roman o nacističnem
vohunstvu v Angliji
med drugo svetovno
vojno.

v GRETLEYJU

ILUSTRIRAL SABAHADIN HODŽIĆ

»Ti veš, kaj mislim,« ji je odgovoril Larry srdito. »Reči hočem, da to niso ljudje, ki ji dvorijo. Bolj se mi je zdelo, da so z njo v nekakšnih poslovnih stikih, vrag pa vеди, kakšni so ti stiki.«

Izenada je začela gospa Gimble na vsa usta zehati. Popil sem pivo.

»Tako, zdaj pa hvala lepa,« sem rekel. »Bilo mi je zelo prijetno. In še enkrat hvala za snočno prireditev, gospod Gimble.« Segel sem jim v roke.

»Pospremim vas,« je dejal Larry. Ko sva prišla v prednjo sobo in ko je zaprl vrata za seboj, je dejal tiho: »Da niste morda detektiv, a?«

»Kaj vam pride na misel! Od kod ste pa vzeli to misel?«

»Ze prav, če nočete govoriti. Toda zdelo se mi je, da vprašanj o Fifini niste zastavljali kar tako samo zavoljo pogovora. Ko bi bil jaz na vašem mestu, bi še naprej vpraševal. Pred letom dni so me odpustili od vojakov. Oženil sem se z Dot in tako prišel v tole glumaško družino, čeprav mi to delo ni po volji, pa tudi zavedam se, da sem zelo slab glumač. Zato pa nisem budalo.«

»Videl sem, da niste,« sem rekel. Kadar ni na odru, v tistem klavrnem nastopu z obupnim Leonardom, je simpatičen fant in smili se mi.

»Razen tega,« je pripomnil držeč z eno roko kljuko vežnih vrat »mi morate biti hvaležni, da vas tam notri nisem izdal.

Rekli ste nam, da ste prišli skozi tale vrata. Jaz pa sem vstopil zadnji in dobro vem, da sem zaprl vrata in jih zapahnil. Od takrat se jih nihče ni dotaknil. Zato dobro veste, da po tej poti niste prišli v hišo.«

»Prav, Larry,« sem rekel, »o tem ne bi rad razpravljal. Smatral pa bom, da vam moram res biti hvaležen, če o tem nikomur ne boste črhali niti besede. Razen tega bi rad z vami govoril, preden odpotujete.«

»Samo tri noči je še časa,« je dejal Larry, »toda pridete lahko, kadar hočete, Soba, v kateri se oblačim — ne morem je nazvati moja, ker se oblačimo v njej trije — je zraven Fifine, ona pa vsako noč dvakrat vežba svojo točko.«

Stopil sem v ne- navadno hladno noč, zame še hladnejšo, ker sem bil brez plašča in klobuka. Bilo je temno kakor zmeraj, in nihče me ni opazil, ko sem se vrnil v hotel.

Čutil sem, da je velika škoda, da se nisem sestal z Olnejem, in zato sem se počutil nekako čudno potrtega, ko da se je zadeva slabo zasukala. Zato pa nisem imel občutka, da sem

večer zapravlil. O Fifini moram razmisliti. Razmišljati pa moram tudi o doktorici Bauernstern, ki tako pozno obiskuje bolnike, ne da bi sploh bili bolni, ki je bila tako izmučena in zastrašena in ki sodi med zelo skrivnostne tipe žensk. Se zdaj vidim tiste njene svetle prestrašene oči. Zdravniki niso takšni.

Vtem ko sem v svoji sobi kadil zadnjo pipo, sem razmišljal o tem, da sem se v Gretleyju seznanil že z mnogimi ženskami. In naštel sem jih pet, ki jih bo treba opazovati. Skrajni čas je, da se sestanem z Olnejem in da se pomeniva o tem.

V.

Naslednji dan se je začel slabo. Bilo je mrzlo jutro s poledico. Naslovi v časnikih so bili črni od žalostnih vesti ko osmrtnice. Ko sem se vrnil od zajtrka, me je ženska iz sprejemne pisarne opozorila, da sta moji dve noči minile in da bo moja soba na razpolago »enemu izmed rednih gostov«. Rekel sem ji, da nimam nič proti, da bi odstopil sobo drugemu, čeprav še nisem našel druge, da pa bi moralo biti teh nekaj hotelov, kolikor jih ima Gretley, na razpolago potnikom, ne pa rednim gostom. Napotila me je na majorja Brembera, ki sem mu rekel isto. Kratko mi je odgovoril, da je to njegova, ne pa moja stvar. Rekel sem, da se ne strinjam z njim in odšel, zavedajoč se, da mož s svojimi nazori podeželskega zemljiškega gospoda, ki ima v glavni ulici industrijskega mesta hotel samo za razvedrilo, ne bo ničesar razumel, če bi mu začel dokazovati, da vojna zahteva, da se tudi hotelstvo prilagodi vojnim potrebam.

Naši časniki se često vprašujejo, kaj je vzrok naših tegob. Po mojem mnenju je eden izmed vzrokov tisti idiotski način mišljenja majorja Brembera in ljudi njegove vrste, ki nam visi na vratu ko nekakšno težko razpadajoče truplo. Ti ljudje še zmeraj mislijo, da smo v letu 1904, potem pa se čudijo, da stvari ne gredo na bolje. Ti ljudje nočejo niti spodobno umreti niti ne razumejo sedanjega življenja. Da, tisto jutro sem bil zelo ogorčen.